

7-8/2023

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JULIJ – MALI SRPAN
AVGUST – VELIKI SRPAN

Bralce in sodelavce glasila Lovec obveščamo, da bo pisarna uredništva od 3. julija do 3. avgusta 2023 zaprta zaradi rednega letnega dopusta.

Želimo vam sproščene poletni dni.

Uredništvo

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik CVI., št. 7–8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan

Lovca je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

ISSN 0024-7014

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
TRR: SI56 0201 0001 5687 097 (NLB, d. d.)
ID za DDV: SI 23864516

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o., Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odgovorna urednica:

Jasna Kovačič Siuka

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik: dr. Arpad Kóveš
Marjan Gselman, Jurij Lampe,
dr. Boštjan Pokorny, Marko Rajkovič,
Ivan Kuljaj

Lektorica in korektorica:

Marjetka Šivic

Tehnični urednik: Milan Samar

Tajnik uredništva: Andrej Miklavčič

Lovca izhaja v začetku vsakega meseca, razen poletne številke 7–8, ki je združena in izide v začetku julija. Ta številka je izšla v 22.000 izvodih. Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC obdavčeno po 5% stopnji.

Besedila za objavo v reviji Lovca pošljite na e-naslov lovca@lovska-zveza.si v Wordovem dokumentu, podpisane in žigosane uradne dopise pa skenirane ali po navadni pošti. Fotografije sprejemamo prav tako po e-pošti v formatu jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji.

Fotografije, ki se ukvarjajo z naravoslovno fotografijo, lahko svoje fotografije, namenjene za banko fotografij revije Lovca ter Zlatorogove in Strokovne knjižnice, pošljejo po vnaprejšnjem dogovoru po katerem od elektronskih transferjev.

Avtorji s tem, ko pošljejo fotografije v uredništvo, soglašajo z obdelavo fotografij pred objavo v reviji Lovca oziroma Zlatorogovi ali Strokovni knjižnici.

Uredništvo glasila Lovca
Župančičeva ulica 9, 1000 Ljubljana
e-naslov: lovca@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Glasilo Lovca na spletu:
<http://www.lovska-zveza.si>
zavihek Glasilo Lovca

Foto: Miha Krofel

IZ VSEBINE:

A. Klemenc:	Sprejemanje vsebinskega in finančnega načrta LZS ter aktivnosti komisij in delovnih teles Upravnega odbora LZS	320
L. Bradač:	Predsednikov pogled	321
ZAPISANO, IZBRANO, PREBRANO ...		322
LOVSTVO		324
S. F. Kropce, T. Kovač:	Poročila lovške inšpekcije v obdobju 2016–2021	324
M. Burgar:	Pojav boleznih riževih prsi pri mlakarici v Podravju	329
D. Veternik, Š. Vesel:	Življenje brez soli ni sladko	311
T. Skrbinšek in sodelavci:	Po osmih letih je ponovno čas za natančno oceno številčnosti medvedov	336
DREVESNE VRSTE		341
M. Kišek Vovk:	Leska	341
M. Kišek Vovk:	Glog	344
LOVSKA OPREMA		348
G. Hodnik:	Radien – finski dušilci poka iz podjetja Ase Utra	348
PO LOVSKEM SVETU		352
F. Ekar:	Lov je javna storitvena usluga ...	352
NA KRATKO IZ TUJEGA TISKA ...		355
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		356
B. Leskovic:	V jesenskem snegu na tirolske svizce	356
J. Krivec:	Skupni lov in telefon	360
LOVSKO PESNIŠTVO		361
B. Bone:	Jelen	361
S. Grt:	Poišči me	362
LOVSKA ORGANIZACIJA		363
M. Krtičman,		
G. Bolčina:	Ekskurzija in podelitev spričeval novim lovskim čuvajem ZLD Ljubljana	363
M. Janc:	Lovsko strelstvo v prvi polovici leta 2023	364
J. Skobir:	LGB Slovenj Gradec priredil lovsko razstavo	365
O. Bakal:	ZLD Prekija obeležila 35-letnico uspešnega delovanja	365
F. Rotar	Društvo Brkinsko- Kraški rogisti	366
B. Žerdin:	Ubrano petje pevcev Pevskega društva prekmurskih lovcov	367
M. Toš:	Skrbno upravljanje z divjadjo v Slovenskogoriškem LUO	368
K. Bevč:	Generacija novih lovcov 2023 v ZLD Gorenjske	368
A. Klemenc:	Novi lovci Postojnsko- Bistriške ZLD in ZLD Notranjske 2023	369
U. Krmetec:	Zaprisegla generacija zasavskih lovcov 2023	370
M. Toš:	Prvenstvo Lenarškega LGB v lovski kombinaciji	370
JUBILANTI		371
MLADI IN LOVSTVO		372
Č. Vučič:	Lovca na obisku v OŠ Tabor v Gorenjem Logatcu	372
M. Kišek Vovk:	Gams	373
F. Krivec:	Lovska učna delavnica za osnovnošolce	374
M. Kišek Vovk:	Divji petelin in ruševac	375
LOVSKA KRIZANKA		376, 377
LOVSKI OPRTNIK		378
S. F. Kropce:	Anže Krevh in svetovni rekord 53:53:53	378
F. Rotar:	Pahorjeva katrica obiskala tudi libeliške »jagre«	379
A. Albreht:	Veselo na tretjem Mladinskem lovskem taboru ZLD Ljubljana	380
M. Gabrič:	Obisk solovcev ob stotem jubileju člana LD Krško	381
J. Jelerčič:	Drugi Otroški lovski biatlon	381
F. Rotar:	Srebrna podgorska lovška maša	382
M. Toš:	Uspešen strelec in lovec Ivan Bezjak	383
M. Toš:	Redki in nepozabni prizori z robov mesta	383
M. Vrhovnik:	Vedno dobrodelni člani LD Bukovje - Otiški Vrh	384
Optics Trade, d. o. o.:	Predstavljamo: Pulsar Axion 2 XQ35 Pro in Axion 2 XQ35 Pro LRF	384
M. Toš:	Janko Žel	385
Žan in Eva:	Pečeno meso nutrije z zelenjavo	385
V SPOMIN		386
LOVSKA KINOLOGIJA		387
D. Poljanšek:	Državna tekma v delu po strelu za nemške lovške terierje	387
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	387

SLIKA NA NASLOVNICI:

Alpski svizec (*Marmota marmota*)

Foto: Oton Naglost

Na računalnik natisnjene prispevke pošiljajte na elektronski naslov lovca@lovska-zveza.si. Poslanih prispevkov in fotografij ne vračamo. Uredništvo si pridržuje pravico do objave ali neobjave, krajšanja, povzemanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s svojo uredniško politiko in prostorskimi možnostmi. Mnenje avtorjev ni tudi nujno mnenje uredništva in Lovske zveze Slovenije. Uredništvo se je potrudilo, da bi našlo vse imetnike avtorskih pravic. Če mu kljub trudu to morda ni v celoti uspelo, avtorje prosimo, naj stopijo v stik z uredništvom. Morebitni priloženi letaki niso povezani z uredniško politiko Lovca in niso publikacije, ki bi jih izdala Lovska zveza Slovenije ali uredniški odbor. Za njihovo vsebino odgovarja naročnik storitve (oglaševalec).

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17, 9. 2004
in št. 81/14, 11. 2014

Srna

srnjak, lanščak:
1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:
1. 9.–31. 12.

mladica:
1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:
16. 8.–31. 12.

košuta:
1. 9.–31. 12.

teleta:
1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
1. 7.–31. 1.

Muflon

oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:
1. 8.–31. 12.

Gams

kozec, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozec, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
1. 1.–31. 12.

svinja:
1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:
1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica
1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Šakal

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Sprejemanje vsebinskega in finančnega načrta LZS ter aktivnosti komisij in delovnih teles Upravnega odbora LZS

Mag. Aleš Klemenc,
podpredsednik LZS

Tudi v letu 2023 omenjeni osnovni in plemeniti cilj zasleduje ter ga učinkovito udejanja vseh petnajst komisij in delovnih teles Upravnega odbora LZS, ki je kot krovna slovenska lovska organizacija transparentna in učinkovita v svojem delovanju ter prepoznavna v očeh javnosti.

V obdobju minulega in začetku letošnjega leta je dokončno izzvenel način dela komisij in delovnih teles, ki so jih določali začasni ukrepi za zmanjšanje tveganja okužbe in preprečevanje širjenja nalezljive bolezni covid-19. Tako se je delo vrnilo v običajne tirnice, naš cilj pa je še naprej čim večja učinkovitost pri uresničevanju programov dela ter racionalizacija in zmanjševanje stroškov delovanja.

Podlaga za sprejem vsebinskega in finančnega načrta LZS je Pravilnik o finančno-materialnem poslovanju in računovodenju v LZS. V postopku sprejemanja Vsebinskega in finančnega načrta LZS za leto 2023 smo morali upoštevati žal še vedno 1,39 % trend upadanja članstva v zadnjih šestih letih, kljub v povprečju letnemu prilivu 600 novih pripravnic in pripravnikov ter dejstvu, da se višina članskega prispevka za LZS ne bo spremenila in ostaja 55 evrov. Tudi letos je bila prva prioriteta finančnega načrta začetek gradnje Nacionalnega lovskega centra Zlatorog, ki ima pridobljeno gradbeno dovoljenje, vendar ob pogoju predhodne prodaje poslovne stavbe na Župančičevi 9 v Ljubljani.

Spremenjene razmere na trgih, ki jih bistveno določata višja stopnja inflacije in posledično povečanje stroškov in cen storitev, se odražajo tudi v izpadu donatorskih sredstev, ki jih posamezne komisije uspešno pridobivajo za izvajanje svojih širših programov. Zaradi tega dejstva smo na Upravnem odboru LZS v marcu 2023 sprejeli sklep za rebalans finančnega načrta 2023 glede na Pravilnik o finančno-materialnem poslovanju in računovodenju v LZS. To pomeni, da bomo porabo finančnih sredstev načrtovali

glede na porabo sredstev komisij in delovnih teles ob zaključku leta ter da bodo člani Upravnega odbora LZS poskušali pridobiti dodatna donatorska sredstva za delovanje komisij.

Postopek rebalansa finančnega načrta smo izvedli prek koordinacije predsednikov komisij, Strokovno-znanstvenega sveta, predsednika Uredniškega odbora glasila Lovec, Zlatorogove in Strokovne knjižnice ter spletne strani LZS v začetku aprila 2023. Pristojni so odločitev sprejeli soglasno. V postopku rebalansa finančnega načrta smo tako oblikovali rezervni sklad v višini 46.000 evrov, ki omogoča dodelitev sredstev posamezni komisiji in delovnemu telesu na podlagi sklepa Upravnega odbora LZS. Tak predlog rebalansa finančnega načrta je Upravni odbor LZS tudi soglasno potrdil na aprilski seji in ga že učinkovito izvajamo.

Pohvaliti je treba predsednike komisij, Strokovno-znanstvenega sveta, Uredniškega odbora glasila Lovec, Zlatorogove in Strokovne knjižnice ter spletne strani LZS, ki razumejo potrebo po oblikovanju vitkega in prilagodljivega finančnega načrta, ki se lahko hitro prilagaja na spremenjene razmere in nove potrebe.

Glede na začrtani nov trend pri sprejemanju Vsebinskega in finančnega načrta LZS za leto 2023 in potrebo po nujnosti hitrega prilaganja finančnega načrta tudi med letom bomo za leto 2024 tovrstne ukrepe vključili v sam postopek že v njegovi začetni fazi.

Nujen je tudi razmislek o novi in spremenjeni delitvi sredstev komisijam za izvajanje skupnih nalog LZS po usposobljenih članicah, kot to določa Pravilnik o financiranju določenih skupnih nalog članic LZS, kar bomo izvedli pred koncem leta 2023 in obravnavali na seji Upravnega odbora LZS. Ob dejstvu, da so se spremenile razmere na trgih in povečali stroški ter cene storitev, bomo proti koncu leta organizirali poglobljeno razpravo glede ustreznosti sedanje višine članskega prispevka za LZS, in sicer ob vzporednem pregledu ustreznosti ter prenovi posameznih programov komisij in delovnih teles s postavitvijo novih prioritet izvedbe programov za dobrobit slovenskih lovk in lovcev.

Doseči moramo vitko in prilagodljivo organizacijo, ki se bo na spremenjene razmere odzivala hitro in učinkovito ter zagotavljala visoko strokovno podporo članicam.

»Ob dejstvu, da so se spremenile razmere na trgih in povečali stroški ter cene storitev, bomo proti koncu leta organizirali poglobljeno razpravo glede ustreznosti sedanje višine članskega prispevka za LZS, in sicer ob vzporednem pregledu ustreznosti ter prenovi posameznih programov komisij in delovnih teles s postavitvijo novih prioritet.«

Predsednikou pogled

Odločitev upravnega sodišča, da začasno ustavi odstrel medvedov, ni nikakršno prese-nečenje, vsaj za tiste, ki poznajo pravosodni sistem. Ne glede, da je upravno sodišče enkrat že vsebinsko presojalo in odločilo, v katerih primerih je dopusten poseg tudi v zavarovane vrste, bo očitno še enkrat vsebinsko presojalo. Žal se argumenti niso spremenili, kvečjemu so se pogoji še zaostriili, beležimo namreč prvo smrtno žrtev v Italiji in še lahko pišemo o razlogih za in proti. Toda dejstvo je, da prostor v Sloveniji prenese le določeno število populacije medvedov in ko je ta presežena, se konflikti stopnjujejo. Za razliko od različnih zlonamernih pisanj o vlogi in vplivu lovcev na tovrstne odločitve, bom sam osebno z veseljem ponovno sledil odločanju na upravnem sodišču. Lovska zveza Slovenije (LZS) bo za to uporabila ustrezna pravna sredstva.

Dejstvo je, da je lov nujen in potreben tudi v zdajšnji kulturni krajini, v katero človek vse bolj posega in krči življenjski prostor prostoživečim živalim. Utopična razmišljanja, da je dandanes mogoče prepovedati lov in se bo narava sama uravnavala, so vidna ravno na primeru zavarovanih vrst ali invazivnih vrst, kot je nutrija. Prav zato moramo vse razprave spremljati z razumevanjem in včasih tudi z nasmehom. Ko mi hoče nekdo razložiti, da so Italijani uredili težave z nutrijami in da moramo v Sloveniji slediti njihovem zgledu, mi je zanimivo, da ne ve, da so v Trstu to uredili na način, da nutrija ni več lovna vrsta niti ni več divjad. Skratka, nima nobene zaščite več. Tudi pogovor, ali je voluhar zavarovana vrsta in je na rdečem seznamu, je lahko še kako zanimiv.

Sicer smo se v juniju poleg medvedov in nutrij ter volkov na Gorenjskem ukvarjali še s projekti in predvsem z zaključnimi dogodki ob koncu izobraževanja lovskih pripravnikov in lovskih čuvajev. V območnih lovskih zvezah so potekale podelitve diplom za nove generacije lovcev. Vesel dogodek tako za nove lovce kot učitelje in mentorje. Prihajajo pa že novi lovski pripravniki in prva izobraževanja za teoretični in praktični izpit iz varnega ravnanja z orožjem.

Vmes pa odhajajo zaslužni lovci, ki se jih spominjamo na straneh osmrtnic v naši reviji. Tako sem prejel žalostno vest, da je umrl predsednik Odbora etičnega kodeksa Slobodan Tatalovič, član Lovske družine Vurmat. O vlogi in pomenu razsodišča je bila razprava tudi na sestanku, ki sem se ga udeležil, in dogovorili smo se, da Slobodan Tataloviča povabimo na občni zbor. Razsodišče odloča o ravnanju članice LZS, ki ni v skladu s cilji in nalogami LZS, in o ravnanju, ki pomeni hujšo kršitev članskih obveznosti. Razsodišče je pristojno tudi za reševanje sporov med članicami, kadar se s tem strinjajo vsi udeleženci v sporu. Pri tem si razsodišče prizadeva doseči poravnavo, ki je zavezujoča za vse udeležence v sporu. Razsodišče šteje

Mag. Lado Bradač, predsednik Lovske zveze Slovenije

pet članov, ki jih izvoli občni zbor. V postopkih odloča razsodišče v senatu treh članov, ki jih za vsak primer posebej imenuje predsednik razsodišča. Za vse opravljeno delo na tej in drugih funkcijah se Slobodanu Tataloviču zahvaljujem v imenu LZS.

V juniju sem se udeležil tudi srečanja CIC za vzhodno Evropo, kjer je bila zopet priložnost za izmenjavo informacij in navezavo stikov za prijave za projekt Interreg. Več je odprtih vprašanj, saj se začenja novo obdobje in moramo biti aktivni, da bomo dobili sredstva v naslednjem letu. Delam tudi pri projektu kohezijskih sredstev, a nekateri ne razumejo, da moramo v tem primeru imeti podporo države. Če bi država Nacionalni lovski center razglasila kot projekt regijskega pomena ali celo državnega, bi lahko dobili sredstva na podoben način kot Občina Ivančna Gorica za gradnjo medene hiše. Toda žal naklonjenosti do lovcev ni čutiti v toliki meri, da bi nam to lahko uspelo. Seveda pa bomo še naprej skušali pridobiti podporo občin v regiji oziroma podporo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Vlade.

Sredi junija je bil sklican Upravni odbor LZS in zatem tudi Občni zbor LZS. Glede na vsebino ni bilo veliko odločanja. Posamezne pobude o začetku gradnje Nacionalnega lovskega centra imajo podporo. Toda matematika se ne izide: privarčevanega denarja ni dovolj, da bi objekt zgradili do tretje gradbene faze. Lahko pa se odločimo in začnemo graditi, a o tem mora odločiti občni zbor kot najvišji organ odločanja v slovenski lovski organizaciji. V prvi vrsti moramo ustanoviti gradbeni odbor in sprejeti načrt financiranja do tretje gradbene faze. Sicer so se zopet pojavili kupci za objekt na Zupančičevi, a bo treba razmisliti o ceni. Na delnih občnih zborih je slišati tudi predloge, da bi objekt oddali v najem in gradili, a se matematika ne izide. Vložki so preveliki, da bi objekt obnovili in v Ljubljani je za najem preveč praznih kapacitet. Vsekakor pa o tem ne more odločati predsednik ob zaključevanju mandata.

Podaritev preparata medveda Centru obšolskih dejavnosti v Kočevju, za kar se je odločil lovec Miran Zupančič, je zagotovo dogodek, ki je zaznamoval prejšnji mesec in verjetno tudi leto. Otroške oči, radovednost, radoživost in veliko zanimanje, ko so prisluhnili Miranu, ki je pripovedoval, kako je medved prispel v njihovo varstvo, je nekaj, česar ne doživimo vsak dan. Še vedno velja poziv: če bi kdo želel darovati preparate, naj to, prosim, sporoči! Poskrbeli bomo, da bodo prišli v prave roke in darovalec bo prisoten ob predaji.

Sicer pa prihaja oziroma je že čas dopustov, zato vsem privoščim zaslužen oddih.

Miran Zupančič je podaril preparat medveda.

Foto: Osebni arhiv Lada Bradača

Foto: Janez Tarman

V Sloveniji je nutrija že od leta 2004 vpisana kot lovna vrsta, za katero velja, da jo je mogoče loviti vse leto.

ŽUPANI ZGORNJE GORENJSKE OD VLADE ZAHTEVAJO, NAJ NE ODLAŠA Z Odstrelom volka

MMC RTV SLO, 9. 5. 2023 (Al. Ma.) – Župani občin zgornje Gorenjske so na koordinaciji v Bohinjski Bistrici znova obravnavali problematiko naselitve volkov v alpskem prostoru. Kot je pojasnil vodja blejske območne enote Zavoda za gozdove Slovenije Andrej Avsenek, se razmere slabšajo. Volkov in škodnih primerov je na zgornjem Gorenjskem vse več. Kmetje so vse bolj obupani, številčnost živine na planini se zmanjšuje, na nekaterih planinah že opuščajo pašo in pred novo pašno sezono se pojavlja vprašanje, kako naprej. Na zgornjem Gorenjskem, kjer so se volkovi pojavili šele pred nekaj leti, so trenutno že trije tropi, v vsakem pa je od osem do deset volkov. Tropi so že na Jelovici, Pokljuki in v Zgornjesavski dolini, samo vprašanje časa je, kdaj se bodo naselili tudi na območje Karavank. »Tam imamo zelo vitalne planine, ki se bodo začele prazniti, tako kot se zdaj praznijo bohinjske,« je opozoril Avsenek. Kot je poudaril, to ne more biti cilj države in Triglavskega narodnega parka, saj je eden izmed temeljev kulturna krajina, ki jo ustvarjajo prav žive planine. »Z volkom živih planin ne bo, ker v alpskem prostoru ni mogoča zaščita s pastirji, psi in ograjami. To dejstvo

je treba zelo hitro priznati, ker bo sicer prepozno. Ko bodo planine zaraščene, ni povratka,« je poudaril. Avsenek meni, da je ključno odgovoriti na vprašanje, ali je sobivanje z volkom v alpskem prostoru sploh mogoče oziroma kolikšna je nosilna kapaciteta. O tej problematiki je obširno poročal tudi portal www.n1info.si/novice/ **12. 5. 2023** v članku z naslovom **ŠTEVILO VOLKOV PRI NAS RASTE – MED NJIMI SO TUDI NEPREDVIDLJIVI KRIŽANCI S PSI** izpod peresa Sarah Neubauer.

PAZLJIVO PRI KOŠNJI TRAVNIKOV

ŠTAJERSKI TEDNIK, 12. 5. 2023 (Senka Dreu) – Na Lovski zvezi Slovenije so pripravili kampanjo, s katero opozarjajo, da je v naravi maja in junija veliko mladičev srnjadi, in to večinoma na travnikih. Zato naj ljudje v tem času svoje pse še posebno dosledno sprehajajo na povodcu, da po nepotrebem ne vznemirjajo živali. Pes sicer srninega mladiča najverjetneje ne bo poškodoval, čeprav so tudi taki primeri, ga bo pa zagotovo po nepotrebem vznemiril in trošil njegovo energijo. Ko srna išče hrano, mladiče, ki ji še niso sposobni slediti, odloži v visoko travo oziroma kritje in jih poišče le ob dojenju. Nekateri ljudje zato mislijo, da so to izgubljeni oziroma osiroteli mladiči, zato jih božajo ali celo, sicer z dobrimi nameni, vzamejo v oskrbo. Čeprav mladič morda

deluje izgubljeno in neobgljeno, pa je njegova mama vedno nekje v bližini, so dejali na LZS in dodali, naj se ga, če ga najdemo, nikar ne dotikamo, saj bomo nanj prenesli svoj vonj. Zato ga bo mama zapustila in bo ogroženo njegovo preživetje.

GROZLJIVKA PRED HIŠO: V ZAKI JE BILA MUZIKA, VOLK PA JE OČITNO PLESAL

Www.24ur.com, 14. 5. 2023 (Tanja Volmut, Nika Žarar) – Na Gorenjskem je na pašniku v zaščiteni ogradi volk napadel ovce in jih poklal sedem. Lastnik jih je našel pet, dve pa pogreša. Pokol se je dogajal le 30 metrov od hiše, kjer živi ogorčeni lastnik ovc. Volk je napadel zelo blizu Bleda, sicer na planoti, a kakšnih 500 metrov od jezera, kjer je potekala tekaška prireditev. Na Zavodu za gozdove Slovenije na tamkajšnjem območju pristojne opozarjajo, naj ukrepajo čim prej in izdajo odločbe za odstrel. Bojijo se, da volk ne bi postal nevaren tudi ljudem. Napad se je zgodil nad domačo kmetijo in nad Blejskim jezerom, 450 metrov od veslaškega centra na Bledu, kjer je do druge ure zjutraj potekala tekaška prireditev z glasno glasbo. »V Zaki je bila muzika, volk pa je očitno plesal,« je bil šokiran rejec. O napadu volka na ovce pri veslaškem centru na Bledu so **15. 5. 2023** obširno poročali tudi

SLOVENSKE NOVICE (U. S.), MMC RTV SLO (A. S.) in STA. Slednja je objavila mnenje Staneta Berganta iz Sindikata kmetov Slovenije, ki je opozoril, da zveri izgublajo strah pred človekom, ki posledično vedno bolj postaja njihov plen. Ob tem je izpostavil nedavna incidenta v Italiji, kjer je medved ubil sprehajalca, in na Poljskem, kjer je ob napadu volkov življenje izgubil pastir. Bled z okolico je svetovno uveljavljena turistična destinacija, pri čemer je velik poudarek namenjen obisku narave. »Če se bo zvedelo, da se tukaj sprehajajo zveri, lahko pozabite na turizem,« je bil jasen Bergant.

NAD OBSEGOM LOVNEGA TURIZMA NIMAMO PREGLEDA, GOSTJE PA ZANJ NE POTREBUJEJO POSEBNIH DOVOJENJ

Www.vestnik.si, 18. 5. 2023 (Marjana Tomšič Volk) – Ko je Ministrstvo za naravne vire in prostor izdalo odločbo o odvzemu 230 medvedov iz narave, saj naj bi jih po Sloveniji hlačalo okoli 1100, za »obvladljivo sobivanje medveda in človeka« pa naj bi jih bilo lahko kakih 800, je to šokiralo mnoge. Takoj so se oglasili Društvo za dobrobit živali AniMa, društvo za zaščito in pomoč živalim v stiski Lajka ter mednarodno društvo za varstvo okolja in narave Alpe Adria Green, češ da je to kršitev evropske zakonodaje,

saj je medved zavarovana vrsta, ne izključujejo pa niti interesov po zaslužku. »Prepričani smo, da so na državni ravni predpisane visoke kvote odstrela zavarovanih živalskih vrst namenjene ustvarjanju ekonomske dejavnosti lovskega turizma in trgovanju z mesom medveda. Zavod za gozdove Slovenije predstavlja lovski turizem in trgovanje z mesom medveda kot ‚dodatni zaslužek lovskih družin‘. Medvedov kožuh je zaželena trofeja, njegove tace so draga delikatesa, medvedje meso je najdražja divjačina,« je za Slovenske novice izpostavila Nevenka Lukić Rojšek iz društva AniMa. »V Sloveniji medvede še vedno načrtno krmijo ter dovolijo kvotno odstreljevanje za trofeje in prodajo mesa, zato je pri odstrelu 230 medvedov dvom o tem, da bo korist okolja prevladala interese dobička in zadovoljitve človekovih osebnih vzgibov, neizogiben,« so izpostavila društva. Boštjan Češarek, predsednik Lovske družine Ribnica, je za Dolenjski list zatrdil: »Člani lovskih družin večinoma medveda (predvsem zaradi cene) sploh ne lovijo. Tudi tokratni odvzem je namenjen lovnemu turizmu, ki praviloma pritegne tujce. In ko gre za turizem, se vse pač ustrezno plača.« Kako je z lovnim turizmom, smo povprašali Lovsko

zvezo Slovenije, in povedali so nam, da v Sloveniji ne vodimo evidence lovskih gostov, zato nimajo podrobnejših podatkov o številu »turistov s puškami«.

IZTREBLJANJE NUTRIJ V KRAJINSKEM PARKU BARJE

DNEVNIK, 11. 5. 2023 (Miha Turk) – Letos se bo začel poskus celovitega izlova nutrij na območju Krajinskega parka Ljubljansko barje. Nutrija je invazivna tujerodna vrsta brez naravnih sovražnikov in škoduje tako kmetijstvu kot biosferi na splošno, njeno odstranitev pa predlaga tudi Evropska komisija. V Sloveniji je nutrija po Zakonu o lovu že od leta 2004 vpisana kot lovna vrsta, za katero velja lovopust, kar pomeni, da jo na lovnih območjih lahko lovimo vse leto. Medtem je omenjena akcija že naletela na velik protest naravovarstvenikov, ki se s posegom ne strinjajo.

SLOVENSKI LOVNI TURIZEM

MLADINA, 9. 5. 2023 (Peter Petrovčič) – Kdor ima denar, lahko v slovenskih gozdovih

ubije bolj ali manj katerokoli žival, tudi zavarovane vrste, kot sta medved in volk. »Za prave lovce je poleg uplenjene divjadi pomembno tudi prvobitno doživetje divjadi in drugih prostoživečih živali v njihovem naravnem okolju. Narava v naših loviščih je med najbolj ohranjenimi v tem delu sveta, zato je lov v njih za vse prave lovce še posebno zanimiv. Za pristno doživetje narave in prostoživečih živali v njej ponujamo tudi možnosti nastanitve ...« To ni oglas lovskega rezervata v kateri od eksotičnih držav na drugem koncu sveta. To je vabilo Zavoda za gozdove Slovenije tujim (in domačim) komercialnim lovcem na lovni »safari« v slovenske gozdove.

KOSMATINEC NA JEDILNIKU: KDO JE POJEDEL SLOVENSKE MEDVEDE?

REPORTER, 22. 5. 2023 (Katarina Keček) – Odstrel 230 medvedov še naprej ostaja vroča okoljska in, kot se zdi, predvsem politična tema. Najprej je minister za okolje izdal dovoljenje za odstrel teh velikih zveri, potem pa se je vmešal predsednik Vlade Robert Golob in zamrznil odlok. Čez nekaj dni so

poslanci na seji v parlamentu obsojili politizacijo tega vprašanja in poseganje v odločitev stroke, zato je odlok o odstrelu postal spet veljaven. Od aprilske polne lune pa do začetka tega meseca so tako lovci v Sloveniji usmrtili več kot polovico načrtovanih odstrelav medvedov za letos. V povprečju jih je padlo devet na dan.

MED BLEDOM IN BOHINJEM AVTO POVOZIL MEDVEDA

STA in PRIMORSKE NOVICE, 23. 5. 2023, VEČER, 24. 5. 2023 (črk) – Na cesti Bled-Bohinj je 22. maja nekaj po 22. uri voznik avtomobila trčil v medveda, ki je zaradi trka poginil, so sporočili s Policijske uprave Kranj. Kot so zapisali na strani Facebook Prostovoljnega gasilskega društva (PGD) Bohinjska Bistrica, se je nesreča zgodila v bližini naselja Nomenj. O dogodku so bile obveščene pristojne službe, ki so poskrbele za odvoz poginule živali. Gasilci PGD Bohinjska Bistrica so požarno in prometno zavarovali kraj nesreče, odklopili akumulator na vozilu ter nudili pomoč Policiji in lovcem Lovske družine Nomenj - Gorjuše pri razsvetljavi kraja dogodka.

Pripravil: dr. Marjan Toš

Foto: Michael Migas

Mladič srnjadi

POROČILA LOVSKE INŠPEKCIJE V OBDOBJU 2016–2021

Zgodovina vpliva na sedanost, le-ta pa na prihodnost. Iz zgodovine se učimo, pravi star pregovor, vprašanje pa je, kako to upoštevamo v življenju in pri delu. Najpogosteje se znajdemo v situaciji, ko preteklost bolj malo upoštevamo ali pa se nanjo spomnimo samo takrat, ko ne moremo več vplivati na potek dogodkov. Živimo v informacijski dobi, glede na svoja leta ji bolj težko sledimo, izbiramo bližnjice ali pa se tolažimo in iščemo razloge, da opravičujemo svoja ravnanja. V tem prispevku bi želel, kot glavni avtor, na konkretnem primeru opozoriti na preteklost, dokaj bližnjo, ter bralce našega glasila spomniti, da se lahko tudi iz naslonjača veliko naučimo in pridobimo uporabno dodatno znanje za vsakdanje življenje.

Analiza poročil lovske inšpekcije v letih od 2016 do 2021

Prispevek je usmerjen v proučevanje letnih poročil lovske inšpekcije (Inšpektorat za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo – IRSKGLR), ki so objavljena na spletu in tako dostopna javnosti. Vprašanje pa je, kako poročila

dojemamo in upoštevamo pri svojem delu; konkretno pri naši dejavnosti v lovskih družinah. Povedano s preprostimi besedami: če pregledamo poročila zadnjih nekaj let, lahko razpoznamo, kje so najpogostejše kršitve, pričakujemo lahko, da bomo ob inšpektorjevem nadzoru deležni nadzora na področjih, ki jih je on pred nami že nadziral drugje. Vendar, ali sploh spremljamo taka poročila? Težko

rečem, lahko samo sklepam na podlagi ponavljajočih kršitev in na tej podlagi lahko trdim, da jih ne znamo ustrezno uporabljati pri svojem delu.

Soavtorica tega prispevka (diplomirala je na Fakulteti za varnostne vede) je imela za svoje zaključno diplomsko delo nalogo, da prouči in analizira letna poročila lovske inšpekcije za nekaj zadnjih let. Menim, da so ugotovitve zanimive in jih je vredno povzeti za naše glasilo. Podrobnejše ugotovitve oziroma vsebina njenega zaključnega dela je dostopna na spletni strani <https://cobiss.si/>. V nadaljevanju vam skupaj posredujem glavne povzetke in ugotovitve omenjene raziskave. Natančneje, gre za ugotovitve na podlagi poročil lovske inšpekcije v letih od 2016 do 2021.

Leto 2016

V letu 2016 je bilo v skladu z **Zakonom o splošnem upravnem postopku** in v skladu z **Zakonom o inšpekcijskem**

Lovski čuvaji naj dosledno vodijo dnevnik.

Foto: Bojan Avbar (fotografija je simbolična).

Foto: Gregor Bolčina

Lovskočuvajski obhodi terjajo veliko pozornega spremljanja dogajanja v okolici.

nadzoru opravljenih 699 inšpekcijskih pregledov. Kontrola izvajanja ukrepov je temeljila predvsem na posredovanju materialnih dokazov komisijam za ocenitev odvzema divjadi v prejšnjem letu, ustreznem vodenju evidenc in uresničevanju načrtovanih ukrepov. Lovska inšpekcija je opravila tudi nadzor nad vodenjem prihodkov v enajstih lovskih družinah (upravljavkah lovišč) na področju finančnega poslovanja, in sicer na osnovi 12. člena Koncesijske pogodbe. Ugotovljeno je bilo, da lovske družine še vedno ne vodijo prihodkov v skladu z določili Koncesijske pogodbe. Inšpektorji so največ zabeleženih kršitev zaznali na področju organizacije lovskočuvajske službe, predvsem da lovske družine delujejo s premalo lovskih čuvajev oziroma, da lovski čuvaji ne vodijo dnevnikov dela. V letu 2016 je lovska inšpekcija odvzela vzorec čeljustnic (114 glav srnjadi in šest glav jelenjadi) za preverjanje (določitev) spola in preveritev pravilnosti vodenja evidenc. Določitev spola na podlagi analize DNK je bila kot nepravilno navedena v petnajstih primerih srnjadi, kar znaša 13 %, in v enem primeru pri jelenjadi, kar je 17 %; to je odstopanje od navedb v evidencah lovskih družin.

Pregled poročila IRSKGLR 2016

- 699 inšpekcijskih pregledov
- največ zabeleženih kršitev – področje lovskočuvajske službe
- delovanje lovskočuvajske službe s pomanjkljivim številom lovskih čuvajev
- neustrezno vodenje dnevnikov dela lovskih čuvajev
- 182 izrečenih opozoril in 136 ukrepov s predpisom globe ali opomina

V letu 2016 je bilo na podlagi kršitev v skladu z **Zakonom o prekrških** izrečenih 182 opozoril in 136 ukrepov s predpisom globe ali opomina. Glavni delež izrečenih opozoril (114) je bil izrečen zaradi opustitve izvajanja načrtovanih ukrepov. Največkrat zabeležen ukrep z izrekom opomina ali globe je bil zaradi lova zunaj lovne dobe oziroma zaradi lova (odstrela) vrste živali, ki ni na spisku divjadi.

Leto 2017

V letu 2017 je bilo opravljenih 664 inšpekcijskih nadzorov. Enako kot v predhodnem letu 2016 so inšpektorji poudarek nadzora namenili posredovanju materialnih dokazov za ocenitev odvzema divjadi, pravilnemu vodenju evidenc in opravljanju načrtovanih ukrepov. Pregled nad vodenjem prihodkov na podlagi 12. člena Koncesijske pogodbe je bil opravljen v dvanajstih lovskih družinah. Stanje se od prejšnjega leta ni kaj dosti spremenilo, saj prihodki še vedno niso bili zabeleženi v skladu z določili Koncesijske pogodbe. Na podlagi prijave lovskih čuvajev pa je bilo uvedenih dvajset postopkov, zato so v letu 2017 inšpektorji ocenili izboljšanje delovanja lovskočuvajske službe. Odvzet je bil vzorec 139 čeljustnic srnjadi in ena čeljustnica jelenjadi, pri katerih so preverjali pravilno navedbo spola čeljustnic s kontrolo določitve na podlagi analize DNK. Odstopanje oziroma navedba pravilnosti spola je bilo ugotovljena v štirinajstih primerih čeljustnic, kar je 10 %, pri določitvi pripadnosti čeljustnice trofeji pa je bilo odstopanje 100 %.

Po inšpekcijskih pregledih so zaradi prekrškov izrekli 88 opozoril, v 177 primerih pa je bila izrečena globa ali opomin. Največ izrečenih opozoril je bilo zaradi enakih vzrokov kot v prejšnjem

Pregled poročila IRSKGLR 2017

- 664 nadzorov
- poudarek kontrole nad vodenjem prihodkov
- delo lovskih čuvajev – vidno izboljšanje
- izrečenih 88 opozoril, v 177 primerih globa ali opomin
- povečanje »krivolova« oziroma najdba odstreljene divjadi

letu, in sicer 62 opozoril zaradi opustitve izvajanja načrtovanih ukrepov. Globe in opomine so izrekli glede prekrškov zaradi lova zunaj lovne dobe živali, ki niso divjad, in zaradi odvzema v nasprotju s sprejetimi načrti. Delež vsakega od prekrškov je bil enak in je znašal 17,5 % izrečenih inšpekcijskih ukrepov (globa, opomin). V tistem letu lahko zaznamo izboljšanje zaradi nadzora pri deležu opozoril, saj znaša 33 %. V letnem poročilu inšpektorji navajajo, naj bi se med kršitelji pojavljali tudi upravljavci lovišč, ki jim je bilo v preteklosti že izrečeno opozorilo ali ukrep, kar se je pri ponovno zabeleženih kršitvi stopnjevalo. Povečalo se je število ukrepov zaradi izpuščanja psov v lovišča brez nadzora, nedovoljnega krmljenja oziroma zaradi krmljenja na nedovoljenih mestih (lokacijah) z namenom lova na »lastnem« krmišču ali pod prežo. Zaradi tovrstnih kršitev so napovedali potrebo po večji pozornosti in ukrepih vodstev lovskih družin in lovskih čuvajev, ki naj bi s pravili glede krmljenja ali njegove prepovedi v nekem lovišču seznanjali člane, lovske čuvaje pa tudi druge odgovorne osebe. Še vedno so se težave pojavljale pri opravljanju lovskočuvajske službe in beleženju dogodkov v lovskih družinah. Nekoliko se je povečalo

Značka, ki jo nosi lovski čuvaj, je oštevilčena.

število prijav lovskih čuvajev. Opazno se je povečal tudi »krivolov« oziroma so našli več odstreljene divjadi, katere uplenitelj ni bil znan. Na kmetijskih zemljiščih pa so zabeležili manj škode kot v prejšnjih letih.

Leto 2018

V letu 2018 je bilo v lovskih družinah opravljenih 707 inšpekcijskih pregledov, ki so se nanašali predvsem na kontrolo pravilnosti beleženja materialnih dokazov in doslednosti vodenja evidenc, pri čemer je bilo opravljenih 114 kontrolnih pregledov. Nepravilnosti ni bilo ugotovljenih, kot posledico rednih in strogih nadzorov so ugotovili opazne izboljšave. Nadzor nad vodenjem prihodkov na podlagi 12. člena koncesijske pogodbe je bil opravljen v 48 lovskih družinah, kjer so ugotovili, da prihodke v vsaki izmed družin vodijo v skladu s pogodbo. Tako kot v letih 2016 in 2017 so tudi v letu 2018 zabeležili problematiko pojavljanja divjadi v mestnem (urbanem) okolju, ki se vsako leto le še povečuje. Zaradi neustrezne opreme in pomanjkanja ustreznega kadra ostaja ta problematika nerešena. Iz poročila tudi izhaja, da so v lovskih družinah beležili ponavljajoče se oziroma več kršitev zaradi slabega delovanja lovskočuvajske službe. Kljub izobraževanju lovski čuvaji še vedno ne

Pregled poročila IRSKGLR 2018

- 707 pregledov
- poudarek nadzora – vodenje evidenc in prihodkov
- ponavljajoče se kršitve pri opravljanju lovskočuvajske službe
- poostren nadzor glede vznemirjanja divjadi
- začetek nadzora na družabnih omrežjih – sedem odkritih kršiteljev
- izrečenih 57 opozoril in 135 ukrepov (globa/opomin)
- največ opozoril – neustrezno opravljanje lovskočuvajske službe

Znak »lovski čuvaj«

opravljajo svojih obveznosti tako, kot določajo zakonska določila, kamor sodi tudi pomanjkljivo vodenje dnevnika lovskega čuvaja. Poostren nadzor je bil tudi zaradi vznemirjanja divjadi, predvsem zgodaj spomladi (v marcu) v času odpadanja rogovja pri navadnih jelenih. S povečanim nadzorom se je stanje izboljšalo zlasti v loviščih s posebnim namenom (LPN). Nadzor nad dejavnostjo, povezano z lovstvom in divjadjo, so v letu 2018 lovski inšpektorji opravljali tudi glede na sporne zapise lovcev na družabnih omrežjih. Odkrili in tudi kaznovali so sedem kršiteljev.

Krmljenje divjadi, ki je v loviščih lovskih družin potekalo v nasprotju s potrjenimi načrti, je pri izreku opominov in glob zajelo največji delež. V omenjenih primerih gre za skrb vzbujajočo zadevo zaradi posledic zavestne kršitve posameznikov, ki naj bi bila v prejšnjih letih zaradi nadzorov ocenjena že kot najmanjše število kršitev. Opustitev načrtovanih ukrepov in lov zunaj lovne dobe (kar je bilo ocenjeno, da se zmanjšuje) se prav tako pridružujeta seznamu evidentiranja pri nadzoru zoper upravljavke lovišč. Bilo je tudi nekaj predlogov za inšpekcijski ukrep zoper lastnike psov, ki jih izpuščajo prosto, brez nadzora. Na zasebnih zemljiščih je bilo v letu 2018 bistveno manj škodnih primerov. Spet je bil opravljen inšpekcijski odvzem čeljustnic v enajstih lovskih družinah, in sicer 159 čeljustnic srnjadi (ženskega spola). Od 156 domnevnih (zabeleženih) srn se je v 18 primerih izkazalo, da je bila predložena čeljustnica srnjaka. Zaradi napačnega vpisa v uradno evidenco je proti sedmim lovskim družinam – upravljavkam lovišč potekal prekrškovni postopek.

Leto 2019

V letu 2019 so lovski inšpektorji v lovskih družinah opravili 809 pregledov. Poleg vodje lovske in ribiške inšpekcije je v postopku sodelovalo še osemnajst inšpektorjev. Nadzor je temeljil

Pregled poročila IRSKGLR 2019

- 809 pregledov
- kontrola nad vodenjem prihodkov
- pomanjkljivost delovanja lovskočuvajske službe
- stanje glede vznemirjanja divjadi se izboljša
- nadzor na družabnih omrežjih
- izrečenih 126 opozoril in 204 ukrepov (globa/opomin)

na pravilnosti dela komisij za ocenitev odvzema divjadi v loviščih in nadzora upravljavcev lovišč glede pravilnosti posredovanja materialnih dokazov o odstrelu ter izgubah divjadi prejšnjega leta. Ocenitev komisij je bila ocenjena kot dobra, prav tako tudi ni bilo nepravilnosti pri vodenju evidenc v lovskih družinah. Ustreznost vodenja prihodkov v skladu s določili koncesijske pogodbe pa so inšpektorji v letu 2019 pregledali v 48 lovskih družinah. V vseh so prihodke vodili v skladu s koncesijsko pogodbo. Ponovno pa se je pokazala težava iz prejšnjih let, in sicer pomanjkljivosti pri delovanju družinskih lovskočuvajskih služb, kar je bilo presenetljivo prav zaradi poostrenega nadzora nad izvajanjem tega dela v zadnjih letih.

Stanje glede vznemirjanja divjadi se je izboljšalo. Poleg poostrenega nadzora v času odpadanja jelenjega rogovja so inšpektorji opravljali nadzor tudi med vikendi in zunaj rednega delovnega časa. Problematika prisotnosti divjadi v mestnem okolju je ostala nespremenjena in nerešena zaradi neustrezne odvrtačne opreme ter neustreznega kadra. V letu 2019 je inšpekcijski nadzor pri zapisih na družabnih omrežjih odkril in kaznoval sedem kršiteljev.

V letu 2019 so po nekaj letih brez opaznih kršitev na področju obveznega vračanja podatkovno pravilno izpolnjenih in vrnjenih polharskih dovolilnic v petih primerih obravnavali opustitev vračanja dovolilnic (kršitev). Poleg ponovnega kršenja že odpravljenih kršitev so se na novo pojavili trije obravnavani primeri zaradi lažne prijave. Lovska inšpekcija je v tistem letu v skladu z *Zakonom o prekrških* izrekla 126 opozoril in 204 ukrepe z izrekom globe ali opomina.

Leto 2020

V letu 2020 je kadrovska sestava inšpektorjev pri inšpekcijskem nadzoru štela skupaj z vodjo petnajst delujočih lovskih inšpektorjev. V skladu z *Zakonom o splošnem upravnem postopku* in *Zakonom o inšpekcijskem nadzoru* so opravili 919 pregledov. Navajajo, da je na zmanjšanje številčnosti pregledov vplivala pandemija covid-19. Lovska

Foto: Bojan Avbar (Fotografija je simbolična.)

Delo lovskega čuvaja je naporno, a tudi izpolnjuječe.

inšpekcija je nadzorovala pravilnost posredovanja materialnih dokazov o odstrelu in izgubah za prejšnje lovno leto. Inšpektorji so ocenili, da je bilo delo komisij za ocenitev odvzema dobro, delo je potekalo tekoče in tudi na visoki strokovni ravni. Vzorce za ugotavljanje pravilnosti navedbe spola divjadi so preverjali na vzorcu enajstih lovskih družin – upravljavk lovišč. Inšpektorji so za kontrolni pregled z DNK odvzeli 172 čeljustnic, od katerih jih je bilo pravilno zabeleženih 151, preostalih 23 pa je bilo evidentiranih napačno. Od enajstih upravljavk lovišč je bila v osmih primerih zabeležena napačna navedba spola divjadi. Proti kršilcem so pozneje uvedli in izpeljali prekrškovni postopek. Inšpekcijski nadzor nad vodenjem prihodkov (osnova 12. člen koncesijske pogodbe) so opravili v 73 lovskih družinah, kar je zajelo skoraj polovico več lovskih družin kot leto prej. Inšpekcija pri nadzoru ni ugotovila posebnih nepravilnosti; v vseh so prihodke vodili skladno s pogodbo. Nekaj več odstopanj (izdanih šest ureditvenih odločb) so zabeležili pri

izvedbi načrtovanih del. Najpogostejše napake so bile pri vnašanju podatkov v načrte (vnašanje napačnih števil parcel in neuskladenosti načrtov lovskih družin v elektronski obliki).

V letu 2020 so inšpektorji po večletnih opaženih splošnih težavah zaradi nezadovoljivega opravljanja službe lovskega čuvaja predlagali razrešitev le dveh lovskih čuvajev zaradi neopravljanja nalog ali zaradi storitve prekrška po **Zakonu o divjadi in lovstvu**, kar pa je bilo precej manj, kot so jih beležili v prejšnjih letih. Kljub navodilom in izobraževanjem so še vedno opazili težave v nekaterih lovskih družinah pri neupoštevanju določil **Pravilnika o lovskočuvajski službi**, ki se nanaša na opravljanje nalog, število čuvajskih obhodov, nebeleženje opažanj oziroma slabo vodenje čuvajskega dnevnika.

Poostri so nadzor zaradi vznemirjanja divjadi v določenih »mirnih conah«. Ta problematika se je povečala zaradi uvedenih ukrepov ob pandemiji covid-19. Ljudje so namreč zaradi obilice prostega časa pogosteje zahajali v gozdove in zato tam povzročali več nemira/vznemirjanja. Lovska inšpekcija se je v tistem času povezala s **Policijo** in drugimi inšpekcijskimi službami, ki so prispevali k večjemu nadzoru nad motečimi človekovimi posegi v naravo.

Problematika pojavljanja divjadi v urbanem okolju je ostala nespremenjena in je bila na stopnji prejšnjih let. V letu 2020 so inšpektorji še bolj okrepili nadzor nad zapisi, povezanimi z lovom na družabnih omrežjih, ki so jih odkrili, in zaradi spornih tudi kaznovali nekaj več kršiteljev, podobno kot v prejšnjem letu. Na družabnih omrežjih so zaznali predvsem

kršitve, kot so vožnja v naravnem okolju, vznemirjanje divjadi, lov v lovopustu in nočni lov s pomočjo nedovoljenih umetnih virov (svetlobe).

V letu 2020 je razglašena pandemija za vse inšpekcijske organe pomenila dodatno obremenitev oziroma precej novosti pri nadzoru. Spoštovanje določil **Zakona o nalezljivih boleznih** je še posebej vplivalo na njihovo delo. Nadzor nad upoštevanjem ukrepov (nošenje zaščitnih mask, prepoved druženja) je potekal tudi v lovskih kočah in domovih ter na prevzemnih mestih za sprejemanje uplenjene divjadi, zlasti še v večernih urah in ob vikendih.

Inšpektorji so v skladu z **Zakonom o prekrških** izrekli 126 opozoril in 204 ukrepe (izrečena globa ali opomin). Največ zabeleženih prekrškov (29) so zabeležili zaradi neodgovornega spuščanja psov v lovišča brez nadzora, kar je bilo skoraj trikratno povečanje glede na prejšnja leta. Drugi zabeleženi prekrški so si sledili po naslednjem vrstnem redu: opustitev zabeleženega natančnega časa odstrela in nepravilen vpis podatkov odvzema ter izgubah v evidence (22), lov v lovopustu (22), krmljenje divjadi v nasprotju s pravili in načrti (19), vznemirjanje divjadi (12), nepravilen lov ponoči (6) in lov z neprimernim orožjem (5).

Leto 2021

V letu 2021 je kadrovska sestava na področju inšpekcijskega nadzora za področje lovstva in ribištva poleg vodje obsegala še štirinajst inšpektorjev, organiziranih v petih območnih enotah inšpektorata. V letu 2021 so zabeležili znatno več inšpekcijskih pregledov, in sicer kar 30 %, kar je bila posledica pandemije covid-19 in z njo povezanih preventivnih ukrepov, določenih z **Zakonom o nalezljivih boleznih**. Opravili so kar 1168 inšpekcijskih pregledov. Nadzor nad delom komisij za ocenitev odvzema divjadi v loviščih in nadzor lovskih družin – upravljavk lovišč glede posredovanja pravih materialnih dokazov o odstrelu in izgubah za prejšnje leto sta potekala tudi v tem letu. Inšpekcija je delo komisij ocenila kot dobro, tekoče

Pregled poročila IRSKGLR 2020

- 919 opravljenih pregledov
- neupoštevanje Pravilnika lovskočuvajske službe
- poostren nadzor zaradi pandemije covid-19
- večje sodelovanje inšpekcije in policije
- izrečenih 126 opozoril in 204 ukrepov
- največ zabeleženih kršitev spuščanja psov v prosto naravo

Pregled poročila IRSKGLR 2021

- povečanje inšpekcijskih pregledov za 30 %
- 1168 pregledov
- odstopanja pri vodenju dnevnika lovskega čuvaja
- več kršitev zaradi vznemirjanja divjadi
- izrečenih 115 opozoril in 216 ukrepov
- največji obseg ukrepov – opustitev načrtovanega odstrela

Foto: Srečko Felix Kroppe

Lovski čuvaji so vselej »na preži«.

in na visoki strokovni ravni. Pri nadzoru je bil poudarek na kontroli posredovanja resničnih materialnih dokazov komisijam za ocenitev odvzema divjadi, pri čemer pa v evidencah niso zaznali večjih nepravilnosti.

Za kontrolo pravilne navedbe spola divjadi glede na predložene čeljustnice so za preverjanje pravilnosti z metodo DNK odvzeli 189 čeljustnic divjadi iz desetih upravljavk lovišč. Ugotovili so, da je bilo 165 vzorcev pravilno evidentiranih, za preostalih 24 pa je bila navedba spola v evidenci zabeležena napačno. V letu 2021 je napačno navedlo spol kar sedem upravljavk lovišč (LD), proti katerim je bil pozneje uveden prekrškovni postopek.

Leta 2021 so inšpektorji opravili 1475 inšpekcijskih pregledov, za katere je bilo napisanih 755 zapisnikov, 729 uradnih zaznamkov in ena ureditvena odločba. V letu 2021 sta bili organizacija in vloga službe lovskega čuvaja ocenjeni sicer kot izboljšanje stanja, vendar glede pripombe, kljub izobraževanju, še vedno prihaja do neupoštevanja *Pravilnika lovskočuvajske službe* glede opravljanja nalog, števila obhodov in vodenja čuvajskega dnevnika. Tistega leta sta bila ministru, kljub izboljššanemu stanju, posredovana predloga za razrešitev dveh lovskih čuvajev zaradi opustitve nalog ali storitve prekrška po *Zakonu o divjadi in lovstvu*.

Pri inšpekcijskih pregledih je inšpekcija namenila poseben poudarek kontroli krmišč s koruzo. Na vsa nesprijemljiva odstopanja so bili opozorjeni vse upravljavke lovišč pa tudi načrtovalci tovrstnih krmišč za obdobje dveh let. Opravili so 72 pregledov in izdali 18 ureditvenih odločb. Večje vznemirjenje divjadi zaradi razglasitve pandemije covid-19 se je izkazovalo tudi v letu 2021. Ljudje so pogosteje zahajali v gozdove, kjer so vznemirjali divjad in povzročali nemir na pašnih površinah. Zato so se tudi v letu 2021 pristojne inšpekcije povezale s Policijo in skupaj opravljale poostren nadzor na območjih, kjer se pogosteje zadržuje divjad. Prisotnost divjadi v urbanem okolju je bila še vedno enaka; kar zadeva ukrepanje, pa je bilo stanje nespremenjeno.

V letu 2021 je bila novost sprememba določila *Zakona o divjadi in lovstvu*, ki je dovolilo uporabo kamer – pasti. Inšpekciji je omogočila tudi udejanjanje postopkov pri ugotavljanju lovskih prekrškov in kršitev na področju krmljenja, ki so bili v nasprotju s potrjenimi načrti, gradnjo lovsko-tehničnih objektov ob meji z/ali brez podlage v načrtu del in nepravilnih voženj v naravnem okolju. Nadzor nad novim *Zakonom o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge* je v letu 2021 deloval predvsem preventivno oziroma svetovalno. Inšpektorji

so opravili 39 pregledov in napisali eno ureditveno določbo. V skladu z *Zakonom o prekrških* je bilo izrečenih 115 opozoril in 216 ukrepov (globa ali opomin). Največ ukrepov so zabeležili zaradi: opustitve uresničitve načrtovanega odstrela (70 primerov), opustitve izmere in vpisa podatkov v evidence o odstrelu in izgubah (27), krmljenja divjadi v nasprotju z načrti (15), vznemirjanja divjadi v mirnih conah (17) in lova z neprimernim orožjem (6). Po spremembi zakonodaje in ob novem dovoljenju uporabe umetnih virov svetlobe za uspešnejši lov divjih prašičev je problematika kršitev v povezavi s takšnim načinom lova izzvenela.

Ključ je v doslednosti

Če se na koncu povzetka vrnemo na začetek prispevka, se moramo resno vprašati, ali so vsi ukrepi, uvedeni zoper posamezne lovske družine in posamezne lovce, res potrebni? Ali vendarle ne moremo zadostiti tudi vsebinskemu uresničevanju predpisanega opravljanja lovskočuvajske službe? Pa tudi, ali ne moremo zagotoviti veliko več sodelovanja lovskih čuvajev, da bi ta služba pridobila večji ugled tudi med nelovsko javnostjo? Potrebujemo vendar le malo več doslednosti!

**Dr. Srečko Felix Kroppe in
Tea Kovač**

POJAV BOLEZNI RIŽEVIH PRSI PRI MLAKARICI V PODRAVJU

V novembru 2022 sem prejel klic lovke **Lidije Šmigoc**, ki je poročala o čudnih spremembah, ki jih je opazila na mesu uplenjene race mla-karice, uplenjene ob reki Dravi. Ko sem po elektronski pošti prejel še fotografijo, sem nedvomno ugotovil, da gre za pojav bolezni riževih prsi, strokovno imenovano **sarkocistoza** oziroma tudi **sarkosporidioza**.

Za kakšno bolezen gre?

Sarkocistoza je zajedavska bolezen, ki jo povzročajo enocelične praživali (protozoji) iz rodu *Sarcocystis*. Pogosto njihova prisotnost v telesu ljudi in mesojedov (zveri) ostane neopažena, ker je lahko potek brez posebnih znakov (asimptomatski).

Obstajata dve stopnji razvoja sarkocist. Prva stopnja je *nespolna*. Poteka v organizmu vmesnega gostitelja (domači in divji parkljarji, glodavci, vodne ptice...). Sporociste vstopijo v krvni obtok, zaradi česar se širijo po telesu in prodirajo v tkiva, kjer nastajajo sarkociste – mišična oblika. Druga razvojna stopnja pa je *spolna* in poteka v telesu končnega gostitelja (človek, prostoživeče zveri, domači meso-

jedi/zveri – t. i. hišni ljubljenci (mačke, psi)...). Sarkociste vstopijo v črevesje, kjer se njihove membrane razgradijo pod vplivom prebavnih sokov (encimov) in se iz sarkocist sprostijo tako imenovani bradizoiti, ki končajo v črevesni votlini ter vdrejo v resice tankega črevesja, kjer poteka spolni razvoj. Tam se pojavijo posebne vakuole (celični organeli, obdani s celično membrano), v katerih se namnožijo sporociste, ki postanejo kužne približno v 70-ih dneh in se izločajo z gostiteljevimi iztrebki – črevesna oblika.

Človek kot gostitelj

Pogosteje človek postane končni gostitelj, v redkejših primerih le vmesni. Praviloma so hišni ljubljenci in prosto-

živeče zveri končni gostitelji ter tako tudi glavni prenašalci. Glodavci, rastlinojedi, vodne ptice in mnoge druge živali postanejo vmesni gostitelji.

Pri človeku lahko črevesna oblika bolezni nastane zaradi uživanja okuženega mesa, ki ni bilo dovolj toplotno obdelano, ali s pitjem vode, okužene z iztrebki živali. Potem začnejo sarkociste zajedati v tkivih prebavit.

Znaki bolezni pri človeku

Pri človeku se lahko kmalu pojavijo znaki, ki kažejo na bolezen sarkocistoze. V takih primerih je treba takoj poiskati zdravniško pomoč. Prve znake odkrijemo

Sarkocistoza je zajedavska bolezen. Pri človeku lahko črevesna oblika bolezni nastane zaradi uživanja okuženega mesa, ki ni bilo dovolj toplotno obdelano, ali s pitjem vode, okužene z iztrebki živali.

Prve znake odkrijemo že nekaj ur po zaužitju okuženega mesnega izdelka: drisko, otopelost, slabost, telesno oslabeledost, lahko se pojavijo tudi izpuščaji.

že nekaj ur po zaužitju okuženega mesnega izdelka: drisko, otopelost, slabost, telesno oslabeledost, lahko se pojavijo tudi izpuščaji.

Veliko slabše je, če nastane okužba mišic. V takem primeru človek postane vmesni gostitelj zajedavca. To obliko lahko določimo po značilnih razjedah na ustnicah in dlesnih, opazimo tudi druge znake: otekle bezgavke, notranje krvavitve, makrociste, vidne v mišicah, zmanjšanje teka in izgubo telesne teže ter povišano telesno temperaturo.

Vodne ptice kot vmesni gostitelj

Vodne ptice, kot vmesni gostitelji (tudi parkljarji in glodavci), se okužijo s tem zajedavcem s hrano in vodo, ki je okužena z iztrebki končnih gostiteljev (ljudje in zveri). Pri vmesnem gostitelju se zaradi pojava drobnih sporocist v mišičnini, ki spominjajo na riževa zrna, pojavijo bolezenski znaki: izguba mišične mase, telesna oslabeledost, otopelost in ohromelost.

Toplotna obdelava mesa

Toplotna obdelava okuženega mesa sicer uniči sarkociste, vendar je tako meso treba oceniti za prehrano ljudi kot zdrav-

Foto: Ljubo Vauportič

Prsi rase mlakarice, uplenjene v lovišču LD Sv. Marjeta nižje Ptuja.

stveno neustrezno v skladu z določili Uredbe (ES), št. 853/2004, Evropskega parlamenta in Sveta, izdane 29. aprila 2004 (o posebnih higienskih pravilih za živila živalskega izvora), in Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2019/627 s 15.

Veliko slabše je, če nastane okužba mišic. To obliko lahko določimo po značilnih razjedah na ustnicah in dlesnih, opazimo tudi druge znake: otekle bezgavke, notranje krvavitve, makrociste, vidne v mišicah, zmanjšanje teka in izgubo telesne teže ter povišano telesno temperaturo.

Toplotna obdelava okuženega mesa sicer uniči sarkociste, vendar je tako meso treba oceniti za prehrano ljudi kot zdravstveno neustrezno.

marca 2019 (o določitvi enotnih praktičnih ureditev za opravljanje uradnega nadzora nad izdelki živalskega izvora, namenjenih za prehrano ljudi), v skladu z Uredbo (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta ter spremembi Uredbe Komisije (ES), št. 2074/2005 o uradnem nadzoru.

Bolezni ni treba obvezno prijaviti

Sarkocistoza oziroma sarkosporidioza – bolezen riževih prsi, je zajedavska zoonoza, ki je ni v prilogah 1, 2, 8, 10 in 12 Pravilnika o boleznih živalih (Ur. l. RS, št. 81/07 in 24/10), zato boleznini ni treba obvezno prijavljati.

Marko Burgar, dr. vet. med.

Viri:

Gorazd Vengušt, Diana Žele Vengušt, Darko Veternik in Štefan Vesel. Bolezni prostoživečih živali in varna priprava divjačine, 2020, str. 252–254.

<https://sl.parazitiintestinali.com/6580176-human-sarcocystosis-symptoms-treatment-and-prevention-of-the-disease> (dostopno 19. 4. 2023)

<https://www.wildhueter-st-hubertus.de/sarkosporidiose-2> (dostopno 19. 4. 2023)

Foto: Marjan Artnak

ŽIVLJENJE BREZ SOLI NI SLADKO

Tak je star ruski pregovor, ne velja pa samo za ljudi, ampak je sol pomembna tudi za dobro počutje naše domorodne rastlinojede divjadi.

Solnice: da ali ne?

Opustitvi in vzdrževanju ter zalaganju solnic v lovišču krožijo med lovci in drugo strokovno javnostjo različna mnenja in teorije, in sicer s pozitivnim in negativnim poudarkom. Avtorja prispevka sva na strani tistih, ki menijo, da je zagotavljanje zmerne dodatne količine oziroma ponudbe mineralnih snovi rastlinojedi divjadi (predvsem prežvekovalcem) nujno v vseh letnih časih, še posebno pa v spomladanskem obdobju in v začetku poletja. To trdimo in zagovarjamo predvsem zaradi prehranskih in naravnih fizioloških potreb (zaradi lažje premostitve sezonskega prehoda iz zimske lesnate na spomladansko zeleno hrano) in v nekaterih loviščih zaradi sezonskega pomanjkanja mineralov (pomembni so za normalen razvoj zarodkov). Zato zavračamo vse namige, da se nekateri lovci za to zavzemamo zgolj zaradi lažjega opazovanja in nato uresničevanja načrta odvzema divjadi – odstrela (slika 1).

Po navadi prežvekovalci dobro upravljajo s svojimi zalogami soli. Kljub temu lahko ob pomanjkanju nastajajo pri njih

fiziološke motnje, še zlasti na kraških, visokogorskih območjih in v močvirnatih travniških habitatih, kjer je skromna vsebnost mineralov v rastlinah. O podobnih ugotovitvah poročata tudi avtorja A. G. Schmidt in D. D. Snyman (2002), saj sta ugotovila, da je v sušnem obdobju zaradi

Foto: Aleš Zemljen

Foto: Štefan Vesel

Slika 1: »Življenje brez soli ni sladko.« Star ruski pregovor ne velja samo za ljudi, ampak priča tudi o dobrem počutju naše domorodne rastlinojede divjadi.

Foto: Štefan Vesel

Slika 2: Slovenskim lovcem najbolj znana in najpogosteje uporabljena izvedba solnice, izdelane iz drevesnega debla (izvedba 1).

pomanjkanja soli in drugih elementov bistveno večji odstotek mrtvorojenih živali. V prispevku opozarjata tudi na nevarnost ob morebitnem čezmernem zaužitju soli, posledica česar je rušenje medsebojnega razmerja med natrijem

(Na) in kalijem (K) v telesnih tekočinah in tkivih.

Zaradi neprestanega zakisovanja tal in intenzivnega gnojenja s kalijevimi gnojili so naravno prisotni minerali in elementi v manjših količinah težje dostopni za rastline ter posledično za prostoživeče živali, ki so odvisne od takih rastlin. Velika težava oskrbe zanje je predvsem intenzivna raba kmetijskih zemljišč, ker zaradi pogostih košenj samonikla zelišča, ki so naravno bogata z minerali, sploh ne cvetijo več. Zato živali takih snovi s pašo pogosto ne sprejmejo v zadostni količini. To lahko privede do opaznih znakov pomanjkanja (zapoznela menjava dlake, slabo razvito rogovje cervidov, rogovi votlorogov, roglji gamsov, zmanjšan tek in temu posledično slabša tvorba mleka pri doječih samicah).

Minerali, ki jih živali zaužijejo s hrano, so po navadi vodotopni in jih rastline črpajo v svoja tkiva. Kristale silicijeve kisline na primer opazimo šele, ko se mikroskopsko veliki fitoliti izločijo v povrhnjici nekaterih »ostrih« trav. Med pomembnejšimi elementi so kalcij (Ca), fosfor (P), natrij (Na), kalij (K), klor (Cl), magnezij (Mg) in posamezni elementi v manjših količinah, na primer selen (Se), jod (I), baker (Cu), mangan (Mn) in železo (Fe). Minerali so bistvene pomena za telo sesalcev in so lahko vgrajeni neposredno v tkivo, so sestavine

presnovnih encimov ali pa imajo vlogo pri uravnavanju osmotskega tlaka in tudi kislosti (pH) telesnih tekočin. Po krvnem obtoku, po katerem potujejo, dosežejo vse celice in delujejo bodisi samostojno bodisi kot del telesu lastnih učinkovin (hormoni, encimi).

Klasična solnica – izvedba 1

V slovenskih loviščih je najbolj razširjena solnica, ki jo naredimo na deblu že odmrlega ali še rastočega drevesa. Omenjeni način pa divjadi ne nudi zadostne oskrbe z minerali. Pri tej solnici je kamena sol pretirano izpostavljena vremenskim vplivom okolja (še zlasti dežju in vlaži), ki sol čezmerno topi in se odvečna sol prehitro izceja v tla. Zato posledično divjad v želji po soli zauživa tudi presoljeno zemljo iz okolice vznožja drevesa. Taka solnica je bolj privabljalne narave, ki pa ne more zagotavljati zadostitve potreb po mineralih. Ponudba mineralov je vse preveč odvisna od mokrih vremenskih razmer, saj jo divjad pogosteje obiskuje v deževnem obdobju. Omenjeni način zalaganja soli in mineralov zato čezmerno obremenjuje okolje. Potreba po večkratnem zalaganju soli pomeni tudi več dela in večji strošek.

Kuhinjska sol

Kuhinjska sol (natrijev klorid – NaCl) je zelo pomembna mineralna sestavina, sestavljena iz elementov natrija in klorida. Sol je v zmernih količinah nujno in stalno potrebna za zdrav razvoj in dobro počutje živali; pomaga pri vzpostavljanju učinkovitejšega obrambnega (imunskega) sistema in tako učinkovitejše naravne obrambe proti povzročiteljem bolezni (patogenom). Natrij je v telesu zlasti v slini (puferska vloga, ki uravnava kislost oziroma bazičnost), krvnem serumu in mišicah, kjer sodeluje pri gradnji mišic. Natrij ima pomembno nalogo, saj zagotavlja čim bolj uravnovešene razmere v telesnih celicah. Iz rastlin, ki jih živali zaužijejo na paši, natrij zelo dobro izkoristijo. Žal pa je v travni ruši zelo malo te rudnine, ker je v prsti zelo slabo vezana in se hitro izpira v nižje plasti, ki so lahko že zunaj dosega rastlinskih korenin. Pomembna je tudi vrstna/botanična sestava rastlin v rastlinskih združbah, kajti posamezne rastlinske vrste vsebujejo različne

Slika 3: Primer škatlaste solnice z nadstreškom (izvedba 2), narejene iz masivnega lesa, ki jo je razmeroma preprosto namestiti na deblo š rastočega drevesa. Po potrebi jo brez poškodb drevesa odstranimo z debla.

vsebnosti natrija. Veliko ga vsebujejo na primer navadni regrat (*Taraxacum officinale*), trpežna ljuljka (*Lolium perenne*), navadna pasja trava (*Dactylis glomerata*), navadna nokota (*Lotus corniculatus*), medena detelja (*Melilotus officinalis*), medtem pa je zelo malo natrija v latovki (*Poa pratensis*), bilnici (*Festuca* sp.), mačjem repu (*Bulbine frutescens*), črni detelji (*Trifolium pratense*) in lucerni (*Medicago sativa*).

Številni avtorji v literaturi poročajo, da živali zaužijejo le toliko soli, kot je njihov

organizem dnevno potrebuje. Podobna spoznanja smo ugotovili tudi mi z rezultati naših petletnih opazovanj. Ob tem je treba poudariti, da morajo imeti prostoživeče živali na voljo sol neprestano, ne glede na letni čas, čeprav se med lovci o tem še vedno porajajo dvomi in širijo razprave o negativnem vplivu lizanja soli pozimi in v daljših sušnih obdobjih.

Divjad naj bi si namreč v normalnih življenjskih razmerah z zauživanjem razpoložljive hrane sicer zagotovila dnevno potrebo hranilnih snovi, kar pa glede

zagotavljanja mineralnih snovi vedno ni mogoče, saj divjad v letnem ciklu premaguje več fizioloških potreb z značilnimi nihanji glede določenih hranilnih snovi in mineralov. Res so v posameznih primerih zelo majhne potrebe ali celo v manjših količinah, vendar če jih ni, določeni procesi ne potekajo.

Med našim spremljanjem smo ugotovili, da se pozimi prostoživeče živali na območjih s celoletno založenostjo solnic redkeje pojavljajo na cestah, ki so soljene. Trki z divjadjo so se znatno zmanjšali na območjih, kjer redno skrbijo za solnice. Torej ima lahko ugotovitev o pomanjkanju soli pozimi usodne posledice, ker živali zato privablja na posoljene ceste.

S soljo živali zaužijejo tudi veliko klor. Ta kemijski element je v telesnih tekočinah, ki skrbijo za delovanje osrednjega živčevja. Klor je nujno potreben za presnovo v enem delu želodca prežvekovalcev (siriščniku), kjer nastaja sestavina

Slika 4: Solnica naj bi bila založena z ustrezno (predpisano!) količino soli vse leto in mora biti divjadi vedno na voljo. V nasprotnem primeru se lahko rastlinojeda divjad, ki po daljšem pomanjkanju soli spet naleti nanjo, prenaje. Posledica čezmernega zaužitja soli se praviloma kaže v povečanem odvajanju blata in hujši driski. V takšnih primerih je bolje divjadi v ustrezni solnici ponuditi solne mineralne lizalne kamne, ki na paši kljub stiku z dežjem ali povečano vlago ne razpadajo (se pospešeno topijo); divjad ob lizanju takih kamnov ne more organizma čezmerno oskrbeti s soljo.

Škatlasta solnica – izvedba 2

Taka solnica je zelo razširjena/pogosta v loviščih sosednje Avstrije in se je izkazala za s soljo zelo varčno, ekološko sprejemljivo in predvsem za divjad optimalno učinkovito solnico. Izdelava in namestitev sta razmeroma preprosti, ne da bi pri nameščanju povzročili večje poškodbe drevesa. Divjad z neposrednim lizanjem in zaužitjem soli iz take solnice zadosti primerne dnevne potrebe po mineralih. Sol v tako izdelani solnici je veliko bolj zaščitena pred vremenskimi vplivi, ob tem se obstojnost/količina soli precej podaljša in ne obremenjuje okolja (slika 4).

Foto: Štefan Vesel

Slika 5: Primer škatlaste solnice z nadstreškom (izvedba 3), narejene v panju posekanega debelejšega drevesa.

želodčne kisline – klorovodikove kisline (HCL). Pri presnovi je klor spremljevalec natrija in kalija. Oba imata ključno vlogo pri usklajenem delovanju živcev in mišic, omogočata kopičenje električne napetosti na celičnih membranah in tako

prenos dražljajev (impulzov), pomembnih za krčenje mišic, delovanje srca in uravnavanje krvnega tlaka. Ker je v paši in krmi prostoživečih prežvekovalcev dovolj klora, ni znanih posebnih znakov pomanjkanja, obstaja pa možnost pomanjkanja natrija, ki se kaže v slabši izrabi beljakovin, energije in negativno vpliva na plodnost. Poleg tega se pri prostoživečih prežvekovalcih upočasnjuje rast in zmanjšata mlečnost in vsebnost mlečne maščobe. Potreba po natriju se še posebno poveča v času brestosti, rasti in odpadanju rogovja, ob menjavi dlake, pri menjavi lesne/zelene hrane in nastajanju mleka. Pomanjkanje se kaže še zlasti v zimskem obdobju zaradi s hranivi skromne prehrane, ko so telesne rezerve (maščobe), vključno z minerali, porabljene (po Ückermannu, 1986, naj bi dnevne potrebe soli znašale za srnjad okrog 1 g, za jelenjad pa okrog 3 g).

Solnica v panju posekanega drevesa – izvedba 3

Omenjena solnica je domiselna rešitev z uporabo naravne danosti in je različica solnice izvedbe 2. Izdelamo jo tako, da na strmem pobočju v panju debelejšega posekanega drevesa z motorno žago izdoblamo primerno veliko vdolbino in prečno pritrdimo letev, ki zadrži kamen soli, da se ob lizanju ne bi skotalil v dolino (slika 5).

Obstaja še nekaj drugih pomembnih elementov:

- **magnezij** (Mg) je kot mineral pomemben za zdrav osrednji živčni sistem. Poleg tega krepi kosti in je potreben za oblikovanje mišic. Preprečuje mišične krče;

- **cink** (Zn) ima bistveno vlogo pri številnih telesnih dejavnostih, kot so presnova (metabolizem), celjenje ran in encimski sistemi, ki sodelujejo pri odpornosti. Cink je nujen za razvoj kože in kosti;

- **jod** (I) je element, ki ga je treba v telo vnašati, saj ga v telesu ni. Pomemben je za tvorbo hormona tiroksina v ščitnici, ki pomembno sodeluje pri neovirani rasti in razvoju živali;

- **selen** (Sn) ima pomembno vlogo pri plodnosti, ščiti pred poškodbami celic kot del encima, odgovornega za antioksidante. Selen preprečuje okvaro mišic in povečuje učinkovitost joda;

- **železo** (Fe) je pomemben element pri delu rdečih krvničk (eritrocitov), ki so odgovorne za prenos kisika do celic, in izboljšuje delovanje vseh organov ter tkiv;

- **baker** (Cu) je bistven za delovanje encimov, povezan je s presnovo železa in ima pomembno vlogo v osrednjem živčnem sistemu. Baker sodeluje pri tvorbi kosti.

Praktičen primer

V Lovišču s posebnim namenom (LPN) **Kozorog - Kamnik** smo v revirju Velika planina in delu revirja Krvavec v petletnem obdobju poleg klasično izdelanih solnic (izdelane iz debla dreves) namestili tudi take v obliki škatle, ki jih preprosto pritrdimo na drevesno deblo in jih je mogoče tudi kadarkoli brez večjih poškodb odstraniti z debla. Solnice smo založili s kameno soljo (tako imenovano »keltsko soljo«), ki je naravnega izvora in je visokokakovostna oblika naravne soli. Po proizvajalčevi deklaraciji je vsebnost mineralov naslednja:

- natrijev klorid (NaCl): 96,08 %,
- kalcijev klorid (CaCl₂): 0,60 %,
- magnezijev klorid (MgCl₂): 0,36 %,
- železov oksid (Fe₂O₃): 0,01 %,
- natrijev sulfat (Na₂SO₄): 0,85 % in
- v vodi netopne snovi: 2,10 %.

S primerno enakomerno prostorsko razporeditvijo solnic v lovišču ne prispevamo samo k dobremu zdravju in počutju divjadi, pač pa jo hkrati tudi zadržujemo na zelenem območju (čim dlje od prometnic ali drugih javnih poti). Tuji avtorji (P. Trier, 2020) poročajo celo o nujnosti razporeditve solnic ob krmljenju divjadi na krmnih njivah ali gozdnih jasad. Pri optimalnem upravljanju rastlinojede divjadi v lovišču naj bi bila na vsakih 25 ha gozdne površine nameščena ena solnica.

Najprimernejše mesto za namestitev/

Foto: Štefan Vesel

Slika 6: Primer mineralnega lizalnega kamna, ki smo ga uporabljali v poskusu.

Mineralni lizalni kamni

V zadnjih letih se na tržišču vse pogosteje kot nadomestek naravne soli pojavljajo mineralni lizalni kamni, različne paste z najrazličnejšo mineralno sestavo ter drugi dodatki (melisa, ovseni kosmiči, koruza, pšenični otrobi ...), ki pa žal nimajo posebnega pomena. Pri uživanju mineralnih lizalnih kamnov opažamo, da jih prostoživeče živali različno sprejemajo ali pa jih zavračajo. Pred leti smo v našem lovišču za diplomsko nalogo (*Oskrba z rudninskimi snovmi in plodnost gamsov, Miha Župan, 2010*) opravili poskus s polaganjem mineralnih lizalnih kamnov po recepturi prof. dr. Andreja Orešnika. Že med samim poskusom smo ugotovili, da jih nekateri osebki niso sprejeli. Ugotovili smo, da so bili lizalni kamni zelo podvrženi zunanjim vremenskim vplivom (dež, sneg), zaradi česar so prehitro razpadli. Tako razpadle lizalne kamne je divjad zavračala. Podobne izkušnje smo imeli tudi z lizalnimi kamni drugih znanih proizvajalcev. Še posebno odločno zavračanje lizalnih kamnov je bilo opaziti, ko je bil v mineralni mešanici večji delež vitaminov (le-ti imajo namreč izrazit vonj). Na planinskih pašnikih rejci domačih živali pogosto polagajo pašni živini mineralne lizalne kamne z drugačno recepturo, ki pa divjadi lahko celo škoduje, še zlasti, ko je v mešanici večji delež bakra (mogoča zastupitev z bakrom, ki je lahko za divjad smrtna). Poleg vsega so vsi taki mineralni lizalni kamni bistveno dražji od tradicionalne kamene soli (slika 6).

izdelavo solnice je v neposredni bližini stalnih stečin. Na splošno pri postavljanju solnic izbiramo med razpoložljivimi mesti zanje tam, kjer se divjad tudi sicer najraje zadržuje. Med primerna mesta sodijo predvsem zavetna mesta ob gozdnih jasah in na mirnih prehodih. Nikakor pa ne priporočamo nameščanja v gozdnem mladovju in gozdnih sestojih v obnovi, kar v večini načrtov lovišč tudi ni dovoljeno! Prav tako ni dovoljeno zalaganje solnic ob cestah in v območju gozdnih rezervatov. Solnice za divjad tudi ne smemo nameščati na mestih, iz katerih je mogoč vnos soli ali odtekanje slanice v bližnje vodno telo (kalužo, kal, studenec, v vodni/močvirni biotop), kjer potekajo deli razvojnih krogov dvoživk. Zato je treba še posebno paziti, da solnice ne nameščamo v razdalji, manjši od 50 m od kateregakoli vodnega biotopa. V gorskih loviščih pa jih nikakor ne nameščajmo na plazovitih terenih in previsnih stenah.

Pri načrtovanju in namestitvi solnice se je treba zavedati, da je za redno obiskovanje divjadi ob na novo izdelani solnici potreben določen čas, še posebno v primeru namestitve na deblo rastočega drevesa. Divjad takšno solnico navadno sprejme (»primek«) šele po nekaj mesecih. Prve dni po lupljenju so drevesa iglavcev zelo smolnata. Zato je najprimernejši čas izdelave v obdobju, ko drevesa še niso v soku in je pretok drevesne smole ter sokov še/že bistveno upočasnen. Da se izognemo pretiranemu iztekanju smole, ob namestitvi solnice raje izberimo deblo listavca. Privlačnost k solnici bomo povečali, če na kameno sol nakapamo nekaj kapljic za divjad vedno vabljivega janeževega olja (*oleum anisi*).

V solnico je priporočljivo zalagati sol v zmernih količinah (največ do tri kilograme za vse leto). Pri načrtovanju nameščanja solnic nas mora vedno spremljati načelo, da ukrep v prvi vrsti ni dodatna vaba v revirjih, temveč zagotavlja zgolj potrebo po mineralnem ravnovesju v obrokih prostoživečih živali.

V LPN Kozorog - Kamnik smo v omenjenem petletnem obdobju primerjali ustreznost polaganja kamene soli v dveh izvedbah solnic, in sicer v **izvedbi 1 – klasična solnica (slika 2)**, narejena na debelu zgoraj odžaganega drevesa) in v **izvedbi 2 – škatlasta solnica (slika 3)**, narejena iz masivnega lesa z nadstreškom, namenjena za namestitev na zdravo rastoče drevesno deblo. Obe izvedbi solnic imata dobre, pa tudi nekaj slabih lastnosti.

mag. Darko Veternik in
mag. Štefan Vesel

Viri so na voljo pri avtorjih.

PO OSMIH LETIH JE PONOVRNO ČAS ZA NATANČNO OCENO ŠTEVILČNOSTI MEDVEDOV

V Sloveniji si medved deli prostor s človekom v kulturni krajini, za njegov obstoj pa je ključnega pomena sobivanje. Za to potrebujemo po eni strani strpnost ljudi, da so pripravljeni košček prostora odstopiti tudi medvedu, po drugi pa ukrepe, ki ljudem čim bolj olajšajo življenje s to vrsto. Pri nas je eden ključnih upravljaljskih ukrepov nadzorovan odstrel, da pa bi ga lahko izvajali, moramo vedeti, kaj delamo in zelo dobro poznati dejansko stanje v naravi; potrebujemo dober monitoring. Letos jeseni po osmih letih spet načrtujemo zbiranje genetskih vzorcev in verjamemo, da lahko z vašo pomočjo ponovno izpeljemo eno najboljših študij medvedov v svetovnem merilu.

O vrsti

Medved je vrsta, ki je gotovo ni treba posebej predstavljati. S to veliko močno zverjo se pravzaprav tako ali drugače srečujemo vse življenje. Prvi stik je že v zgodnjem otroštvu, ko je bil plišasti medvedek marsikateremu med nami ena izmed prvih igrač. Tudi med odrasčanjem ostane medved ves čas prisoten kot pomemben lik v pripovedkah in zgodbah, potem pa ga

»bolj zares« spet srečamo v šoli, ko se v našem razumevanju iz pravljice bitja prelevi v zanimivo živalsko vrsto naših gozdov. Ko odrastemo, si ustvarimo svoje mnenje o teh kosmatincih glede na naše življenjske izkušnje in osebnost, nekaj pa imamo vsi skupnega: do medvedov ni nihče ravnodušen. Vrsta je posledično deležna velike medijske pozornosti, vsaka odločitev je pod drobnogledom javnosti. Mnenje, kako naj bi s populacijo upravljali, pa vse pogosteje razdvaja našo družbo.

Živeti z medvedom ni vedno preprosto. Ta inteligentna, radovedna in iznajdljiva žival nenehno išče hrano, kar jo pogosto pripelje v bližino ljudi in konflikt z njimi. Slabo zavarovane smeti ali odvrženi klavniški odpadki ga privabljajo v bližino naselij, škodo lahko naredi v sadovnjakih in na poljščinah, lahko poškoduje slabo varovane čebelnjake, lahko napade tudi slabo varovane domače živali. Kljub svoji običajno plahi naravi pa je medved še vedno velika in močna zver, ki je v izjemnih primerih lahko nevarna tudi človeku.

Populacije, regulacije in regulativa

Medved ni teritorialen in populacija nima mehanizmov za samournavanje (samoregulacijo) številčnosti kot na primer volk ali ris. Tudi glede hrane ni prav izbirčen – čeprav ga uvrščamo med zveri, je dejansko vsejed, velika večina njegove hrane pa je rastlinskega izvora. Še tisto, kar poje živalskega izvora, so pretežno

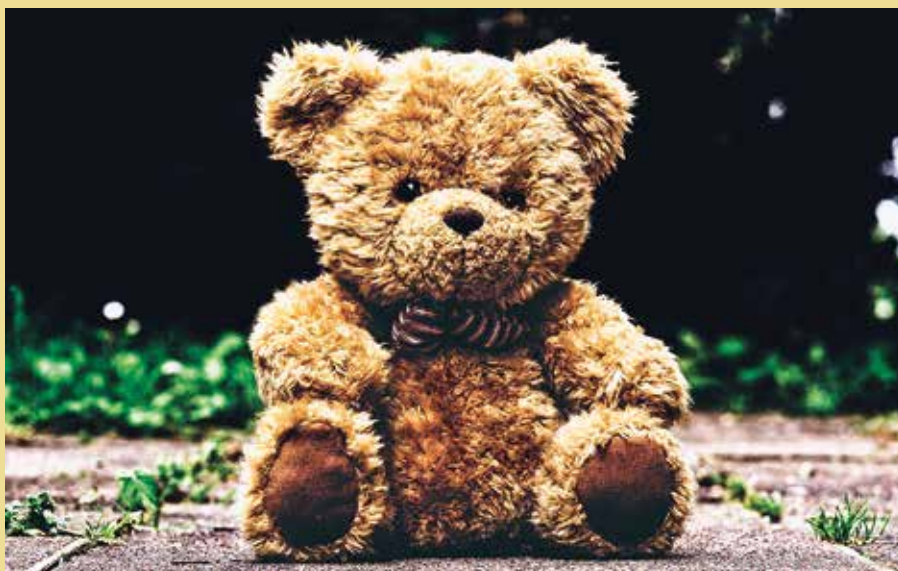

Foto: Pixabay

Z medvedom kot živalsko vrsto se večina med nami sreča že v zgodnjem otroštvu, ko se nam prikupi v obliki plišaste igrače.

žuželke in drugi nevretenčarji, večje živali pridejo na njegov jedilnik zgolj izjemoma, pa še to najpogosteje kot mrhovina. Vse to je povezano s pomembno posledico – za medveda je v okolju veliko več hrane in prostora kot na primer za risa in volka. To pomeni, da je marsikje, tudi pri nas, naravna nosilna kapaciteta za to vrsto velika.

Po drugi strani pa je vprašanje, ali smo ljudje pripravljeni živeti s toliko medvedi, kot bi jih lahko prehranila narava. Medved si pri nas deli prostor z ljudmi in našimi aktivnostmi, sobivanje s človekom pa je ključni dejavnik njegovega obstoja in najpomembnejši varstveni cilj. Če upoštevamo veliko naravno nosilno kapaciteto za medveda, majhno naravno smrtnost in razmeroma visoko rodnost, je jasno, da se lahko populacija te vrste v nekaj letih znatno poveča, tudi do točke, ko postane sobivanje oteženo. Medved kot biološka vrsta se na takšne razmere ne more prilagoditi, lahko pa se odzovemo ljudje s prilagajanjem našega vedenja in ukrepov. Za vzdrževanje strpnosti do medvedov je ključno ustrezno varovanje premoženja, primerno ravnanje z odpadki in upoštevanje prisotnosti medveda pri gibanju v naravnem okolju. Drugi pomemben in neizogiben upravljaljski ukrep pa je uravnavanje (regulacija) številčnosti z odstrelom. Čeprav na prvi pogled zveni paradoksalno, je prav načrtovan in uravnan (reguliran) odstrel eden ključnih ukrepov za varstvo medveda pri nas.

Omenjeni ukrep pa je po drugi strani

Od zadnje genetske ocene velikosti populacije je minilo osem let, modelske ocene pa imajo iz leta v leto bolj omejeno uporabnost. Čas je za novo genetsko oceno, za trdne podatke s terena.

Foto: Pixabay

Čebelarji niso najbolj veseli medvedjega obiska čebelnjakov.

precej kontroverzen, saj je medved v Evropski uniji strogo zavarovana vrsta, kar pa ne pomeni, da v populacijo pod nobenim pogojem ne smemo posegati, terja pa od nas, da smo pri tem pazljivi in da so kakršnikoli posegi upravičeni, dobro premišljeni in strokovno utemeljeni. V praksi to pomeni, da moramo za kakršnokoli zakonito poseganje v populacijo dobro poznati njeno dejansko stanje.

Iz roba znanosti v čisto rutino

Trenutno je najboljše orodje za ocenjevanje številčnosti medvedov molekularna genetika, je pa takšna ocena vse prej kot preprosta in še vedno je malo držav, ki bi se lahko pohvalile z dobro delujočim in uspešnim genetskim monitoringom te vrste. Slovenija je ena izmed njih, pri nas ima genetski monitoring medvedov že kar

Jesen je najprimernejši čas za zbiranje vzorcev za genetski monitoring medvedov. Vzorčenje se bo začelo septembra in bo trajalo do konca leta. Cilj je zbrati 2500 vzorcev medvedov in z njihovo pomočjo čim natančneje oceniti velikost populacije.

nekaj zgodovine. Iz skromnih začetkov sta se razvila znanje in laboratorij, ki takšne analize rutinsko izvaja tudi za številne druge države.

Nekoliko starejši se verjetno spomnite prvega »štetja« medvedov z genetiko, ki smo ga v sodelovanju **Lovske zveze Slovenije, Zavoda za gozdove Slovenije in Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani** izpeljali leta 2007. Takrat smo zbrali 1057 vzorcev in ocenili, da imamo v Sloveniji okrog

424 medvedov; od 383 do 458. Ocena je bila za »jesensko številčnost«, najmanjši stalež v letu, po celotnem odvzemu in pred kotitvijo nove generacije mladičev – pomladanska številčnost istega leta je večja približno za letni odzem, če zanemarimo prehajanja živali prek meje. Rezultate smo podrobno predstavili v dveh člankih v reviji **Lovec** (letnik 91, številki 3/2008 in 12/2008).

Prva velika raziskava je bila v marsičem prelomna. Prvič smo s trdnimi podatki ugotovili, koliko medvedov živi pri nas in tako postavili prvo zgodovinsko referenčno točko. Morda še pomembneje: postavili smo mrežo partnerstev med vpletenimi organizacijami in dokazali, da takšne študije niso samo v domeni velikih in bogatih držav, ampak jih lahko verodostojno izpeljemo tudi pri nas. Pri tem je bila ključna vloga slovenskih lovcev, saj takšne študije nikakor ne bi mogli

Foto: Marjan Artnak

Česarkoli se dotaknemo, karkoli pride iz nas po katerikoli poti, vse vsebuje naš genetski material, naš DNK. Tak material, pobran v okolju, lahko v laboratoriju analiziramo in preberemo delček genetskega zapisa, ki je dovolj, da osebek nedvoumno prepoznamo – dobimo genetski »prstni odtis«, genotip osebk.

izpeljati brez odlične terenske podpore, kar je še bolj poudarilo pomen lovstva za naravovarstvo in upravljanje.

Seveda se v naravi vse spreminja, o monitoringu pa lahko govorimo šele, ko raziskave dobijo časovno komponento in jih začnemo redno ponavljati. Težava pa je, da je vsaka akcija takšnega genetskega monitoringa medvedov zelo velik zalogaj, in sicer tako z organizacijskega kot s finančnega vidika. Ko je bilo že precej negotovo, ali bo morda naša študija ocene številčnosti ostala enkratna, nam je uspelo dobiti evropska sredstva skozi projekt **LIFE DINALP BEAR** in organizirati naslednje vzorčenje. Osem let pozneje, leta 2015.

Tudi to študijo smo podrobno predstavili v reviji *Lovec* (letnik 101, številka 7/8–2018). V raziskavo leta 2015 smo poleg Slovenije zajeli tudi celotno območje medveda na Hrvaškem, kar ji je dalo dodatno razsežnost in pomen. Odziv lovcev in gozdarjev na terenu je bil spet izjemen, zlasti v Sloveniji. V treh mesecih vzorčenja smo zbrali 4687 vzorcev in pri nas ocenili številčnost medvedov na 599 (od 545 do 655), skupaj s Hrvaško pa na 1392 (od 1247 do 1587) medvedov. Tudi tukaj govorimo o jesenski (najmanjši letni) številčnosti. Na Hrvaškem je bila to prva tovrstna ocena številčnosti, tako da je pomenila šele začetek monitoringa, v Sloveniji pa smo že lahko začeli spremljati populacijske trende. V osmih letih se je populacija pri nas povečala za 41 %, spolno razmerje pa je ostalo podobno – okrog 40 % samcev

in okrog 60 % samic. Prav tako smo opazili povečanje števila medvedov zahodno od avtoceste Ljubljana–Koper, kjer se je v osmih letih število medvedov več kot podvojilo, čeprav je bilo medvedov tam še vedno razmeroma malo, 48 (od 41 do 57). Nekoliko pa se je »popravilo« tudi spolno razmerje v korist samic – s 30 % samic v letu 2007 na 40 % v letu 2015. V tem »alpskem« delu populacije so še vedno prevladovali samci. Čeprav samce redno zapažamo v Alpah, se samice, ki so pravzaprav jedro populacije, širijo dosti počasneje in smo jih v tej študiji zaznavali samo v predalpskem svetu. Kljub temu se je tudi število samic, ki smo jih neposredno prepoznali v vzorcih zahodno od avtoceste, od leta 2007 do 2015 povečalo s 5 na 16 in pričakujemo, da se bodo reprodukcijska jedra začela pojavljati tudi v Alpah – ali pa se že, a to še ni bilo nedvoumno dokazano. Ne glede na to je treba ohraniti perspektivo – pri nas je velika večina medvedov še vedno v Dinaridih, proti temu jih je v Alpah komaj kaj.

Kako pravzaprav deluje genetski monitoring

Večina slovenskih lovcev dobro pozna način genetskega monitoringa zaradi minulega sodelovanja. Ker pa je od zadnje takšne akcije za medveda minilo že osem let, se spodobi, da snov nekoliko osvežimo.

Ocenjevanje številčnosti prostoživečih živali je vse prej kot preprosto – konec koncev jih ne moremo prepričati, da se postavijo v vrsto in se pustijo prešteti. Raziskovalci to zadrego že več kot sto let rešujejo tako, da osebk lovijo, označujejo in spet spuščajo v naravo. Ko živali lovimo in označujemo, lahko spremljamo, koliko osebkov smo označili v populaciji, in tudi, če katero ujamemo ponovno, jo bomo prepoznali in je ne bomo šteli dvakrat. Ko to nekaj časa počnemo, bomo v populaciji označili kar nekaj različnih osebkov, podobno kot bi jih postavili v vrsto in prešteli – ugotovili bomo najmanjšo številčnost. Manj kot toliko jih pač ne more biti, še vedno pa ne vemo, koliko osebkov smo zgrešili.

Rešitev te težave se začne kazati, ko začnemo ponovno loviti že prej označene osebk. Ščasoma bo vedno več osebkov v populaciji označenih, kar pomeni, da bomo vse redkeje ujeli neoznačen osebek. Če bi ulovili ogromno živali, bi bili na koncu označeni vsi osebki in bi do osebk natančno poznali številčnost. Vendar bi bila to izjemno zahtevna naloga in pravzaprav nikoli ne bi vedeli, ali se nam kateri osebek vseeno ni »izmuznil«, a na srečo nam tega ni treba početi. Na pomoč nam priskoči matematika: s pomočjo matematičnega modeliranja lahko iz razmerij

Foto: Štefan Vesel

Če se boste odločili sodelovati, od vas ne bomo pričakovali, da bi šli posebej na teren iskat vzorce medvedov (čeprav ne bomo imeli nič proti, če si boste želeli to početi). Kar bi želeli, je, da vzamete material za vzorčenje s seboj, ko greste v naravo. Če med vašimi običajnimi aktivnostmi v lovišču ali drugje v naravi najdete medvedov iztrebek, vzemite vzorec.

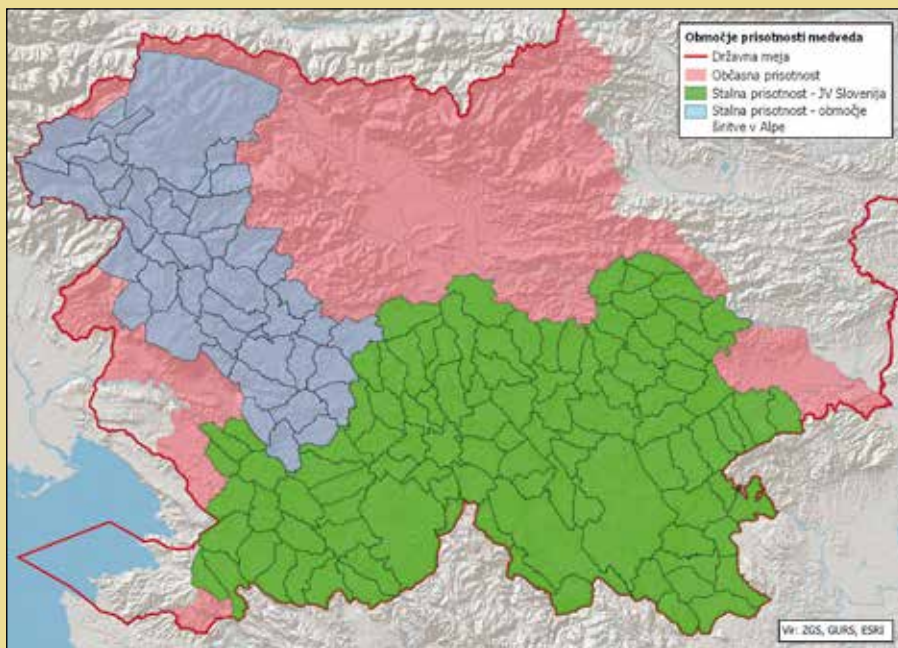
označenih in neoznačenih osebkov, ki smo jih ujeli, ocenimo, koliko osebkov smo »zgrešili« in so ostali neoznačeni v populaciji. Ko to prištejemo k številu različnih osebkov, ki smo jih ujeli in označili, lahko ocenimo velikost celotne populacije.

Da bi lahko na tak način ocenjevali številčnost, moramo loviti in označevati žive živali, ki jih moramo potem izpustiti pa ponovno loviti. Velikokrat. Vse lepo in prav, če gre na primer za miši ali voluharice, medvedu pa so popolnoma druga zgodba in še pred nekaj desetletji se je uporaba takšnih metod za velike zveri zdela popolnoma nemogoča.

Podobno kot na marsikaterem drugem področju je tudi pri tem revolucijo naredil eksploziven razvoj genetike v zadnjih nekaj desetletjih. Če gremo na raven molekularne genetike, so vsi organizmi pravzaprav že ob rojstvu »označeni« – imajo popolnoma unikatno genski zapis v vsaki svoji celici. V telesu se celice ves čas obnavljajo, stare odmirajo, ogromno pa se jih ves čas izloča v okolje prek kože, dlak, iztrebkov, urina ... Česarkoli se dotaknemo, karkoli pride iz nas po katerikoli poti, vse vsebuje naš genetski material, našo DNK. Tak material, pobran v okolju, lahko v laboratoriju analiziramo in preberemo delček genetskega zapisa, ki je dovolj, da osebek nedvoumno prepoznamo – dobimo genetski »prstni odtis«, genotip osebk.

Ko prvič dobimo DNK določenega osebk, ga »spoznamo« in je na tak način »označen«. Kadarkoli pozneje bomo

Laboratorijsko delo, čeprav zahtevno in dolgotrajno, je postalo popolna rutina. Pri tem ne pričakujemo težav, najzahtevnejša naloga še vedno ostane zbiranje velikega števila vzorcev na celotnem območju medveda v kratkem času. Pri tem prosimo za vašo pomoč.

Območje genetskega vzorčenja medveda jeseni 2023. Območje stalne prisotnosti bomo vzorčili intenzivno in sistematično, kjer pa je medved prisoten zgolj občasno, bo vzorčenje oportunistično.

dobili DNK tega istega osebka, bodisi prek dlake, iztrebka ali tkiva mrtve živali, bomo vedeli, da gre prav zanj in ga bomo na tak način »ulovili« ponovno. Tak genetski ulov je z vidika podatkov, ki jih potrebujemo za ocene številčnosti, enakovreden pravemu ulovu, kjer žival fizično ujamemo, uspavamo, označimo in izpustimo. Je pa med obema bistvena razlika: medtem ko potrebujemo za ulov živega medveda posebej izurjeno ekipo in veliko trdega dela, potrebujemo za genetski »ulov« medvedjega iztrebka samo material za odvzem vzorca in pet minut časa.

Številčnost medvedov osem let pozneje

Leto 2015, ko smo nazadnje podrobno pogledali številčnost naših medvedov, je že daleč za nami. Medvedi se kotijo, umirajo, hodijo prek državnih meja k nam in od nas ... V naravi se pač vse spreminja in s številčnostjo medvedov ni nič drugače. Genetski monitoring je mnogo prevelik zalogaj, da bi se ga lotevali vsako leto, kljub temu pa je treba za upravljanje imeti dobro predstavo, koliko medvedov prebiva v naših gozdovih. V obdobju med genetskimi vzorčenji je v ta namen v uporabi populacijsko modeliranje – matematičen

Prvi in najpomembnejši razlog za sodelovanje morate najti v vas samih. Vsem, ki organiziramo to vzorčenje, je ključna motivacija ljubezen do narave, pa tudi radovednost, koliko je medvedov, kje so in koliko se je populacija spremenila v zadnjih osmih letih.

model, s katerim iz vseh podatkov, ki so na voljo (odvzem, rodnost, zadnja genetska ocena številčnosti ...), ocenimo, kolikšno številčnost medvedov lahko pričakujemo v nekem trenutku. Modeliranje je odlično orodje, ki nam nekaj časa omogoča oceno številčnosti tudi brez genetskega monitoringa na terenu. V prvih letih po genetski oceni je takšna ocena zelo zanesljiva, s časom pa se napaka večja in uporabnost manjša. Podobno kot vremenska napoved – za naslednja dva dni je skoraj nezmožljiva, za en teden do neke mere uporabna, dlje pa skoraj na ravni ugibanja. Od zadnje genetske ocene velikosti populacije je minilo osem let, modelske ocene pa imajo iz leta v leto bolj omejeno uporabnost. Čas je za novo genetsko oceno, za trdne podatke s terena.

Letos jeseni spet štejemo medvede!

Letos jeseni bomo spet zbirali vzorce za genetski monitoring medveda na celotnem območju njegove prisotnosti pri nas. Ker se je populacija prostorsko razširila, bo tudi območje vzorčenja večje, na žalost pa tokrat ne bo sodelovala Hrvaška.

Jesen je čas, ko se medvedi umirijo in si začnejo nabirati tolščo za zimo – s tujko temu pravimo hiperfagija, kar bi lahko prevedli kot »obilno prehranjevanje«. Večina letne smrtnosti je mimo, nova generacija se bo skotila šele v globokih zimskih mesecih, tako da je populacija v tem delu leta najbolj »pri miru« in številčno stabilna. Ob tem so tudi razmere v naravi takšne, da DNK v iztrebkih počasneje propada, posledica česar je večja uspešnost analiz kot v drugih delih leta in več uporabnih

podatkov za enak trud. Iz vsega naštetega je jasno, da je jesen najprimernejši čas za zbiranje vzorcev za genetski monitoring medvedov.

Vzorčenje se bo začelo septembra in bo trajalo do konca leta. Cilj je zbrati 2500 vzorcev medvedov in z njihovo pomočjo čim natančneje oceniti velikost populacije. Laboratorijsko delo, čeprav zahtevno in dolgotrajno, je postalo popolna rutina. Pri tem ne pričakujemo težav, najzahtevnejša naloga še vedno ostane zbiranje velikega števila vzorcev na celotnem območju medveda v kratkem času. Pri tem prosimo za vašo pomoč.

Kako in zakaj sodelovati

Prvi in najpomembnejši razlog za sodelovanje morate najti v vas samih. Vsem, ki organiziramo to vzorčenje, je ključna motivacija ljubezen do narave, pa tudi radovednost, koliko je medvedov, kje so in koliko se je populacija spremenila v zadnjih osmih letih. Tako bomo upravljanje te vrste spet uskladili z dejanskim stanjem v naravi in upravljalne odločitve, ki so bile v zadnjem času nenehno pod drobnogledom javnosti, postavili na trdne temelje. Verjamemo, da lahko s skupnimi močmi ponovno izpeljemo eno najboljših študij medvedov v svetovnem merilu.

Tudi tokrat smo se potrudili, da bi bilo sodelovanje čim bolj preprosto. Julija in avgusta bomo za predstavnike lovskih družin organizirali serijo delavnic na temo zbiranja vzorcev medvedjih iztrebkov in razdelili material za vzorčenje. Pri gospodarju ali starešini vaše lovske družine boste lahko od konca avgusta naprej dobili komplet za vzorčenje z vsem potrebnim materialom in podrobnimi navodili. Če materiala iz kakršnegakoli razloga ne morete dobiti, nam pišite in vam ga bomo nemudoma poslali po pošti. Kompleti za odvzem vzorca so majhni, priročni in jih lahko brez težave vtaknete v žep in vzamete s sabo v gozd. Pri prevzemu materiala vpišete svoje podatke in nekaj splošnih podatkov o vaših aktivnostih v lovišču v obrazec, ki ga bo lovska družina posredovala nam. Podatke potrebujemo, da lahko približno ocenimo, koliko napore posamezna lovska družina vlaga v vzorčenje medveda, saj bomo tako lahko naredili boljše matematične modele in bolje ocenili številčnost medvedov. Če nam boste zaupali še vaš elektronski naslov, vas bomo sproti obveščali o poteku projekta in rezultatih, ko bodo na voljo.

Če se boste odločili sodelovati, ne bomo od vas pričakovali, da bi šli posebej na teren iskat vzorce medvedov (čeprav ne bomo imeli nič proti, če si boste želeli to početi). Kar bi želeli, je, da vzamete material za vzorčenje s seboj, ko greste v naravo. Če med vašimi običajnimi ak-

Foto: Tomaž Skrbinšek

Prvi korak: Odvzem genetskega vzorca medvedovega iztrebka z vatirancem. Iztrebek podrgnemo po zunanjem delu – ne jemljemo vzorca iz notranjosti iztrebka in ne tlačimo iztrebka v epruveto z vatirancem!

Foto: Tomaž Skrbinšek

Tretji korak: Po odvzemu vrh vatiranca preprosto odlomimo v epruveto in jo zapremo. Vatiranci so narejeni tako, da se vrh preprosto odlomi na robu epruvete.

Foto: Tomaž Skrbinšek

Drugi korak: Vatiranec dobro »umažemo«. Če je iztrebek suh, pred odvzecom vatiranec namočimo v tekočino v epruveti.

Foto: Tomaž Skrbinšek

Četrti korak: Epruveto damo v vrečko, napišemo podatke na etiketo in vse skupaj v priloženi prednaslovljeni kuverti pošljemo v analizo.

tivnostmi v lovišču ali drugje v naravi najdete medvedov iztrebek, vzemite vzorec. Odvzem je preprost in traja skupaj z vpisom vseh potrebnih podatkov le nekaj minut. Material za vzorčenje je lahek, preprost za uporabo, nov način jemanja vzorca z vatirancem pa omogoča zelo hiter in čist odvzem vzorca. Ko pridete domov, vzorec vložite v priloženo kuvertu in ga preprosto vržete v najbližji poštni nabiralnik. Poštšina je že plačana in vzorec bo prišel do nas.

Nekoliko drugačen material za zbiranje

Tisti, ki ste sodelovali v vzorčenju leta 2015, se verjetno spomnite majhnih plastičnih epruvet za zbiranje vzorcev, kdo tudi z neprijetnimi spomini, ko je bilo

Naš cilj je upravljanje te vrste spet uskladiti z dejanskim stanjem v naravi in upravljalvske odločitve, ki so bile v zadnjem času nenehno pod drobnogledom javnosti, postaviti na trdne temelje. Verjamo, da lahko s skupnimi močmi ponovno izpeljemo eno najboljših študij medvedov v svetovnem merilu.

treba košček iztrebka nekako zbasati skozi ozko ustje epruvete, ne da bi se zapackali z »izdelki« medvedjih prebavil. V letošnjem vzorčenju smo to znatno poenostavili – epruvete so sicer postale še manjše, ni pa več treba vanje neposredno tlačiti iztrebka. Namesto tega zdaj uporabljamo vatirance, podobne tistim, ki smo se jih (še preveč) navadili med pandemijo covid-19. Z vatirancem preprosto podrgnemo po iztrebku, pri čemer pa iščemo dele iztrebka, ki so čim bolj zaščiteni pred vplivi okolja – najpogosteje kje ob strani »klobase«, kjer je DNK manj na udaru vremenskih razmer. Če vidimo sluz, jo podrgnemo (ima veliko celic z DNK!) in če je iztrebek suh, vatiranec prej nekoliko namočimo v tekočino (konzervans) v priloženi epruvetki. Zamazan vatiranec potem potisnemo v epruvetko s konzervansom in ga preprosto odlomimo, da ostane vrh lepo potopljen v tekočini, ter epruvetko zapremo. Popolnoma čisto, hitro in zelo preprosto.

Še za konec

Osem let je naokoli in spet imamo priložnost, da dobimo temeljit vpogled v stanje naše populacije medvedov. In tak vpogled nedvomno potrebujemo, morda še bolj kot kdaj prej.

Čeprav pri nas upravljanje z medvedom nikoli ni bilo brez težav, verjetno še ni bilo tako izpostavljeno kot dandanes. O medvedu ima vsak mnenje in nihče ni ravnodušen, nasprotujoča si mnenja pa dobivajo glas, ki postaja iz dneva v dan glasnejši. Težko mine teden brez kakšne »udarne« medijske novice o medvedih, vsaka upravljalvska odločitev je pod drobnogledom javnosti in deležna kritik z vseh strani. Strokovne argumente pa vse prepogosto preglašajo vpitje zagovornikov ene ali druge skrajnosti v vse bolj polarizirani družbi. V tem čustveno nabitem vzdušju je ključno ponovno postaviti trdne temelje strokovnemu upravljanju in ga podpreti s podatki o dejanskem stanju v naravi. Samo tako bomo morda lahko presegli neskončna in brezplodna prerekanja v dobro medveda in ljudi, ki si z njim delimo prostor.

Pri tem ste ponovno ključni vi, ki to berete. Brez vas nam ne bo uspelo in vas spet prosimo za pomoč.

**Tomaž Skrbinšek,
Matej Bartol,
Rok Černe,
Tilen Hvala,
Marjeta Konec,
Aleksandra Majič Skrbinšek in
Gregor Simčič**

LESKA

Dobrohotni grm

*Ko so poletne zarje že nekoliko hladnejše in jutranje meglice napovedujejo slovo poletju, takrat na navadni leski (*Corylus avellana* L.) zorijo lešniki. Z njimi imajo veliko dela gozdne živali, pa tudi ljudje, saj sodijo med priljubljene darove narave. Kako jih le ne bi znali uporabiti na nešteto načinov, ko pa je leska vendarle ena najpogostejših grmovnih vrst na Slovenskem in je v našem vsakdanu prisotna že od nekdaj. V zakladnici ljudskih modrosti o leski najdemo marsikaj. Stari rek pravi: »Pred lesko se trikrat odkrij!« Vas zanima kakaj?*

Leskov grm

Leska je običajne grmasti rasti. Mladi poganjki rastejo iz panja in po navadi odženejo v velikem številu. Leska med prvimi olesenelimi rastlinami zasede svetle zaraščajoče travnike in opuščene gozdne površine, nato pa kar hitro izgine iz sence sklenjenega odraslega gozdnega sestoja. Najraje se pojavlja na rastiščih s stalno vlago, medtem ko se zelo suhih tal izogiba. Ker največkrat ne seže višje od šestih metrov, se lepo poda na rob gozda, kjer poskrbi za stopničasto zgradbo gozdnega roba. Le na tak način so sestoji dobro zaščiteni pred vremenskimi ujmami, ki bi lahko poškodovale stabilnost sestoja.

Leska s svojim bogatim listnim opadom izboljšuje gozdna tla. Njeni listi so okroglaste do eliptične oblike, dolgi do 10 cm in pri vrhu rahlo zašiljeni. Po spodnji strani

listne ploskve so dlakavi, ob robovih pa nepravilno razcepljeni. Cvetovom leske rečemo mačice. Razvijejo se na enoletnih poganjkih, ki izraščajo iz dve- do petletnega lesa. Nastavki mačic so v resnici na grmu že poleti, nato pa se dokončno razvijejo v dolga socvetja v februarju ali marcu. Vsaka mačica je sestavljena iz 130–280 drobcenih cvetk, v katerih nastane do pet milijonov zrn cvetnega prahu. Viseče mačice so na grmu moška socvetja, ženski cvetovi pa so v primerjavi z njimi precej manj bahaški. Skriti so v cvetnih brstih, iz njih pa štrlijo le rdeče nitke – cvetne brazde. Nanje se mora za uspešen razmnoževalni cikel usesti cvetni prah. Za cvetno odevalo se leski ni treba truditi, saj je vetrocvetna vrsta in se zato zanaša na ogromne količine cvetnega prahu, ki ga spomladanski vetrič nosi naokrog. Iz oplojenih cvetov zrastejo lešniki, pot do tja pa je nekoliko neobi-

Foto: Mateja Kišek Vovk

Listi leske so okroglaste do eliptične oblike, dolgi do 10 cm in pri vrhu rahlo zašiljeni. Listi okrasne sorte leske so tudi rdečih in vijoličnih odtenkov.

Vir: https://en.m.wikipedia.org/wiki/File:Corylus_avellana_femala_flower_-_Keila.jpg

Ženski cvet leske je skrit v cvetnem brstu; iz njega štrlijo le rdeče brazde.

Leskov grm

čajna. Oploditev nastane šele takrat, ko je lešnik že velik okrog 10 mm. Navadno se to zgodi v juniju. Lešnik povsem dozori v obdobju 5–6 tednov po oploditvi. Najprej se v celoti razvije luščina, nato pa se od druge polovice julija pa do konca avgusta v njej razvija še jedrce, medtem ko so neoplojeni lešniki v notranjosti prazni. Zeleni in nedozoreli lešniki so odeti v nekakšno zeleno krilce, ko dozori, pa krilce porjavi, se posuši in lešnike spusti na tla.

Spomladi mačice, jeseni lešniki

Iz leskovih mačic lahko pripravimo cvetlično moko. Zanj je treba mačice

Vir: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Flower_male_corylus_avelana_beentree.jpg

Moško socvetje leske – leskove mačice so lahko dolge do 12 cm.

nabirati januarja ali februarja, ko se še niso povsem razcvetele. Po nabiranju mačice posušimo, zmeljemo v prah in pri kuhi dodajamo drugim vrstam moke. Pri uporabi je vsekakor potrebna pazljivost, saj medicina še ni jasno ovrgla morebitnih neželenih stranskih učinkov takšne moke. Morda se na tem mestu sprašujete, zakaj bi si kdo v sodobnih razkošnih časih sploh želel zapletati svoje življenje in jesti kaj takega. Toda razlog je več kot očitno. Cvetlična moka iz leskovih mačic je izjemno hranljiva, vsebuje veliko beljakovin in je povsem brez škroba in glutena. Poleg vsega ljudska medicina priporoča leskove mačice za povečanje prožnosti žil, pospešuje delovanje žolčnika, zniževale naj bi vročino, vsebujejo veliko vitamina C in imajo poleg številnih koristi tudi eno slabost – alergenost! Občutljivi za cvetni prah lahko zaradi leske že v februarju prav nadležno smrka in kihajo.

V dobrih letinah je veliko lešnikov na leskovem grmu, česar so se ljudje od nekdaj iskreno veselili. Kar nekaj starih vremenskih pregovorov je povezanih s strahom, da lešnikov ne bo ali bo letina slaba: »Če na Petrovo (29. 6.) grmi, so lešniki piškavi.« »Če je svete Marjete dan deževen (20. 7.), bo lešnik tisto leto črviven.« Na grmih lešnike varuje sveti Jernej (24. 8.), saj hodi po gozdovih in čuva, da jih ne bi odtrgal kdo še zelenih. Še vervece se jih ne pritaknejo, dokler zreli ne padejo na tla. V šaljivi ljudski pesmi fant zapeljuje svojo dekle tako, da ji obljublja lešnike: »Bod' moja, bod' moja, t' bom lešnikov dal, boš tiste potolkla, bom drugih nabral.« V preteklosti so bili lešniki za ljudi pomemben in predvsem zelo hranljiv vir hrane iz gozda.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Nedozoreli lešniki so obdani s krilcem.

Ni potrebno veliko obdelave, da so v raznovrstnih jedeh in sladicačah nadvse okusni. Z malo truda si lahko pripravite domač lešnikov namaz, ki bo neprimerno bolj zdrav in manj sladek od trgovinskih namazov, v katerih je pravih lešnikov le za vzorec. Domače kuharice in slaščičarke lešnike dodajajo v peciva in slaščice, pri čemer njihova domišljija zares nima meja.

»Masti ste vredni leskove ...«

Grdobe grde paglave iz pesmi *Učilna zidana* niso vredne drugega kot leskove

masti. Tako so včasih imenovali vzgojni tepež z leskovo palico. Prav tako je v svoji zbadljivki **Franc Černigoj** zapisal: »... z eno šibo leskovo bo po riti treskalo!« Leska je res prikladna drevesna vrsta za tovrstne vzgojne prijeme, saj so njene veje dolge in prožne, na voljo pa so bile domala za vsakim vogalom. Staršem niso ostali dolžni niti otroci, saj so jih lahko na tepežni dan (28. 12.) topli z leskovimi palicami in jim tako prinesli trdno zdravje.

Tudi sicer ima leska pomembno mesto v slovenskem ljudskem izročilu. Kadar si zaželimo sreče, rečemo, da je treba potrkati po lesu. Tako zbudimo dobrega starega duha, ki prebiva v lesu leske, lipe, hrasta ali jablane, da nam prihiti na pomoč. Tradicionalno mora biti leskov les sestavni del butarice, ki jo ljudje nesejo k maši na cvetno nedeljo. Po ljudskem izročilu žegnan les iz butaric pospešuje rast na poljih, odganja zle duhove in pomaga do dobre letine. Leskovi križi, zatakneni v kozolce, varujejo pred strelami in nevihtami, položeni v prvo pomladno brazdo pod plugom priključijo dobro letino in zatakneni v čebelnjake pripomorejo k pridnosti čebel. Na kresni večer naj bi imela leska še posebno veliko moč. Takrat naj bi enoletna leskova šiba naredila človeka nevidnega in pomagala naj bi mu najti zaklad. Slednje velja le, če človek hodi nazaj, v eni roki drži rožni venec, v drugi pa na cvetno nedeljo žegnano leskovo šibo. In če res zelo verjame v čarovnijo.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Ljudje so se od nekdaj veselili lešnikov, saj so nadvse okusna in hranljiva hrana iz gozda. Leska spada v skupino lupinarjev skupaj z orehom, kostanjem in mandljem, katerih skupna lastnost je, da je njihovo seme zavarovano s trdo lupino.

Slaščičarski lešniki

Pri nas je leska dolgo veljala za divjo rastlino, toda v resnici sodi med vrste, ki jih je v komercialne namene precej preprosto gojiti. V Sloveniji je okrog 120 ha nasadov leske, ki obsegajo približno 3 % intenzivnih sadjarskih površin. Prisotnost vodnih virov je eden izmed pogojev za uspešno osnovanje leskovega nasada, sicer pa je ta grmovnica odlično prilagojena za naše razmere. V obdobju zimskega mirovanja brez večjih težav zdrži zelo nizke temperature (tudi do -30 stopinj Celzija), pa tudi mraz v času cvetenja je ne prizadene (brez posledic prenese temperature do -7 stopinj Celzija). Še največja težava nastane, če ima junjsko vreme prevelik odklon od siceršnjih junjskih temperatur. Čeprav leska cveti že zelo zgodaj, oploditev prihaja šele v juniju. Če vreme takrat ponagaja, potem lešnikov ne bo. Dobro letino lahko ogrozi tudi hrošček lešnikar, ki ob velikih namožitvah povzroči tudi do 80 % izpad pridelka.

Gojene sorte leske delimo na industrijske (slačičarske) in namizne, v slovenskem sadnem izboru pa lahko naštejemo kar 21 različnih sort leske. Industrijske sorte imajo nekoliko drobnejše, do 10 mm debele plodove, njihova najbolj zaželena lastnost pa je, da semenski ovoj pri praženju lepo odstopi od jedrca. Lešniki so tako hitro pripravljivi za nadaljnje postopke obdelave. Na drugi strani namizne sorte dajejo plodove velikih in pravilnih oblik, ki že na pogled pritegnejo kupca. V svetu največ pridelanih lešnikov odkupi

Ali ste vedeli ...

... da je leska ena najstarejših sadnih vrst?

Na podlagi fosilnih ostankov cvetnega prahu so znanstveniki ugotovili, da je bila leska zelo razširjena v Evropi že pred 8000 leti. Lešniki so bili pomemben vir prehrane. V starih kitajskih zapisih pa so lešniki obravnavani kot eno izmed petih svetih živil, ki jih je bog podelil človeštvu. Vergil, največji rimski pesnik, je lesko častil celo bolj kot vino.

... kako zelo hranljivi so lešniki?

V 100 g lešnikov je med drugim kar 69,9 g maščob, 17,2 g beljakovin, 628 kcal ter veliko vitaminov in mine-

ralov. Takšna količina lešnikov na dan zadosti dnevnim potrebam organizma po beljakovinah, zato lešnike v svoj jedilnik vključujejo tudi tisti, ki ne uživajo mesa. Nekoč so na Škotskem lešnikovo mleko, ki nastane pri tolčenju lešnikov, dajali dojenčkom kot prvo hrano. Poleg vseh zdravilnih koristi za telo naj bi jim to prineslo tudi srečo v življenju.

... kako kakovostno je leskovo oglje?

Ogljarji pravijo, da je leskovo oglje zelo kalorično. Je skoraj brez dima, gori enkrat dlje od bukovega lesa in doseže tudi do 900 stopinj Celzija. Najboljše leskovo oglje dandanes uporabljajo za risanje.

slačičarska industrija – kar 90 %, povpraševanje po lešnikih pa je zelo veliko.

V leščevju

Z lesko poraslim površinam ljudje pogosto z rahlo zaničevalnim prizvokom rečejo kar leščevje. In prav leščevja so pogosto na udaru sečenj. Posekane grme pa zelo pogreša prenekatero živo bitje iz gozda. Ko spomladi leska razvije svoje mačice, je hrana prvim pogumnim čebelam, in to v času, ko še ne cveti prav nič drugega. V njenih gostih grmih si obsijane s pomladnimi žarki gnezda spletajo ptice pevke. V jeseni se z lešniki hranijo lačne ptice, mali glodavci, rjave veverice, navadni in drevesni polhi pa tudi podlesek

Podlesek je izgledal lešnikovo lupino.

– najmanjši med našimi polhi. Slednji pod leskovimi grmi vztrajno pušča sledi svojega dela. Dobri opazovalci gozda lahko pod leskami najdejo v obliki kroga izgledane lešnikove lupine, ki jih je naredil rjav polhec, da bi prišel dookusnega lešnikovega jedrca.

Opisana vsakdanja in pogosta grmovna vrsta je pomembna za živalski svet, v očeh ljudi pa je bila vedno zapisana s pozlačenimi črkami. Kako bi le bilo drugače, saj je ta dobrohotni grm človeku vedno znal dati le najboljše.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri:

Robert Brus. Dendrologija za gozdarje. 2008.

<https://katjarebolj.com/macice/>
Dušica Kunaver. Čar gozda v slovenski ljudski dediščini. 2020.

Anita Solar. Lupinarji. 2019.

Iz lešnikov si lahko sami pripravite lešnikov namaz. Poleg drobno zmletih lešnikov v maso vmešate še kakav, čokolado in lešnikovo olje.

Foto: Mateja Kišek Vovk

GLOG

Zakladnica zdravja iz divje goščave

Kako zdravilen je glog, čivkajo že ptički na veji. Skoraj vsak, ki se vsaj malo spozna na zdravilnost divjega rastlinja, ga uvršča visoko na seznam nadvse uporabnih in zdravilnih dreves. V maju nas očara z bujnim cvetenjem, v jeseni pa z živo rdečimi plodovi, ki nadvse vabljivo visijo z vej. V Sloveniji je najpogostejši enovratni glog (*Crataegus monogyna* Jacq.), ki raste skoraj povsod, precej redkejši je navadni glog (*Crataegus laevigata* (Poir.) DC.). Spoznajte vrsto, ki je včasih drevo, včasih pa grm in so jo od nekdaj izkoriščali za odganjanje vsega slabega, kar se je dogodilo v življenju slehernega človeka.

Nepogrešljiv v gozdu in postaven v mestu

Enovratni in navadni glog lahko zraščeta v zavidanja vredni in pravzares lepi drevesi, ki se postavljata ob bok najlepšim mestnim drevesom. Še

posebno zelo privlačita poglede v času cvetenja in zorenja živo rdečih plodov. V višino se lahko iztegneta do deset metrov, njuna krošnja pa je lepo dežnikasto oblikovana in precej razvejana.

Lahko sta majhna in povsem spregledana, če ne že kar nemarna trnata grma

Foto: Mateja Kišek Vovk

En vrat pestiča v cvetu enovratnega gloga. Glogovi cvetovi so po navadi beli in združeni v pokončna češuljasta socvetja. Enovratni glog cveti približno 14 dni pred navadnim.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Enovratni glog ima od 3 do 7 listnih krp, ki so globoko zarezane. Listi so dolgi do 8 cm. Mlade liste lahko jemo sveže v solati.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Glog je tudi čudovito mestno drevo in ne le divje rasel grm iz goščave. Enovratni glog na fotografiji raste ob avtobusni postaji v Slovenskih Konjicah.

tam nekje v goščavi. Trni, ki so v resnici spremenjeni kratki poganjki, lahko zrastejo v dolžino tudi več centimetrov, čeprav jih je večina dolga okoli 1,5 cm. V Sloveniji enovratni glog najdemo skoraj povsod, medtem ko je njegov navadni brat precej redkejši in se praviloma izogiba najbolj sušnih rastišč. Obe vrsti se med seboj križata in potomci so po navadi bolj podobni enovratnemu glogu, zato je navadnega vse manj. Obema vrstama je skupno, da se radi nastavljata sončnim žarkom in hkrati odlično prenašata nizke zimske temperature. Glogova drevesa ali grme bomo najpogosteje videli rasti na divjem gozdnem robu, v mejicah, ob poteh in v svetlih hrastovih gozdovih.

Čeprav je glog zelo odporen proti onesnaženemu mestnemu zraku in se ne pritožuje nad zbitimi mestnimi tlemi, strokovnjaki odsvetujejo, da bi ga sadili

Glogov čaj iz cvetov in listov

Foto: Mateja Kišek Vovk

listne krpe manj izrazite. Na papirju je vse lepo in prav, toda ko bomo v naravi naleteli na križanca, bo vsa teorija zaman in težko bomo določili pravo vrsto. Glogi se namreč med seboj radi križajo in s svojo že skoraj neverjetno raznolikostjo pri natančnem določevanju povzročajo sive lase tudi najbolj izkušenim rastlinoslovcem. Botaniki v rodu glogov razlikujejo med najmanj dvesto vrstami, nekateri pišejo celo o več kot tisoč vrstah. Večina od njih raste v deželi čez Lužo, na stari celini pa je domorodnih okoli dvajset vrst. Od njih so v Sloveniji domače tri, poleg že obeh omenjenih še čašasti glog (*Crataegus curvisepala* Lindman), ki je zelo podoben enovratnemu in je od vseh treh najredkejši. V naši prelepi deželici pod Alpami v okrasne namene raste še marsikatera vrsta iz širokega glogovega rodu.

Za bolna srčeca

Glog je že tisočletja prepoznan kot eliksir dolgega življenja in trdnega zdravja. V kitajskem zdravilstvu ima častno mesto med petimi najpomembnejšimi zdravilnimi rastlinami. In to že zelo dolgo! Arheologi so namreč našli več kot 9000 let stare lončene posode, v katerih je bila shranjena fermentirana pijača iz glogovih plodov.

Če želite uživati učinke glogove zdravilnosti, potem niti ni pomembno, ali imate opravka z navadnim ali enovratnim glogom. Obe vrsti sta enako uporabni in imata enake zdravilne učinke. O glogovi zdravilnosti je bilo mnogo zapisanega že v prvem stoletju, ko je rimski zdravnik **Dioskorid** o njem pisal v svoji knjigi *De Materia Medica*. Z dolgotrajnim uživa-

Foto: Mateja Kišek Vovk

Med listnimi krpami navadnega gloga so plitve zareze, listi so dolgi do 5 cm.

Plodovi enovratnega gloga so debeli do en centimeter in živo rdeče barve. Videti so kot zelo drobna jabolka. Vrh ploda je ugreznjen, na njem pa so ostanki čašnih listov (muha).

v večjih skupinah. Je namreč gostiteljska rastlina za bakterijsko bolezen hrušev ožig, za katero so dovzetne predvsem sadne in okrasne rastline. Pri glogu je pojav boleznit netipičen, saj se ne kaže v obliki značilnega venenja in sušenja celih vej, temveč le odpadajo cvetovi in rjavijo listi. Toda okuženi glogi so kljub temu skrito žarišče boleznit, ki se lahko z njih preseli na bližnje nasade jablan in hrušk, kjer lahko govorimo o pravi gospodarski škodi.

Z enim samim vratom

In kje se na drevesu skriva tisti pomembni vrat, ki je našemu najpogostejšemu glogu nadel ime enovratni? V cvetu! Mišljen je vrat pestiča, ki je pri enovratnem glogu le eden, pri navadnem pa sta po navadi dva ali trije. Posledično ima enovratni glog v plodu eno seme, navadni pa dve ali tri. To je le eden izmed znakov, ki v času cvetenja vrsti ločuje med seboj. Razlikujeta se tudi v videzu listov. Enovratni glog ima globoke zareze med prvim in drugim parom listnih krp, medtem ko ima navadni glog

Foto: Mateja Kišek Vovk

Venec iz glogovih cvetočih vej na mladenkini glavi

njem glogovih pripravkov se ljudem zniža visok krvni tlak, razgradijo se krvni strdki, izboljša se prekrvavitev in tako okrepi oslabele srce. Pitje glogovega čaja izboljšuje kakovost spanca in je odlično naravno sredstvo za spopadanje z nespečnostjo. Na telo torej glog deluje blagodejno in pomirjevalno v vseh pogledih.

Za pripravo glogovega čaja uporabljamo

liste in cvetove, ki so še posebno učinkoviti, pri plodovih pa je potrebno nekaj pazljivosti. Uživanje presnih glogovih jagod v večjih količinah ni priporočljivo, saj toplotno neobdelane peške vsebujejo škodljivo cianovodikovo kislino. Iz kuhanih glogovih jagod lahko skupaj z drugim sadjem nastajajo okusni sladki sadni namazi, pa tudi glogovo vino.

Glogov les je težak in trd. Skorja je sivkastorjava, z nje se luščijo podolgovati trakovi lubja.

Foto: Mateja Kišek Vovk

Ali veste ...

... da so nekoč znali uporabiti glogove trne?

Enovratni in navadni glog imata do 1,5 cm dolge trnate izrastke, ki so zelo trdi in nekoč so jih znali uporabljati namesto žebeljev. V Sloveniji kot okrasna vrsta raste trnati glog (*Crataegus crus-galli* L.), katerega trni so lahko dolgi do osem centimetrov. Verjemite, ne bi si želeli zaplesti v njegove veje!

Vir: <https://plants.ces.ncsu.edu/plants/crataeguscruisgalli/>

Do 8 cm dolgi trni trnatega gloga

... kaj o glogu piše v Svetem pismu?

Glog je v Svetem pismu večkrat omenjen. Goreči grm na gori Horeb, ki ga je zagledal Mojzes, ko je pasel drobnico, naj bi bil prav glog. Prek gorečega gloga je Bog nagovoril Mojzesa, naj svoje ljudstvo pelje iz Egipta. Iz trnatih glogovih vej naj bi bila spletena tudi Kristusova krona.

... kako je glog izkoristila Diana, boginja lova?

Lovci se za uplenjeno divjad zahvalimo Diani, boginji lova, ki izvira iz rimske mitologije. Po legendi je bila zaljubljena v Amorja. Toda tako kot se rado zgodi, ji Amor ni vračal naklonjenosti, temveč je ljubil lepoticico Rozaleo. Diana je zato v navalu jeze lepo Rozaleo zvelkla nikamor drugam kot v trnat glogov grm, kjer je revica zaradi vbodov ostrih trnov končala svoje življenje. Amor je nad svojo ljubeznijo od žalosti zajokal in iz njegovih solza so zrastle čudoviti beli glogovi cvetovi.

Jagode nabiramo v oktobru. Njihov okus je dosti boljši, če jih na drevesu najprej prepustimo objemu zmrzali, saj takrat postanejo slajše.

Nad vampirje z glogovimi koli

V ljudskem verovanju je bil glog drevo, s katerim se je bilo mogoče rešiti vsega slabega. Niti ni bilo pomembno, v

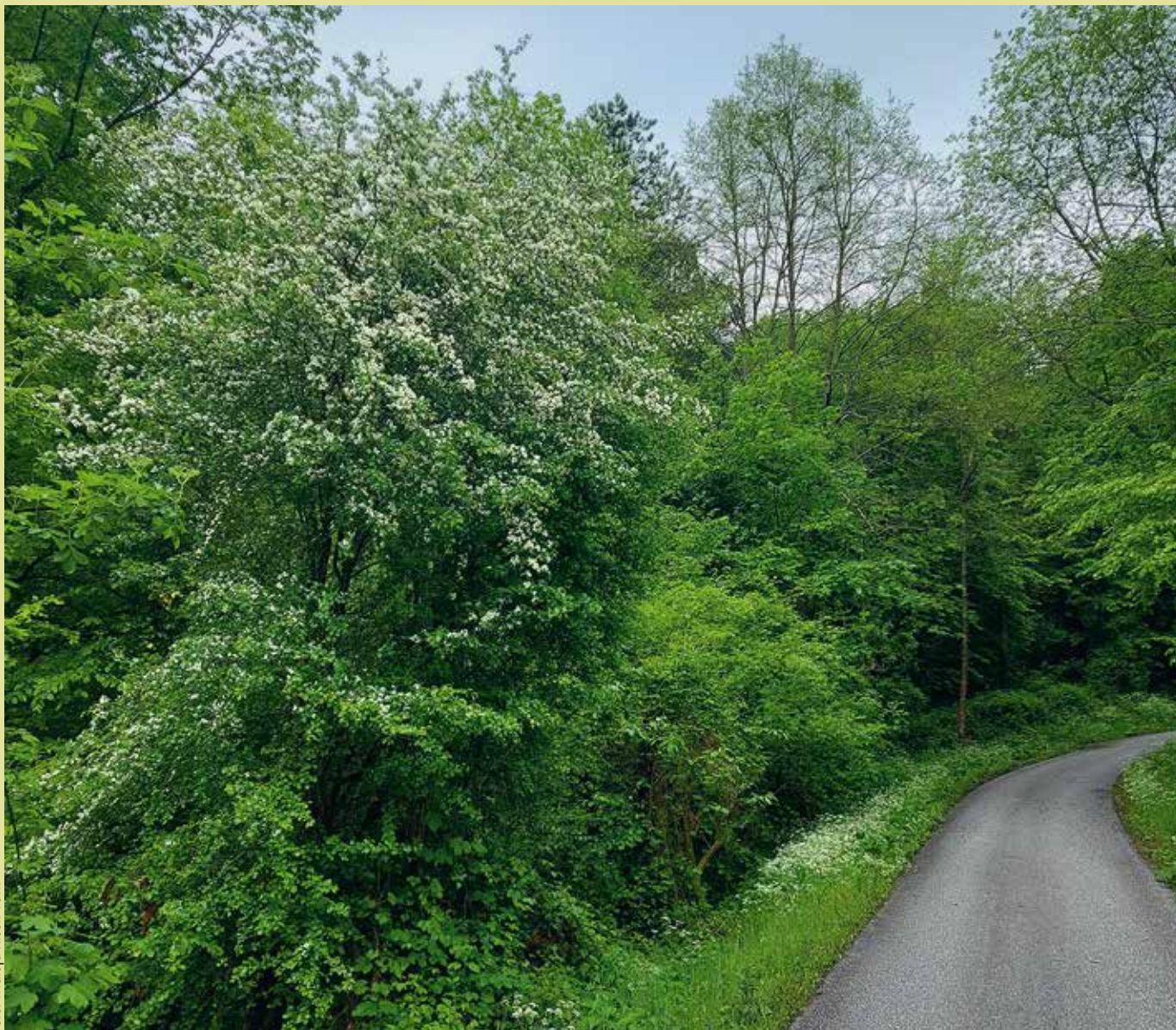

Foto: Mateja Kišek Vovk

Cvetoč glogov grm na gozdnem robu

kakšni obliki se je slabo pojavilo. Glog je učinkoval v boju z boleznijo in slabim počutjem, zasajen ob hiši je odvrčal strelo, z njim so se ljudje lotili tudi strašljivih pojavov, ki so v temnih nočeh burili njihovo domišljijo.

Če katera rastlina, potem ima lahko le glog tolikšno moč, da s tega sveta za vedno prežene vampirje! **Grofa Drakulo** so ubili tako, da so mu srce prebodli z glogovim količkom. Na Avstrijskem so se nekoč branili pred vampirji tako, da so okna premazali s česnom, okoli hiše pa postavili glogove veje. Ko so zlobnega krvosega ujeli, so mu česen natlačili v usta, z glogovo vejjo pa prebodli njegovo srce. Tako so vampirja za vedno pokončali in strahu pred strašljivo pojavo ni bilo več.

Dandanes se glogov les sicer le redko znajde v rokah mizarjev. Pa ne zato, ker bi bil neuporaben, temveč zato, ker je težko dobiti konkreten kos glogovega lesa. Les je rdečkaste ali rumeno rdeče barve, težak

in trd, ima veliko specifično gostoto, kar 780 kg/m^3 . Iz njega največkrat nastanejo pohodne palice ali drugi manjši izdelki.

Glogovi cvetovi so nežni in oddajajo močan vonj. Nekaterim dišijo, drugim spet ne. Simbolizirajo novo upanje in vzhajajočo pomlad. V mitologiji so jih za svoje vzele gozdne vile in boginje. Mladenke svojo rosno mladost in lepoto poudarjajo z venci iz cvetočih glogovih vej na glavi. Na britanskem otočju ga povezujejo s plodnostjo, zato njegovi cvetovi ne smejo manjkati na nobenem poročnem slavlju. Prav tako je bilo gloga veliko na porokah v stari Grčiji, kjer so svatje nosili vence iz glogovih cvetočih vej in na poročno noč svetili z glogovimi baklami.

Specialist glog

Dandanes je glog predmet številnih znanstvenih raziskav, ki proučujejo nje-

gove učinke na kardiovaskularni sistem. Druga za drugo potrjujejo tisto, kar ljudje vedo že od davno – kako zelo koristna in uporabna je ta drevesna vrsta za naše zdravje. V Sloveniji je gloga veliko in z malo truda si lahko tudi sami shranimo posušeno glogovo cvetje, listje ali plodove. Ko se bomo naslednjič zapletli v njegove trnate veje, ga pogledjmo malo manj postrani, saj je dragocen del našega gozda in prava zakladnica zdravja iz divje goščave.

Dr. Mateja Kišek Vovk

Viri:

Robert Brus. Dendrologija za gozdarje. 2008.

Boštjan Godec. Navadni glog. 2021.

Maria Ana Kolman. Drevesa – miti, legende, zdravilnost, 1. del. 2016.

Jacqueline Paterson. Tree wisdom. 1996.

RADIEN – FINSKI DUŠILCI POKA IZ PODJETJA ASE UTRA

Podjetje *Ase Utra Oy* iz Suomija na Finskem je eden največjih proizvajalcev dušilcev poka na svetu, saj jih vsako leto izdelajo več kot 10.000. Finsko podjetje že od leta 1994 razvija in izdeluje dušilce zvoka za potrebe lovcev, športnih strelcev, za vojsko in policijo. Že desetletja so prepoznavni predvsem med profesionalnimi uporabniki, saj njihovi izdelki veljajo za izjemno trpežne in napredne v dušenju poka. V zahtevnih razmerah se dušilci poka *Ase Utra* lovcem, vojakom in policistom že tri desetletja izkazujejo kot izjemno trpežni in zanesljivi. V podjetju kakovost dosegajo na podlagi nenehnih raziskav, razvoja in množice patentov.

Radien – univerzalen lovski dušilec poka

Potem, ko jim je v programu množice izdelkov dolga leta manjkala pravi lahek lovski dušilec poka, ki bi po ustju cevi segal tudi nazaj, so strokovnjaki iz *Ase Utra* le zasnovali dušilec poka

Radien. Odlikuje ga majhna teža, odlično zaduši pok (29–31 dB pri ušesu strelca) ter zmanjšuje odsun. Proizvajalčeve trditve o blaženju poka potrjujejo tudi tuji testi. Skupna dolžina dušilca poka *Radien* je 21 cm, premer 45 mm, čez cev sega 11 cm. *Radien* je zato kompakten, dokaj vitek in uravnotežen na ustju, saj ga od 21 cm

celotne dolžine 10 cm sega po cevi nazaj. Prosta dolžina cevi mora torej biti od ustja nazaj 10 cm, največji premer cevi, da ga lahko namestimo, pa je 22,5 mm. Tehta od 285 do 295 g (odvisno od premera izvrtin – kalibra) in, kot omenjeno, cev podaljša samo za 110 mm.

Radien je v celoti izdelan iz visokokakovostnega aluminija, ki je utrjen s postopkom elokacije. Zasnovan je za kalibre 5,56 mm, 6,5 mm, 7,62 mm, 9,3 mm in 8,6 mm (.338"). *Radien* je dušilec poka, ki ga ne razstavljamo, saj v *Ase Utra* menijo, da to ni potrebno. Prav tako je velikost enotna ne glede na kaliber risanice. Vse to poenostavi izdelavo in zmanjša stroške, kar se kaže v dokaj ugodni ceni (362 evrov). To je bil tudi namen *Ase Utra*: z dušilcem poka *Radien* lovcu ponuditi univerzalen in učinkovit blažilnik poka, ki mu bo olajšal izbiro in uporabo. Prva izvedba dušilcev poka *Radien* ni bila namenjena kalibrom magnum. V razvoju in na testiranju je pravkar tudi različica za kalibre magnum. Posebnost in prednost *Radiena* pa sta, da je na voljo v treh različnih izvedbah/barvah, kar popestri siceršnje monotonost barv (črna) dušilcev poka (slika 1).

Radien bo všeč strelcem, ki cenijo kompaktnost, majhno težo in učinkovitost. Razvili so ga za znatno zmanjšanje poka, a ni prevelik. Blaženje poka zmanjša poškodbe sluha in tudi hrup v okolici strela. Dušilec poka *Radien* učinkovito zmanjša odsun, pa tudi blisk in tlak na ustju. Zaradi vsega naštetega se lovec - strelcec bolje osredotoči na strel in ne naredi strelskih napak, kot sta »zateg« in »zamiž«. Dušilec poka *Radien* ne zmanjša hitrosti lovske krogle in ne vpliva negativno na natančnost. Spremeni se samo točka zadetka, in sicer zaradi teže na ustju, ki vpliva na vibracije ob strelu. Dušilec poka *Radien* uporabljamo s podzvočnim (hitrost izstrelka manj kot 340 m/s) in običajnim nadzvočnim strelivom.

Uporaba in vzdrževanje

Radien omogoča več strelcev zapored. V podjetju priporočajo hlajenje dušilca, ko toplotno migotanje slike postane vidno skozi strelni daljnogled, kar se zgodi po približno desetih streljih. Pomembno je, da (vsak) dušilec poka po streljanju sname in postavimo v pokončen položaj, da lahko izhlapi vlaga iz notranjosti dušilca.

Vir: Ase Utra

Slika 1: Različne izvedbe dušilcev Radien

Foto: Gregor Hodnik

Slika 2: SL7i ob tarči

Slika 3: SL5i na ustju cevi risanice M18

Hranite ga v suhem prostoru, ne nameščena na ustju cevi, če ga niste očistili. V Ase Utra priporočajo, da pregrade v notranjosti dušilca občasno rahlo naoljite, pri čemer dodajam, naj brizg olja ne traja več kot sekundo. Škodilo ne bo tudi, če bo olja več, učinkuje celo pri dušenju poka ob prvem strelu, bo pa po prvem strelu nastal večji bel oblak dima, ki ne vpliva na zadetke. Brizg olja je v pomoč pri odstranjevanju vlage. Le-ta namreč z ostanki smodnika tvori jedke snovi, ki lahko nagrizajo notranjost.

V Ase Utra za lovske dušilce poka iz aluminija *Radien* svetujejo lovcu, naj prebere navodila za uporabo, ga namešča samo na orožje, ki ni polno, pred prvo uporabo preveri koncentričnost, med uporabo pa nameščenost, naj skrbi za čistost in nepoškodovanost navojev ter ramena za navojem, dušilec poka naj shranjuje v suhem prostoru z rahlim premazom olja ter naj šele po 3000–4000 streljih uporabi posebno čistilo za čiščenje.

Dodatki

Pokrivala dušilcev poka *Ase Utra* so narejena iz tkanin **1000D CORDURA** in **Nomex** in zmanjšajo ter zadržijo učinek migotanja zraka kot posledico vročega zraka. So tudi v pomoč pri snemanju še vročega dušilca poka z ustja. Namenjena so zmerni uporabi – do nekje 15 zaporednih streliv.

Ase Ultra Borelock je montaža za dušilec in hkrati plinska zavora. Primarni namen pritrdilnega obroča *Borelock* je lovcu - strelcu omogočiti, da še naprej uporablja plinsko zavoro (ali skrivalec plamena), ki je že na orožju. Tridnelna

Slika 4: ECOi rimfire .22 LR

zasnova zavore za zmanjšanje odsuna zagotavlja varno, preprosto in hitro namestitev dušilca poka, brez podložk za natančno poravnavo. Nosilec *Borelock* omogoča preprosto in varno pritrnitev na številne običajne modele orožja, ki so na voljo, in sicer od premera 5,56 mm do kalibra .338 Lapua. Dušilci zvoka, opremljeni za montažo *Borelock*, so označeni s črkami *BL*.

Preostali dušilci poka podjetja Ase Utra za lovce

Marca sem od podjetja **Puškarstvo**

Špendal iz Ljubljane poleg treh dušilcev poka *Radien* za različne puškovne kalibre za preizkus na izposajo prejel še dva dušilca poka iz nerjavnega jekla **SL7i** in **SL5i** (M15x1), ki segata samo od ustja naprej. Zato sta primerna za risanice, ki imajo nameščen (nesnemljiv) prednji merok.

V seriji teh izjemno vzdržljivih v celoti jeklenih dušilcev poka so še **SL6i**, **SL8i** in **SL9i**. Celotna serija **SL** ima zavarjene prekate, zunanost pa je zaščitena s premazom **Cerakote** mat črne barve. Gre za praktično neuničljive, a (zaradi jeklene sestave) nekoliko težje dušilce poka, namenjene najzahtevnejšim uporabnikom. Ker segajo samo prek ustja naprej, je teža jekla čutiti še malo bolj.

Testirani **SL7i** (premer 45 mm, dolžina 162 mm, masa 465–590 g) je primeren za velike obremenitve, omogoča namreč veliko zaporednih streliv brez skrbi za poškodbe in ima veliko blaženje; po tistem, kar je mogoče videti in slišati, nekaj večje kot *Radien*. V enem izmed tujih testov je

Slika 5: Tarča z zadetki z dušilci poka *Radien* na 100 m

bilo blaženje pri kalibru .308 Winchester od 26 do 32 dB, odvisno od streliva (slika 2).

SL5i je nekoliko lažji (335–345 g), kratek (118 mm) dušilec poka, premera 44,5 mm, ki omogoča lov na zalaz in pok učinkovito ublaži na varno raven. V že omenjenem testu je bilo blaženje pri kalibru .308 Winchester od 22 do 25 dB. V enem izmed testov na Novi Zelandiji je bil med množico 40 dušilcev poka v svoji velikosti najučinkovitejši dušilec poka, ki sega le od ustja naprej (slika 3).

Za test sem prejel še dušilec poka *ECOi rimfire .22 LR*, namenjen za kaliber .22

Slika 6: Na strelišču, L-D, SL5i, SL7i, dušilec Radien

premazom Cerakote. Za kaliber 5,56 mm sta na voljo **AU DUAL 556-BL** (545 g) in **AU DUAL 556-SHORT-BL** (520 g). Kalibrom 7,62 mm sta namenjena **DUAL 762-BL** (580 g), ki duši zvok en meter od ustja cevi – 24 dB, pri strelcu – 19 dB, z dolžino 18 cm, in njegova krajša različica **DUAL 762-SHORT-BL**.

Preizkus

Še preden sem dušilce poka preizkusil na strelišču, sem dušilce poka **SL5i**, **SL7i** in **Radien** z navojem **M15 x 1** posodil prijatelju, ki jih je uporabil na svoji risanici **Sako A7**. Njegove ugotovitve so enake mojim in jih lahko povzamem z naslednjimi besedami: **SL5i**: kratek, učinkovit; dušilec **Radien** – učinkovit, okreten, lahek; **SL7i**: še nekaj boljši v blaženju poka kot dušilec **Radien**¹, a na ustju težak in težji za pre-

Foto: Gregor Hodnik

¹ 16 cm od ustja naprej v primerjavi z 11 cm pri dušilcu Radien

Slika 7: Primerjava: ECOi rimfire .22 LR, SL5i, SL7i, dušilca Radien in Radien na risanici

LR (1/4" x 20 UNF). Pri tem test ni bil potreben, saj ga že nekaj časa na risanici uporablja moj prijatelj, ki je z njim zelo zadovoljen. Posebnost zgradbe je notranje snemljivo jedro, sestavljeno iz dveh delov. Oba sestavljena dela tvorita valj s komorami in prekati zapletenih oblik. Tako je čiščenje enostavno, dušenje pa zaradi učinkovitejšega zaustavljanja plinov odlično (slika 4).

Ase Utra ima še serijo dušilcev **DUAL**, ki je namenjena polavtomatskim lovskim

puškam in ima pretočno zasnovano, ki zmanjša povratni tlak. Pretočna zasnova je optimalna za polavtomatske lovske puške. **DUAL** zagotavlja odlično dušenje poka in povzroči le 0–15 % povečanje hitrosti gibanja zaklepa v primerjavi s 25–50 % povečanjem hitrosti, če uporabimo klasični dušilec poka. Izdelan je iz nerjavnega jekla in premazan z izjemno odpornim

Foto: Gregor Hodnik

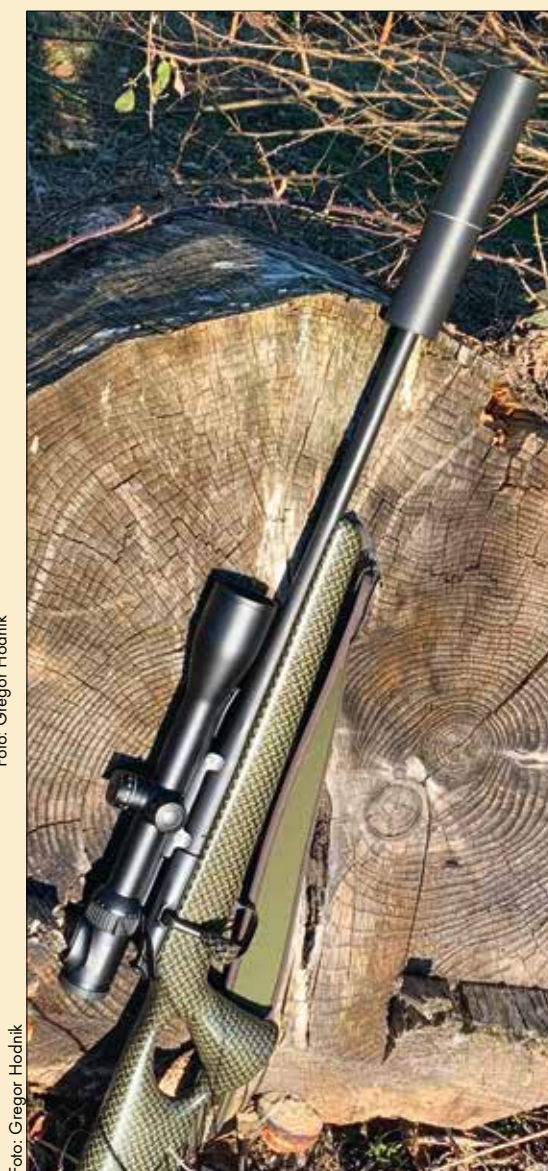

Foto: Gregor Hodnik

Slika 8: Dušilec Radien na risanici Blaser R93, kal. 7 x 64

Foto: Gregor Hodnik

Slika 9: Dušilec Radien na risanici Tikka T3, kal. 223 Remington

Foto: Gregor Hodnik

Slika 10: Dušilec Radien na kratki risanici (cev 40 cm) Ruger Ranch American, kal. 300 AAC BLK

našanje puške naokrog. Idealen za strelski kino² ali profesionalnega uporabnika, ki ogromno strelja.

Sam sem navedene dušilce poka za kaliber 7,62 mm primerjal na strelišču, kjer sem v risanici kalibra .308 Winchester uporabil ročno polnjeno strelivo z 9,7 g kroglo **Hornady InterLock** in z njimi izstrelil več kot 40 nabojev. Primerjal sem odsun, pok, odklon zadetkov. Pri risanici **M18** je, ne glede na vrsto in znamko ali maso dušilca, odklon zadetkov vedno v desno in navzdol (sliki 5 in 6).

Dušilec Radien (navoj M15 x 1) sem uporabil na risanicah kalibra .308 Winchester in kalibra 7 x 64, kjer je zelo dobro opravil svojo nalogo blaženja poka in zmanjšanja odsuna (sliki 7 in 8).

² Strelski kino, angl. shooting cinema – streljanje na zaslon na zaprtem strelišču, podobe v gibanju se prikažejo na platnu (v rabi je tudi izraz filmsko strelišče)

Foto: Gregor Hodnik

Slika 11: Oznake na dušilcu poka Radien

Dušilec Radien (navoj M14 x 1), ki je idealen tudi za to lahko risanico s 50 cm cevjo, sem uporabil na risanici **Tikka T3**, kaliber .223 Remington. Izstrelil sem več kot 50 nabojev in blaženje primerjal s precej večjim in težjim dušilcem poka. Preizkus je samo pokazal, da je za učinkovito blaženje

poka zadosten standarden dušilec poka. Prijatelj, ki je stal v času streljanja 300 m stran, je dejal, da se je slišalo, kot bi streljal z močnejšim strelivom .22 LR (slika 9).

Dušilec Radien (navoj 5/8 x 24) sem preizkusil na risanici **Ruger Ranch American** kalibra .300 AAC BLK, pri čemer sem uporabil običajno in podzvočno strelivo. Pri uporabi podzvočne 14 g krogle s hitrostjo 320 m/s je večino slišanege povzročil zvok zadetka v cilj. Izstrelil sem več kot 50 nabojev. Ase Utra navaja, da je Radien primeren za standardno strelivo in podzvočno. Zaradi kompaktnosti,

dobrega delovanja, lahкости in idealne velikosti za to risanico sem se odločil, da ga bom obdržal, čeprav za to risanico že imam enega. Tudi to nekaj pove o kakovosti in izdelavi finskega dušilca poka Radien (sliki 10 in 11).

Gregor Hodnik

Intervju s predsednikom Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranjanje divjadi (CIC) dr. Philippom Harmerjem

LOV JE JAVNA STORITVENA USLUGA ...

Intervju je v nemškem jeziku opravil in objavil inž. Martin Grasberger, za Lovca pa z dovoljenjem povzel France Ekar.

V zdajšnjem času se vse bolj uveljavljajo dejanja, ki vzbujajo in vznemirjajo javnost z novimi dogodki, pojavi, tematikami, ki so plod lažnih novic in neresnic. »Lažne« novice ali vsaj polresnice o lovu in lovstvu je le težko dokazati, tudi na osnovi znanstvenih argumentov. In na tak način obravnava splošna javnost tudi lov in lovsko dejavnost. O tem sta se pogovarjala urednik avstrijske lovske revije Weidwerk & Hubertus inž. Martin Grasberger in dokaj novi predsednik Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranjanje divjadi (CIC) Avstrijec dr. Philipp Harmer, ki CIC vodi od 28. septembra 2021, ko je bil izvoljen na Generalni skupščini v Budimpešti, kjer je tudi glavni sedež te organizacije. Ker je tudi Lovska zveza Slovenije že od leta 1991 članica CIC, smo z dovoljenjem avtorja intervjuja in uslužbenca Arnoja Wimpffena v pisarni CIC, ki nam je prijazno poslal tudi fotografijo dr. Harmerja, pripravili povzetek intervjuja. Pogovor je potekal ob priložnosti letošnjega lovskega in ribiškega sejma Die hohe Jagd (Visoki lov) v Salzburgu.

Spoštovani predsednik, dr. Philipp Harmer, preden vas prosim za pogovor o CIC, bi vas rad najprej osebno bolje predstavil javnosti. S čim se ukvarjate poklicno?

Po poklicu sem pravnik; trenutno delujem na štirih področjih: upravljam 1500 ha gozdnih in kmetijskih površin na Madžarskem in v Avstriji, delujem tudi na področju nepremičnin, kupujem oziroma prodajam hiše z najetimi stanovanji in lastniška stanovanja. Moja tretja dejavnost je moja majhna holding

družba, ki mi omogoča prevzemati podjetja ali njihove dele, jih preoblikovati in nato prodati. V zadnjih dvanajstih letih je šlo tako skozi moje roke osem podjetij. Poleg naštetega sem tudi član v različnih ustanovah in nadzornih svetih, kjer lahko s svojimi izkušnjami pomagam zlasti na področjih »človeških virov« in pri »upravljanju premoženja«. Tako, vidite, je moje življenje zelo raznoliko, kar sem si tudi vedno želel.

Ukvarjam se tudi s politiko in zgodovino ter prav zaradi političnega udejstvovanja

se je izoblikoval in izkazal tudi moj prispevek pri urejanju pravnih okvirnih razmer lova in lovske dejavnosti. Osebno sem prepričan, da pravilno voden lov pozitivno vpliva na družbo in naravo, zato bi morala to dejstvo politika in javnost prepoznati.

Spoštovani predsednik, še enkrat nam povejte, katere so glavne naloge in cilji CIC.

CIC je politično neodvisna interesna mednarodna organizacija, ki deluje v splošno dobro lovstva in varstva divjadi

ter varstva naravnih habitatov. Je posvetovalni organ s ciljem trajnostnega ohranjanja divjadi in zmerne ter preudarne rabe naravnih virov (v našem primeru divjadi). Ustanovljen je bil leta 1928 s sedežem na Dunaju in je zdaj dejaven v 82 državah. Glavni uradi CIC so v Budimpešti. CIC vključuje 1500 članov, ki predstavljajo države, državne institucije, univerze, mnoge raziskovalne organizacije, podjetja, osebnosti in tudi nacionalne lovske zveze/lovska združenja. Na nacionalni ravni so člani CIC organizirani v nacionalnih delegacijah. CIC ima diplomatski status na Madžarskem in status opazovalca v Organizaciji združenih narodov (OZN). Naša naloga je delo v ozadju, tudi kako preprečevati zakonodajo, ki nasprotuje lovu. To pa nam po mojih izkušnjah lahko uspeva le z uspešnim lobiranjem, vendar temelječim na strokovnih in poštenih argumentih.

CIC ima predvsem status opazovalca v OZN, sedež in glas pri FAO, CITES, status opazovalca pri Interpolu, sedež, glas in enega podpredsednika pri Mednarodni organizaciji za varstvo narave – IUCN, kar pomeni, da smo zelo vplivna institucija.

Glavni cilj CIC je, da prepriča nelovski javnost in tiste politike, ki niso privrženci lova, da je lov storitvena dejavnost v korist širše narave in družbe. Kot primer vzemimo Evropski parlament s 705 poslanci; 150 od njih je trdnih zagovornikov lova, približno 150 pa jih je trdno proti lovu. To pomeni, da mora biti mnenje preostalih 400 poslancev nekje na sredini! Jaz se moram zavzeti, da jih prepričam v naš prid, ker sem trdno prepričan, da lov je storitvena dejavnost, ki jo na terenu lovci brezplačno opravljamo v korist države. Kot primer lahko navedem majhen, okrog 16.000 ha velik švicarski kanton Genf (Ženeva), kjer so uvedli tako imenovani »miliz-jagd« oziroma lov s pomočjo zasebnih lovcev, a je bil pred desetimi leti tudi odpravljen. Od takrat sta nastavljena dva poklicna lovca, ki ju mora plačevati družba. Tam celoten strošek upravljanja z divjadjo (Wildtiermanagement) znaša okrog 2,5 milijona švicarskih frankov. Če bi to preračunali na primer za Avstrijo in izračunali, koliko bi to stalo davkoplačevalce, bi prišli do številke več kot 500 milijonov evrov. V tem znesku niso všteti tudi dohodki od najemnin ali od davkov! Lovci pa smo pripravljani določene storitve opravljati tudi brez obračunavanja stroškov. Katere so take storitve, je treba le natančno določiti in se dogovoriti. Pri tem je treba posebej izpostaviti štiri zadeve (točke).

1. Vključevanje lova v upravljanje divjadi (menedžment), zmanjševanje škode od divjadi, štetje divjadi in spremljanje stanja (monitoring).

2. Vključevanje lovcev v programe povečevanja biotske pestrosti oziroma raznovrstnosti. Vsaka njiva ali zemljišče, ki je namenjena upravljanju z divjadjo, vsaka mejica, travnik, vodni biotop in podobno so območja/predeli, ki jih urejajo in vzdržujejo lovci brezplačno.

3. Lovci posredno preskrbujemo občane z visokokakovostnimi živili, ki so pridobljena brez zdravil in stresa živali pred zakolom. Samo predstavljamo si, kakšne strese doživljajo domače rejne živali ob pripravi na zakol, medtem ko divjad ob natančnem strelu najpogosteje umre mirno (v hipu in na mestu).

4. Biti povezan z naravo in jo pristno doživljati so sanje mnogih. Pandemična bolezen oziroma covid-19 je to še bolj utrdila. Lov učinkovito poteši splošno željo po stiku z naravo. To je »sporočilo navzven«, kar pomeni, da so lovci za družbo in naravo nekaj pozitivnega, obenem pa je tudi pomembno »sporočilo navznoter«.

V Evropi je okroglo sedem milijonov lovcev, na celotnem zemeljskem območju pa jih je še precej milijonov več. Vsi so si med seboj zelo različni in vsak zase dojema lov po svoje. Katere vrste lova ima najraje, katero metodo lova, katera sredstva ima za lov, katere vrste orožja uporablja in so mu najbolj pri srcu ...? Tudi geografsko je pomembno, kje poteka lov, ker so lovske kulture v različnih krajih sveta različne, tradicionalne. Če pomislimo na Skandinavijo, si tamkajšnji lovci najpogosteje prizadevajo le za meso, trofeje so v podrejenem pomenu, v Angliji je v ospredju lov kot šport. Če pa pomislimo na srednjo Evropo, so tradicija tudi lovske trofeje, pravica do lova, šege in navade.

Zelo težko je lovce, ki hočejo nekaj svojega, povsem združiti v eno in povsem enotno skupnost. To je tudi za lovce težko, kajti nočejo biti »eno«. Moje sporočilo in razlaga lovcem sta prosto po Darwinu: »Ne preživijo le tisti, ki so najmočnejši ali najpametnejši, ampak tisti, ki so se pripravljani prilagoditi na najboljši način.« Darwin to imenuje Survival of the Fittest (preživetje najboljše pripravljenih). Ob tem moram tudi pošteno komunicirati z lovstvom, lovskimi organizacijami in vsakim posameznikom. Vsak se mora vprašati, kakšno je njegovo lovsko početje za ugled lovske dejavnosti?! Znano je, da se moramo ukvarjati s seboj in delati tudi na sebi.

V CIC so dejavne tri strokovne divizije (oddelki), v katerih poteka strokovno delovanje: divizija Politika in pravo, ki jo vodi Kanadčan **Shane Mahoney**, divizija Uporabna znanost, ki jo vodi prof. dr. **Klaus Hacklaender**, in divizija Lov in kultura, ki jo vodi Belgijec **Bernardin Malou**.

S katerimi nasprotniki lova in kako se mora v sedanosti spopadati CIC?

Največja težava je, da naši nasprotniki svoje početje opravljajo kot »poslovni model«. Pogosto se poskušam sestati z njimi, vendar se predvidenih srečanj ne udeležujejo. Zato je z njimi uskladitev mnenj domala nemogoča. Ne želijo, da bi se poenotili na osnovi znanstvenih dejstev; želijo le zagotoviti svoj način preživetja in ne ogroziti svojega mnenja/interesov, ki ga/jih želijo uveljaviti na vsak način.

V tem času pritiski na lov prihajajo zlasti z afriške celine, ker je tam zdaj pravo »bojišče« z raznimi, lovu nenaklonjenimi ali celo do lovstva sovražnimi organizacijami. Sloni ali levi, na primer, sta vrsti živali, ki pri ljudeh vzbujata drugačna čustva kot pri nas v Evropi na primer divji prašiči. To je za evropski lov slabo, kajti lov v Afriki je pomemben tudi za nas. Nasprotniki zahtevajo tudi politično ukrepanje in dogodke v Afriki je tudi s pomočjo fotografij lažje enostransko predstavljati nelovski javnost v svetu.

CIC je organizacija, ki je bila najprej ustanovljena v Evropi, s svojimi 28 članicami pa zajema ves svet. Tematika, ki zadeva Afriko, je zato za nas tudi priložnost, ki zadeva vsakega lovca po vsem svetu. Nasprotniki lova hočejo na vsak način povsem odpraviti lov, izhajajo pa zlasti z območij, na katerih lahko na najbolj čustven način prikazujejo lovsko »krutost« ubijanja eksotičnih živali. Za to pa nimajo nobenih prepričljivih temeljnih dokazov. Še posebno čustva vzbujajoče so v evropskem okolju živali, kot so medved, volk, vidra, bober. Gre pa tudi za napade na zasebno lastnino in na naše upravljalvske sisteme.

Pravkar sva govorila o »nasprotnikih« lova. So to podobni zaščitniki, kot je na primer WWF (Svetovni sklad za zaščito/varstvo divjadi)?

Mednarodna zveza za varstvo narave (IUCN), ki je največja organizacija za varstvo narave v svetovnem merilu, izrecno priznava lov kot sestavni del preudarne trajnostne rabe naravnih virov in kot sestavni del najširšega naravovarstva. Leta 2000 je bilo to v Addis Abebi tudi uradno sklenjeno in jasno poudarjeno. Tudi WWF obravnava pravilno voden lov kot nekaj pozitivnega. Seveda je mogoče, da posamezniki zagovarjajo tudi svoja/ drugačna stališča, vendar se morajo kot celota podrediti široko sprejetemu in že večkrat objavljenemu stališču Svetovne naravovarstvene organizacije, kakršna je IUCN. Organizacije, ki so izrecno sovražne ali nenaklonjene lovu, imajo svoja imena: Born free – Rojen svoboden; Vier Pfoten – Štiri šape in druge.

Kritika lova se odraža v štirih glavnih oblikah.

1. Kritika lovca – lovec je človek kot vsi drugi in vsak človek ima svoje lastnosti in navade. Kako ljudje vidijo lovca? Lovec ne jé, ampak »žre«. Ne pije, ampak »žlampa«, lov vidi samo kot streljanje za trofeje, v lovišča se vozi s terenskim avtom.

2. Kritika metod lova: streljanje s »šibrami« velja za zastarelo in ne sme biti več v rabi. Lov na lisice, lov v oborah se nadaljuje, še posebno se širi tako imenovani Baujagd.

3. Kritika dejanj lova (usmrtitve). So ljudje, ki menijo, da ni opravičila za odvzem življenja nobenega osebkov prstoživeče divjadi. Upoštevam tudi mnenje takih ljudi, vendar dokler tudi oni spoštujejo moja stališča! Če so oni tako pravno zaščitniški do živali, morajo upoštevati tudi moje mnenje. Ni treba mene prepričevati o nasprotnem; še posebno ne z nedemokracijskimi ali agresivnimi sredstvi.

4. Kritika, da lov pripada le eliti. To zavist lahko takoj ovržemo, kajti lovec je lahko vsakdo, ki ni bil nikoli v kazenskem postopku in je opravil z zakonom določeno lovsko izobraževanje. To je neizpodbitno dejstvo! V Avstriji ima več kot 130.000 prebivalcev lovske izkaznice in lovsko orožje; to so osebe obeh spolov različnih političnih in družbenih usmeritev in se lahko lovsko vključijo kjerkoli na terenu.

Kje vidite največje možnosti, da bi lov in dejavnost lovstva primernejše in prijaznejše približali ter predstavili tistim, ki lovu niso naklonjeni?

Da bi to dosegli, je treba vsa lovišča čim bolj urediti v prid divjadi, zagotoviti, da je v lovišču dovolj oziroma okolju znosno število divjadi, da je njen habitat zdrav in privlačen. Tako bodo prihodnji lovci še bolj motivirani preživljati čas na lovu in doživljali naravo v popolno zadovoljstvo. Če pogledamo na vse to realno, pa je motivacija lovcev za ohranjanje divjadi včasih tudi dokaj egoistična. Ampak kakorkoli to gledamo, nam je lovcem vedno v ospredju narava, divjad – torej je tudi interes družbe v tem pogledu »na dobrem«.

Kako se je razvijal vaš osebni odnos do lova?

Čim bolj se ukvarjaš in hodiš v naravo, tem bolj jo vzлюбиš. Z lovom sem začel, ko sem želel posnemati očeta. Star sem bil šele kakšna tri leta in videl, kako je oče ob koncu tedna odhajal na lov. Pripravljaj sem mu celo strelivo, pri petih letih me je že jemal s seboj. Kasneje sem opravil lovski izpit in lovil s prijatelji, uplenil že nekaj divjadi. Včasih je bilo kar malo tekmovalno ...

Kasneje sem najel svoj revir in spreminjal svoje mesto na lovu, rad sem se usedel na visoke preže, užival ob zalezovanju parkljaste divjadi in spoznal tudi

Dr. Phillip Harmer

Poklicno: pravnik, upravljavec gozdnih in kmetijskih površin, lastnik nepremičnin in holdinga, lobist.

Najljubša divjad: gams, ker ga kot lovca doživlja v gorski naravi in težave v visokogorju, vremenske spremembe, sneg in lovski gorski čevlji ženejo v čezmerne telesne napore. **Najljubši lov** s šibrenico pa je zanj v nižinskem lovišču na jerebice zaradi poznejše izredne in priljubljene kulinarike.

Osebni podatki: starost 59 let, poročen, dva odrasla otroka (21, 23 let). V času koronavirusa je postal odličen kuhar divjačine. Sam pravi: »Vedno sem menil, da je pripravljanje divjačine in kuhanje nekaj, česar se sam ne bom nikoli mogel naučiti. Zdaj vidim, da je tudi to mogoče in da se pri tem tudi veliko novega naučiš.«

Vir fotografije: Arhiv CIC

problematiko škode od divjadi. Zdaj z menoj lovi že moj sin. Lov je »koristno in kakovostno izrabljen čas« za družino in prijatelje. Zgolj težnja po uplenitvi divjadi je pri meni zadeva, ki se je že pomaknila v ozadje.

Katere prednosti si postavljate v vašem predsedniškem mandatu?

Predvsem stike z vsestranskimi mediji, ki niso dosegljivi le našim lovskim skupinam, ampak so aktivni vsepovsod. Z njihovo pomočjo moramo seznanjati širšo javnost z dejavnostjo sodobnega lovstva. Dejstva o lovu je bila nedavna tema v Avstriji in prvi primer, da so lov oglaševali prek družbenih (socialnih) medijev. Tako je bila na primer objavljena reklama na podzemni železnici o divjačinskih jedeh, s čimer smo želeli javnosti povedati in prikazati, da je uporaba mesa uplenjene divjadi (divjačine) nekaj povsem običajnega, zdravega in v sodobni družbi povsem samoumevnega.

Tudi ohranjanje biotske pestrosti (biodiverzitete, kot pravimo z enobesedno tujko) v naravnih ekosistemih je prepričljiv argument, ki ga dandanes vsakdo razume. Umirajo čebele, ptice pevke, ujede in ni nam vseeno. Javnosti in politiki moramo

znati predstaviti tudi to in ju seznaniti, da je lov nekaj pozitivnega za naravo in tudi širšo družbo.

Lovstvo potrebuje napredno strategijo, ki bo vsem tistim, ki ne odobravajo lova, pojasnila, kaj v širšem pomenu besede sploh je lov. CIC to počne profesionalno in na mednarodni ravni. Realnost je, da mora CIC veliko delovati tudi, kot pravimo, »v ozadju«, da zavira in preprečuje uveljavljanje zakonov, ki niso naklonjeni lovu. Tak primer je uporaba 10 % območja na evropski ravni, ki naj bi bilo namenjeno samo mirnemu turizmu, brez lova, ribolova ali izkoriščanja naravnih rudnin. Tak osnutek predloga Komisije Evropske unije je CIC skupaj s kmeti, FACE (Združenjem evropskih lovskih zvez in ohranjanja narave) in ELO (Evropska organizacija posestnikov zemljišč) že preprečil.

Spoštovani predsednik, zahvaljujem se vam za zanimiv pogovor.

Povzetek intervjuja pripravil
France Ekar.

Intervju objavljamo s prijaznim dovoljenjem avstrijskega lovskega časopisa WEIDWERK.

Na kratko iz tujega tiska ...

Belgija: Medtem ko se v Nemčiji število lovk neprestano veča in jih je trenutno okrog 10 %, delež žensk na tečajih za pridobitev lovskega izpita že dosega 30 %, pa se v Belgiji njihovo število ne povečuje. Tako je v tej državi v lovskih vrstah trenutno le 4,5 % žensk.

(Jagen Weltweit, 3/2023)

Nizozemska: Pristojna ministrica za naravo in naravne vire je za lovsko sezono 2023/24 odredila popolno prepoved lova divjih kuncev (*Oryctolagus cuniculus*). Enako velja tudi za poljske zajce (*Lepus europaeus*) v provincah Groningen, Limburg in Utrecht. Lovska organizacija je ob tej odločitvi izrazila zaskrbljenost in jo označila za prenegljeno. Pristojno politično telo je namreč decembra lani z veliko večino glasov zahtevalo od ministrstva, da skupaj z lovskimi in naravovarstvenimi organizacijami pripravijo in opravijo na znanstvenih temeljih podprto raziskavo z ustreznimi analizami in sistemom vrednotenja rezultatov glede zelo aktualnega vprašanja dramatičnega zmanjšanja številčnosti obeh vrst male divjadi.

(Jagen Weltweit, 3/2023)

Alpe: Mednarodna ekipa znanstvenikov je začela z akcijo o prepotrebem varstvu življenjskih prostorov (habitatov) nekaterih živalskih vrst visoko v Alpah, ki jih še posebno ogrožajo podnebne spremembe. Gre zlasti za vrste, ki so specifično prilagojene na visokoalpske razmere, tudi s sezonsko spremembo obarvanosti dlake in perja (na primer bela obarvanost v zimskem času ...). Take vrste so belka (*Lagopus muta*), snežni ščinkavec (*Fringilla* sp.), vriskarica (*Anthus spinoletta*) ... Splošno segregiranje ozračja, ki je v alpskem svetu še posebno izrazito, namreč zelo zmanjšuje življenjski prostor teh vrst. Znanstveniki ocenjujejo, da se bo življenjski prostor do leta 2025 zmanjšal kar za 59 %.

(Jagen Weltweit, 3/2023)

ZDA: Zaradi vedno večje številčnosti volkov v zadnjih letih se povečuje tudi število znanstvenih študij s tega področja. Raziskovalci iz ZDA so ugotavljali stanje in preživetje tropov volkov, na katere z lovom vplivajo ljudje, in jih primerjali s tistimi, kjer

Foto: Milan Vojgrin

Evropski divji kunc (Oryctolagus cuniculus)

vpliva lova ni. Ugotovili so, da se v tropih, na katere vplivamo z lovom, zmanjša možnost ohranitve tropa do konca koledarskega leta za 27 %, medtem ko se dejanski prirastek takih tropov v povprečju zmanjša za 22 %. Če je iz tropa uplenjen eden od glavnih dveh (alfa) razmnoževalnih osebkov, pa se odstotki še posebno povečajo – možnost ohranitve tropa se zmanjša kar za 73 %, dejanski prirastek pa za 49 %.

(Jagen Weltweit, 3/2023)

Španija: V Kataloniji se je na protestih proti novim vladnim predpisom zbralo več kot 33.000 lovcev. Novost je, da morajo lovci na divje prašiče vnaprej sporočiti pristojnim organom, kje name ravajo loviti. Dodatno morajo to opredeliti tudi z navedbo GPS-koordinat, kar naj bi prispevalo k splošni varnosti, s čimer pa se lovci ne strinjajo in to štejejo za omejevanje svojih pravic in osebne svobode. Težava je še, da je tudi za Španijo značilna zelo velika številčnost divjih prašičev, zaradi česar je tudi zelo velika škoda na kmetijskih površinah. Trenutna ocena številčnosti divjih prašičev v Kataloniji je 250.000 živali, odstrel v letu 2021 pa je znašal približno 67.000 divjih prašičev.

(Jagen Weltweit, 3/2023)

Španija: Država se vse bolj suveljavlja tudi kot lovsko-turistična destinacija, kjer je mogoče upleniti trofejno zelo močne srnjake. Najboljši čas za lov je sicer različen med območji, bilo pa naj bi to v drugi polovici aprila. Najmočnejša rogovja srnjakov (trofeje), ki so jih uplenili v tej državi, so bila ocenjena z 250,00 CIC-točkami (uplenjen leta 2016), 229,83 CIC-točke (2008), 227,48 CIC-točke (2015), 223,53 CIC-točke (2017), 216,91 CIC-točke (2017) ...

(Jagen Weltweit, 3/2023)

Nemčija: Zvezna dežela Saška je do konca leta 2024 podaljšala vse veljavne ukrepe in tudi finančne spodbude za boj proti afriški prašičji kugi (APK). Doslej so stroški v ta namen znašali 1,5 milijona evrov, do konca leta 2024 pa ocenjujejo, da bo potrebnih še dodatnih 1,3 milijona evrov. Cilj prizadevanj je čim bolj intenzivirati lov, čim bolj zmanjšati številčnost divjih prašičev in preprečiti širjenje bolezni proti zahodu. V ta namen zvezna dežela sofinancira praktično vse stroške lovske dejavnosti, povezane z lovom divjih prašičev, od strokovne do materialne podpore, kot je nabava, izdaja, popravilo in hramba različne opreme in

lovsko-tehničnih objektov ... Finančno so podprli tudi organizacijo in izvedbo 177 lovov ob žetvi (predvsem oljne repice in koruze) ter 84 skupnih lovov na divje prašiče. Na takih lovih so skupaj uplenili približno 160 divjih prašičev.

(Deutsche Jagd Zeitung, 6/2023)

Nemčija: V zvezni deželi Mecklenburg-Vorpommern ob ograji, ki je bila postavljena za preprečitev širjenja afriške prašičje kuge (APK), nastajajo neljubi dogodki. Tako so severno od avtoceste A24 v enem tednu našli dvanajst glav srnjadi, ki so jo neposredno ob ograji uplenili volkovi, kar so potrdili z genskimi analizami. Malo pred tem so ograjo za kratek čas odprli, kar so izkoristili volkovi, ki so hitro spoznali, da srnjad najlažje uplenijo, če jo priženejo do ograje. Prav tako so nekateri zakupniki lovišč, kjer poteka ograja, opazili, da so v njej narejene manjše luknje, čez katere so napete žice, kar v paničnem begu divjad praktično obglavi.

(Deutsche Jagd Zeitung, 6/2023)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Jože Urankar je bil znan domžalski strojar in lovec. Ker sem del mladosti preživel v Domžalah, lovil pa na Ljubljanskem barju, sem mu redno nosil v strojenje kože uplenjenih lisic in pižmovk. Po dolgih večernih urah najinega kramljanja in lovskih pogovorov sva postala dobra prijatelja in večkrat je bil tudi cenjen lovski gost v moji lovski družini, kjer so ga dobro poznali tudi drugi lovci kot enega najboljših slovenskih strojarjev. To so bili časi, ko so imele kože lisic, kun in pižmovk še veliko gmotno vrednost. Če si na skupnem lovu uplenil lisico, si je bil bolj vesel kot prašiča lanščaka ali ozimca. Tudi žena te je po vrnitvi z lova lepše pogledala. Jože je zelo cenil lov s psom ptičarjem na malo divjad.

Ker se mi je nekako želel oddolžiti za lepe, uspešne in doživete love na

vzel svojo dragoceno, lepo obnovljeno in bogato gravirano boroveljsko polrisanico, nekajkrat več vredno od moje tovarniško izdelane repetirke, so moji puški cariniki namenili veliko več pozornosti in očitnega spoštovanja. Z menoj je namreč potovala malokalibrska repetirka CZ, kal. .22-250 Remington z montiranim šestkratnim strelnim Zeissovim daljnogledom, ki so jo zato naši cariniki (večina je bila iz južnih republik) imenovali »snajper« in jo z zanimanjem obračali. Po natančnem pregledu najine identitete in preverjanju števil pušk v orožnih listinah so nama izdali potrdilo o prijavi orožja in naju naposled le spustili v sosednjo državo.

Odpeljala sva se do Spittala, kjer sva se ustavila pri Jožetovem prijatelju, – trgovcu z lovskim orožjem in lovsko opremo, Brunu Malingerju. Po krajšem klepetu in

Med vožnjo, ko sta se prijatelja strojarja glasno pogovarjala o strokovnih in poslovnih zadevah, sem jaz občudoval visokogorsko naravo, urejene in čiste tirolske hiše z značilnimi lesenimi balkoni, polnimi rož. Čez kakšno uro, ko smo za seboj že povsem pustili gozdno mejo, smo prispeli na območje gorskih travnikov in vmesnega kamenja, kjer je prevladovalo planšarstvo – seveda zasebno (na to so zelo očitno opozarjali napisi na lesenih vratih mejnih macesnovih plotov, ki pa smo jih lovci po predhodnem dogovoru lahko odprli in za seboj spet zaprli). No, kaj takega v tistih časih v Sloveniji še ni bilo videti niti si zamisliti. Kar nekajkrat je zato moral Viktor iz avta in odpreti vrata, da smo prečkali obsežno območje planšarij, ki so se raztezale skoraj dva tisoč metrov visoko v tirolskih Dolomitih.

V jesenskem snegu na tirolske svizce

BORIS LESKOVIC

Ljubljanskem barju, mi je obljubil, da bo za oba organiziral lov na alpske svizce na Tirolskem. Tam naj bi imel stare poslovne zveze, ki so mu to omogočale. Dejal je, da bo namesto plačila za odstrele v Avstrijo odnesel nekaj prepariranih živali, saj da tamkaj preparati zelo veliko stanejo. Tako mu je povedal prijatelj, ki mu bo organiziral lov. Aktivni slovenski preparatorji in krznarji pa so bili skoraj vsi po vrsti Jožetovi poslovni prijatelji; on je strojil kožuhe, oni pa so jih »gačili ali šivali izdelke iz njih«.

Bil je mož besede in res je vse organiziral tako, da sva se 7. septembra 1984 odpravila v Avstrijo. Že nekaj dni prej je vse potrebno uredil s prijateljem kar po telefonu.

»Na Viktorja se lahko zanesem, je res zanesljiv prijatelj,« mi je povedal. »Če nekaj obljubi, to tudi stori!«

Z njegovo diano, v katero sva zložila vso lovsko opremo za nekaj dni, sva Domžale zapustila ob šesti uri zjutraj. Jugoslovansko-avstrijsko mejo sva prečkala na Podkorenskem sedlu. Ker sva imela s seboj tudi puški, je prijava zanju pri sumničavih carinikih na obeh straneh meje sprožila kar nekaj povečane pozornosti in dodatnega časa. Čeprav je Jože s seboj

kavi sva pot nadaljevala v Lienz, srednjeveško mesto v avstrijski deželi Vzhodni Tirolski, kjer je živel drugi Jožetov prijatelj, osemdesetletni strojarski mojster Viktor (priimek sem pozabil), ki je bil glavni »vezist« najinega lova na svizce. Tudi on je bil po rodu Domžalčan. Svoj rojstni kraj je zapustil že leta 1947 in je od tedaj živel na Tirolskem. Kljub visoki starosti je bil Viktor še vedno živahen, bistroumen belolas možakar, ki naju je že nestršno čakal, oblečen v značilen tirolski narodni kroj. Starec se je Jožeta iz srca razveselil, ga radostno objel, mene pa vljudno pozdravil in mi zaželel dober pogled. Obvestil naju je, da naju bo spremljal tudi on in da je za lov v tirolskih višavjih že vse pripravljeno. Povedal je, da nas vodniki visoko v tirolskih Dolomitih že pričakujejo, zato se moramo kar hitro podvzitati na pot.

Medtem ko sva pred hišo čakala še Viktorja, da se nama pridruži v avtu, so v Viktorjevo delavnico tirolski lovci z vseh strani še kar prinašali v strojenje kožuhe alpskih svizcev. On je doma hitro stlačil v veliko torbo še nekaj hrane in vsi trije smo se v že pošteno natpani Jožetovi diani odpeljali proti vzhodnim tirolskim hribom, nekam tja v smeri proti Sv. Jakobu.

Ustavili smo se pred planšarsko hišo. Lepo in prijazno so nas sprejeli žena lovskega čuvaja Lojza in trije otroci. Povabili so nas za veliko leseno mizo in stekel je pogovor z Lojzovo ženo, v nemščini, ki je ravno krpala lovčeve volnene nogavice in obenem kuhala kosilo. Povedala nam je, da je Lojz še vedno na lovu z nemškimi lovskimi gosti in da se bo verjetno vrnil kmalu, saj vreme ni bilo najprimernejše za lov. Bilo je tudi dokaj hladno in sem ter tja je z neba priletela kakšna dežna kaplja. Ponoči, je povedala žena, je nad dva tisoč metrov celo snežilo.

Popoldne je že bilo, ko je čez prag planšarije veselo stopil Lojz; majhen mlajši Tirolec, doma iz Lienza, ki je bil sicer po poklicu pleskarski mojster, priložnostno pa je za lastnika tamkajšnjega zasebnega lovišča opravljal brezplačno čuvajsko službo. Prijateljsko smo se pozdravili, se predstavili, žena pa mu je na hitro postregla z juho s tirolskimi cmoki (»knedli«) in zeleno solato. Kar med jedjo nam je povedal, da je nemški lovski gost, ki ga je vodil, uplenil mlajšega svizca, kar dvakrat prej pa da je zgrešil. Pozneje smo si šli zvedavo ogledat uplenjenega glodavca v drvarnico. Lepo je bil položen na tnilo za sekanje drv z zadnjim grižljajem za veli-

kimi oranžnimi sekalci – vršičkom svišča, čeprav je znano, da te rastline rastlinojedi svizci nimajo kaj posebno radi.

Ko smo se vrnili v hišo, sem tudi jaz na mizo dodal nekaj domačega peciva in narezano pečenko divjega prašiča. Nekaj dobrot sta iz nahrbtnika potegnila še Jože in Viktor. Nastala je prava lovska pojedina. Toda Lojz je kmalu prekinil našo lovsko govoranco in rekel, da bomo takoj odšli na lov na svizce v bližino planšarije. Ni nama bilo treba dvakrat reči in z Jožetom sva se zelo hitro pripravila za lov. Oba sva imela puški kalibra 5,6, z risanimi cevmi. Lojz si je želel ogledati mojo repetirko in menil je, da je tak kaliber sicer nekoliko močan, a več kot odličen za daljše strele na svizce.

Peš smo se odpravili po pobočju in Lojz je po poti večkrat z dvogledom motril

ali ga vidim. Nerodno mi je bilo spet povedati, da še vedno ne, a pri najboljši volji ga res nisem in nisem mogel opaziti zaradi izjemne varovalne barve glave te podzemске vevice, ki se tako lepo ujema z okolico. Tudi temne oči živali so razvite povsem na vrhu in na straneh glave. Njihova značilna protipleniška prilagoditev in zaščita. Da o sluhu in izbornem vidu svizcev sploh ne razpravljamo. Njihov največji naravni sovražnik je gotovo planinski orel, najučinkovitejša obramba svizcev pa so njihovo socialno urejeno življenje v kolonijah, družna budnost mnogih oči in pravočasni opozorilni brlizi (žvižgi), po katerih trate v sekundi ostanejo za dalj časa prazne. Vse živali za lep čas izginejo v rovih, da mine nevarnost.

Lovec se je tedaj še bolj priplazil do

Ko mi je vodnik svizca kazal od daleč, se mi je zdel zelo majhen, ko pa ga je prinesel predme, smo ugotovili, da je žival odrasla starejša sviščevka. Verjetno je bila glavna v koloniji, z nekoliko svetlejším kožuhom, ki, verjetno, tisto leto ni skotila mladičev. V glavnem se v družinski skupnosti svizcev parita le dominantna samica in samec. Toda pogoj je tudi, da so samice stare že vsaj dve leti (okrog 730 dni). Glavna samica, ki je navadno mati vseh drugih samic v družinski koloniji, je sposobna zaustaviti razmnoževanje njej podrejenih samic v družinski skupnosti tako, da se do njih sovražno obnaša in jim (zaradi sproženega stresa) preprečuje uspešno gonjo in zanositev. Če pa kateri od podrejenih samic le uspe skotiti leglo, ji ga glavna samica najpogosteje pobije. Nikakor pa ni nujno, da glavna sviščeva samica skoti vsako leto. To je predvsem odvisno od njene spomladanske telesne mase, ki ji jo je uspelo ohraniti po skoraj pol leta dolgi in zahtevni hibernaciji do pomladi, ko pride spet iz rova in ko se takoj tudi pari.

Moj strel je sviščevko smrtno zadel, na srečo ji je krogla le neznatno poškodovala kožuh in več kot očitno je bilo, da je padla »v ognju«. Moj vodnik je utrgal dve vejici rododendrona; eno je na klobuku ob čestitki k blagru izročil meni, drugo pa sem sviščevki pod oranžno obarvana glodača vtaknil jaz – kot poslednji grizljaj. Jože je iz žepa nahrbtnika potegnil še »prisrčnico« in vsak je iz nje potegnil požirek slivovke; tako smo si nazdravili za uspeh. Nadaljevali smo zalaz, vendar je za Lojzom in pred menoj koračil Jože; zdaj je bil on na vrsti. A za nadaljevanje lova nam je zaradi meglenege vremena zmanjkalo volje.

Vrnili smo se v planšarsko hišo, pod katero je bil spodaj hlev za govedo. Iz nahrbtnika sem potegnil svojo sviščevko in jo položil na tnilo poleg svizca, ki ga je uplenil nemški gost. V hipu sem postal še bolj zadovoljen, saj je bila moja žival veliko večja in tudi bolj temne glodače je imela. Obarvanost sviščevih glodačev je skoraj rdečkasto rjava, ker sklenina – najtrša sprednja obloga zob glodačev – vsebuje tudi nanodelce železa, kar še dodatno poveča trdnost značilnih dletastih sekalcev, ki imajo spodaj zelo oster rob, ki ga živali vzdržujejo ob jedi z obrabljanjem zgornjih in spodnjih glodačev. Pod sklenino, ki je le na prednjih delih glodačev, je namreč mehkejša bela zobovina, ki se veliko hitreje obrablja od sklenine.

V hiši sta se na mizi kmalu znašla dva litra rdečega vina in začeli smo veselo proslavljati moj uspešen, za naju z Jožetom »unikatni« lovski podvig; skoraj tako kot bi uplenil kakšnega kapitalnega medveda.

Narisal: Igor Pričulin

okolico ter pogledoval za svizci. Naposled je pod neko previsno skalo le zagledal enega, ki naj bi bil primeren za odstrel.

»Le bolj se mu moramo še približati,« je rekel vodnik in mi ga kazal s prstom. Toda tudi približno ga nisem mogel zagledati, zato smo se previdno povzpeli še nekoliko više. Ker je Jože že takoj zahteval, naj jaz prvi streljam na svizca, sem postal kar nekoliko nervozen, ko naju je Lojz namestil, vsakega posebej, v nekakšno kritje, on pa da bo šel še nekoliko dlje in z daljnogledom natančno pregledal živali, ki so se pasle pred rovi. Tam sva morala počakati, da se je vrnil. Počakati smo morali, da bi se iz rova spet pokazal primeren izbranec, ki mi ga bo za odstrel določil Lojz ...

Več kot dvajset minut smo tako ždeli za skalo in previdno pogledovali proti rovu, ki mi ga je pokazal čuvaj. Spet je svizca prvi zagledal moj vodnik. Saj ni čudno, sviščeva glava se je počasi, po centimetrih, nad vse previdno dvigovala iz rova. V nemščini me je Lojz vprašal,

mene in se trudil kazati z roko, da bi svizca vendar zagledal. In res, naposled sem ga pa le opazil. Vendar je Lojz zahteval, da se mora žival, preden bom streljal, še nekoliko odmakniti od rova in mi pokazati sprednjo stran telesa. Izbranec naj bi bil starejša večja žival.

Po več kot petnajstih minutah mi je svizec pokazal šele polovico telesa, čeprav je bil že vsaj meter od vhoda rova. Takoj sem ga poiskal s strelnim daljnogledom in mu križ nameril pod vrat, naprožil in počasi sprožil. Pogledal sem Lojza, ki se mi je po strelu prijazno nasmehnil in pokimal v znak, da sem ga zadel. Izrazil je le bojazen, da po strelu ni morda potegnil spet takoj v rov. Tako so namreč izgubili že veliko svizcev. Oba z Jožetom, ki je tudi z zanimanjem opazoval moje vedenje, sta tedaj vstala iz zaklona in moj vodnik se je odpravil na nastrel. Že od daleč ga je videl ležati pred rovom in kmalu mi ga je veselo dvignil nad svojo glavo in glasno zaklical: »Veidmannsheil!« (Lovski blagor!) Jože me je veselo potrepal.

Stari Viktor, ki nas je zaradi svoje starostne opešanosti moral nestrpno čakati na planšariji, ni mogel skriti iskrenega veselja. Naenkrat smo se vsi zazrli skozi okno – opazovali smo pravo snežno nevihto, ki je divjala zunaj, čeprav je bil šele sedmi dan v septembru. Krave, ki so se prej pasle po bližnjih bregovih, so pastirji zganjali v nižino in na cesto, da bi jih predčasno nagnali v hleve.

Kljub prijetnemu vzdušju, ki je zavladalo, je Lojz kmalu rekel, da se bomo morali počasi odpraviti na pot, ker bomo zvečer lovili še višje v tirolskem hribovju – na višini 2100 metrov, zato bomo odšli v lovsko kočo nad drugo planšarijo, ki je blizu avstrijsko-italijanske meje, kjer nas verjetno že čaka Helmut, drugi lovski čuvaj. Tam bomo tudi prespali in se naslednje jutro spet podali na lov. Še posebno smo se morali podvizati, ker je sneg še vedno naletaval, pred nami pa je bila še zahtevna pot navzgor.

Navkreber smo se odpeljali še kakih šest kilometrov in naposled prispeli pred leseno visokogorsko lovsko kočo, pred katero je bilo parkirano terensko vozilo. In glej, na verandi nas je pričakala vesela družba s pladnjem, polnim šilc žganja – za našo dobrodošlico. Drobna pozornost, ki za vedno ostane v prijetnem spominu. Jože, Viktor in jaz (malo manj pa Lojz, ki je za to verjetno vedel) smo bili presenečeni nad nepričakovanim in tako gostoljubnim sprejemom. Tudi okrog koče so se kar same zbirale krave, ki jim je sneg preprečeval neovirano pašo; tri so pozneje celo pogrešali.

Tudi v tisti koči se je kmalu razvilo živahno razpoloženje. Lovec – vodnik Helmut, nas je uradno in prijateljsko pozdravil in se nam podrobneje predstavljaj, ko je na mizo zlagal steklenice rdečega italijanskega vina. Po vsej verjetnosti sta ga s seboj pripeljala italijanska zakonca, ki sta veselih in vedrih obrazov sedela za mizo. Opazil sem, da sta poleg svoje materinščine odlično obvladala tudi nemški jezik. Mož, že po potezah značilen Roman, je govoril tudi malo angleško, tako da sva se lahko brez težav kar dobro sporazumevala. Beseda je nanesla tudi na moj uspešen lov, ki ga je pred vsemi glasno opisoval Lojz. Še posebej je poudaril – in me ob tem pomenljivo pogledal –, *super šus!* In vsi so mi spet izrekli lovski blagor in me trepljali. V taki mednarodni naključno zbrani družini ob nazdravljanju in že nekaj kozarčih popitega vina ter grizrikih so se nam dodobra razvezali jeziki, da smo se kljub trem različnim jezikom vsi prav izvrstno razumeli.

Že pozno zvečer je moral Italijan prvi zapustiti družbo, ker ga je Lojz že zgodaj zjutraj naslednjega dne dvignil iz spanja in vodil na lov na gamsa. Italijanski lovski gost je bil z njim dogovorjen, da

bosta tamkaj v naslednjih dneh uplenila še tri gamse. Naju z Jožetom bo/je zato vodil Helmut, ki nama je medtem odšel pripraviti postelji v sobico, kamor sva se čez dve uri, že kar malo »v rožicah«, ulegla in v trenutku zaspala.

Ker so svizci aktivni podnevi, se za lov nanje nikoli ne mudi vstati prav zgodaj, zato sva spanje potegnila vse do sedmih. Medtem nama je Helmut v kuhinji že pripravil zajtrk in kmalu sva bila pripravljena za lovski pohod.

Ko sem stopil na verando, sem se pošteno začudil: dan prej zelena travnata in kamnita pokrajina brez drevesnega rastja je bila povsem zasnežena. Daleč naokrog je svet pokrivala gotovo deset centimetrov debela snežna odeja. Toda očitno so se vremenske razmere že spreminjale in najavljalo se je prijetno sončno vreme. Vsi trije smo se, opremljeni, poleg puške

čudovito septembrsko poletno-zimsko idilo v spokojnem gorskem svetu, kjer kraljujejo predvsem svizci, gamsi in planinski orli.

Bolj kot jaz je bil zdaj na svizce, poleg Helmuta, pozoren Jože. Lovec mu je z roko v daljavi kazal tri svizce, ki so se dobesedno veselo dričali na senčnem pobočju, da se je za njimi dvigal pršič. Očitno so tudi oni uživali nevsakdanje razmere, skakali in se lovili »po belem«. Vse tri živali so bile odrasle. Helmut je Jožetu pokazal, kje naj se skrije v kritje in počaka, da se bodo spet prikazali, saj so nas medtem živali že opazile in se poskrile v rove. Potem je pokazal še meni, naj mu sledim in me odvedel v drug zaklon, nekoliko nižje in malo v levo, za neko veliko skalo. Jožeta je pustil loviti samega, saj je on pred leti že lovil svizce, vodnik pa je ostal ob meni, da mi kot novincu na

Narisal: Igor Pičulin

in nahrbtnika tudi z okovanimi gorskimi palicami, prek živahnega gorskega studenca, ki se je žuborel za kočo, povzpeli po zasneženi poti v strmino. Viktor je tudi tokrat ostal v koči.

Med hojo nama je Helmut z iztegnjeno roko in kazalcem kazal vhode v svižčeve rove, ki so bili na beli podlagi dobro vidni kot črne pike in naju opozarjal na svižčeve stopinje v snegu. Očitno teh glodavcev ni kaj dosti motil sneg; od vsepovsod so se slišali njihovi opozorilni brlzigzi, saj smo bili na snežni belini tudi na daleč več kot dobro vidni. Kar začutil sem, da je bilo v tem okolju svizcev neprimerno več, kot smo jih videli prejšnji dan.

Naposled je bilo sonce že tako visoko, da je postalo kar vroče in je bil nasprotni prisojni breg že skoraj brez snega. Vidno ga je jemalo tudi na naši nasprotni, obojni strani, pod našimi nogami. Obutev smo imeli vsi trije že pošteno razmočeno in snežnica je prodirala skozi nogavice do naših nog. Občudovali smo nenadno pre-

takem lovu, pomaga izbrati pravo žival za odstrel. Razumel sem ga, saj je želel, da bi pod njegovim vodstvom uplenil še enega zrelega samca – »mankei murmel« ga je večkrat imenoval v svojem lovskem jeziku. Samicam, svižčevkam, pravijo »katz«, mladičem pa »affe«.

Gotovo sva s Helmutom vsaj uro preždeli za nekoliko večjo skalo v pol ležečem položaju. Ker me je že vse bolelo zaradi koničastih kamnov pod menoj in tudi zaradi vlage, ki je ostala po staljenem snegu še v tleh, sva se naposled usedla in od časa do časa zvedavo in previdno pogledovala izza skale. Noge v čevljih sem imel povsem mokre, saj so se moje volnene nogavice izdatno napile snežnice. Helmut se je kar iznenada naveličal mesta, kjer je bil, in mi rekel, da tam ne bo nič ter me odpeljal naprej okrog nekega roba. Tam nama je uspelo neopaženo zalesti živahne talne ververice, ki so bile na planem in se hranile s sočnimi zelišči.

Dva svizca sta bila najbliže – eden je

bil veliko večji in temnejši od drugega, svetlejšega. Lovec mi je ukazal, naj se hitro, po trebuhu in s pripravljeno puško splazim še nekoliko naprej, do nekega skalnega roba, in streljam na velikega »mankeja«. Čeprav mi plazenje ni šlo prav dobro, sem se kmalu le uspel privleči do določenega mesta. Začuda me obe živali, le kakih devetdeset metrov pred menoj in povsem na odprtem, nista opazili. S hrbta sem hitro snel nahrbtnik, ga potegnil podse in nanj naslonil puško. V daljnogled sem ujel večjega svizca, ki so mu verjetno vonjave in moji premiki v bližini postajali že nekoliko sumljivi. Prav tedaj je postavil lepega »možička«, kot pravimo pozorni in zvedavi pokončni stoji, ko je žival oprta le na zadnji stopali nog in zadaj na svoj kratek ščetinast rep. Kot kip se mi je zdela zaradi vseh čutov napeta žival, ko je njene prsi pokrila moj križ. Toda, glej, prav v tistem hipu sem z desne zagledal še večjega svizca, ki se je približeval tistemu, ki sem ga že meril. Ko se je tudi on postavil v podoben položaj, sem hitro premaknil križ na novinceve prsi in sprožil. Samo zmanjkalo ga je, sem še videl skozi strelni daljnogled.

Ker je Helmut očitno skozi svoj daljnogled pozorno spremljal le vedenje prvega izbranca, na katerega naj bi streljal, mi je takoj po strelu razočarano odkimal in zaklical, da sem ga žal zgrešil. Sam nisem imel takega občutka. Takoj sem ponovno napolnil puško in se z drugačnimi občutki kot Helmut, ki se je medtem že napotil pregledat nastrel, odpravil za njim.

Kako zelo začuden je bil moj vodnik, ko je kakih dvajset metrov od predvidenega nastrela opazil ležati mrtvega svizca, tršatega starejšega samca! Šele ko sem mu nekako dopovedal, da sem se moral v hipu odločiti za še večjo žival, ki se je nenadoma pokazala v neposredni bližini za prvo, je razumel svojo zmotu o »zgrešenem streluk«. Očitno ga s svojega mesta zaradi terensko razgibanega reliefa ni niti videl. Toda kot previden in previden lovec je vseeno natančno preveril še mesto, kjer je stal prvi svizec. Povedal mi je, da se pogosto zgodi, da ista krogla ali zgolj njen odlomek kje v bližini podre še katero drugo žival, ki se pase. No, v omenjenem primeru ni bilo nobenega sledu o takem strelu.

Šele tedaj mi je vodnik izrekel lovki blagor, me objel in mi priznal, da sem se pravilno in tako hitro odločil. Le tega še vedno nikakor ni razumel, da on tega svizca sploh ni opazil, čeprav je prišel v neposredno bližino prej izbrane živali. A saj že vemo, na lovih nas vedno preseneti kaj nepredvidenega. Prijetno, včasih pa žal tudi ne! Saj lovna divjad niso ribe, ki jih, če niso merske, lahko še žive snameš s trnka in izpušiš nazaj v vodo ...

In v tistem hipu se je naposled izza grebena oglasila tudi Jožetova boroveljska polrisanica. Hitro sem svojega svizca, ki je bil občutno težji od moje uplenjene svižčevke, strpal v nahrbtnik in po pobojju sva se odpravila proti Jožetovemu zaklonu. Z daljnogledoma sva ugotovila, da je Jože še vedno na mestu, ki mu ga je odkazal Helmut. Takoj ko naju je opazil, nama je že od daleč z rokama kazal, da nima svizca. Lovec mi je rekel, naj ga pokličem k nama. Kmalu je prisopihal, a bil je očitno zaskrbljen in slabe volje. Povedal je nama, da je svizca sicer zanesljivo zadel, da pa mu je takoj po strelu odskočil nazaj v rov. Po pregledu nastrela je pred rovom našel le dele svižčevega črevesja. Torej ga je njegov strel zadel »v mehko«, ki živali ni pokosil na mestu in se je lahko z zadnjimi močmi pognala v rov. Helmut ga je tolažil in menil, da je verjetno žival že mrtva nekje v prvem delu rova in da se bomo poskusili dokopati do nje (po njegovih izkušnjah, najpogosteje tudi po dokaj dobrem zadetku v mehko naj svizec ne bi mogel priti dlje kot meter daleč).

Z okovanima koncema dolgih gorskih palic sva s Helmutom začela počasi razširjati vhod rova, kamor je izginil svizec, Jože pa je medtem kar z rokama odmetaval odkopano zemljo. Ker je stal nekoliko pod nama, je imel boljši pogled v notranjost rova, zato je v njem kmalu opazil svižčevno zadnjo nogo. S svojo dolgo in suho roko je do ramena segel v rov in za nogo potegnil ven velikega mrtvega samca. V nepozaben prešeren nasmeh se je raztegnil Jožetov obraz in vse tiste prvotne poteze zaskrbljenosti ter razočaranja so v hipu zamenjale gubice zadoščenja in veselja. Ker je zaveden lovec vedno poudarjal pristne lovske običaje, sem prav pazil, da smo po uspešni uplenitvi opravili »zadnji lovski protokol« po vseh pravilih – Jožetu v veliko zadoščenje in radost.

Pozneje nama je Helmut povedal, da če bi svizec ostal mrtev v rovu in se začel razkrajati, bi vsa družinska skupnost, ki poseljuje tak predel rovov, območje kaj kmalu zapustila za dalj časa. Včasih kakšnega takega mrtveca iz rova ponoči potegne tudi lisica, ki jih tam ni malo. Zato se je vedno treba pošteno potruditi in najti vsakega takega svizca.

Najin vodnik je nato izrazil pripravljenost, da bi vsak od naju uplenil še po enega svizca, s čimer pa se nisva strinjala. Jože je imel doma v lovski sobi enega že prepariranega, jaz pa sem bil z dvema tudi več kot zadovoljen. »Kar je dovolj, je dovolj,« sva rekla, saj bi se iz lepo doživetega nevsakdanjega lova za slovenskega lovca to v nasprotnem primeru in po najinih merilih prevesilo že v brezsmiselno streljanje »živih tarč«. Tudi Helmut, ki naju

je s predlogom morda celo preizkušal, je spoštljivo potrdil najino odločitev. Resda je svizec tam veliko, vendar so poleg tega, da so lovna divjad, tudi okras gorske narave. Tamkajšnji lovci svizce zelo spoštujejo in jim ni vseeno, katera žival pade pod strelom. Gorski živinorejci so na svizce včasih jezni, ker s kopianjem vedno novih rovov, če jih je preveč, zmanjšujejo zeleno pašno površino. Le malo je potrebno, da se vsak lov v svoji prvenstveni biti in mikavnosti spremeni v nekaj zelo žalostnega: v neobrzdano streljaštvo, kar je, žal, včasih tudi opaziti pri nekaterih posameznikih iz naših vrst. Vse pa je predvsem odvisno od osebnosti in etičnosti vsakega lovca – in nikakor ne le od obvezno podpisanih načel etičnega kodeksa!

Zadovoljni smo zato odšli v kočo, kjer nas je, ves vesel ob našem uspehu, spet pričakal Viktor, ki je postal še bolj zgovoren, saj sta njegova prijatelja – lovska gosta – dosegla svoj lovski cilj in izkazovala izjemno zadovoljstvo nad pristnimi doživetji; tudi po zaslugi njegove uspele organizacije lova. Po okreplili smo po vseh pravilih, ki jih je ukazovalno narekoval Jože, iztrebili še oba svizca, da bosta vzdržala dolgo pot domov in do preparatorja Šmuca v Zeleni jami. Nato smo se z avtom podali nazaj proti Lienzu. Spotoma smo se poslovlili tudi od naših gostiteljev na spodnji planšariji in tam iz kleti pobrali še mojo že iztrebljeno svižčevko.

Opis tega sproščujočega in zanimivega lova na alpske podzemne veeverice, ki so se iz naših krajev umaknile takoj po koncu ledenih dob skupaj z ledeniki in ki smo jim zato tudi pred desetletji, ko smo jih spet naseljevali v naše visokogorje, spet priznali domovinsko pravico živeti na naših brezdrevesnih visokogorskih pašnikih Julijcem in Kamniško-Savinjskih Alp, posvečam častnemu spominu na mojega dragega prijatelja, srčnega lovca, lovskega čuvaja in ptičarskega kinologa, Jožeta Urankarja, ki žal že štirinajst let počiva in lovi v večnih loviščih. Umril je skoraj na obletnico najinega lova. Jože je bil lovec z velikim srcem, z vedno poštenimi lovsko-etičnimi načeli in z obsežnim lovskim znanjem, ki ga je rad delil z drugimi. Bil je strojarski mojster in najboljši učitelj te, danes tako redke obrti. Kot mlajši lovec sem se od njega učil marsikaterih lovskih veščin, ki mi jih moj ded zaradi pre zgodnje smrti ni mogel povsem razkriti, saj me je nenadoma samega prepustil lovstvu, ki sem se mu kasneje zapisal za vse življenje. Zato so se mi takšni častni »poslednji lovski vitezi«, ki mi jih je nasproti poslalo življenje in kakršen je bil tudi Jože, globoko zasedrali v srce. Zato pogostokrat obujam spomine nanje ...

Skupni lov in telefon

JANI KRIVEC

Dan prej ... Včeraj nas je bilo veliko pri zadnjem pogonu, skoraj vsi s telefoni v rokah. Ogledoval sem si prisotne, predvsem ženski del lovstva. Zelo sem se dolgočasil. Vsi so nekaj gledali, šepetali, videl sem celo, da so govorili o meni, vodji lova naslednjega dne. Kako so zardevali, ko sem jih po naključju pogledal. Najbolj me je vznemirjalo, da nisem vedel, kaj si mislijo o meni. Verjetno, kako bom usmeril jutrišnji lov, kje bodo stali na stojiščih. Po večerji sem slišal nekoga od lovskih tovarišev, kako je rekel: »Počakajmo, da stvar dozori, jutri bomo videli. Tudi vreme je vprašanje ...«

Danes, skupni lov. Lovci so zbrani. Pravijo, naj pohitimo, da bo nevihta.

»Nikar ne hitite,« jih pomirjam, »bomo pa sedli, nekaj pojedli in se kaj pogovorili.«

Ko sem se prepričal, da je vse v najlepšem redu, sem naročil pomočnikom, naj poskrbijo za varnost pri postavljanju na stojišča.

Nekateri so bili prav nestrpni. Sprva me je zamikalo, da bi jih postavil visoko, v gornji del lovišča, kjer je potrebno kar nekaj stopinj, da prideš na pravo stojišče.

Srečko me je vprašal: »Pa bo kaj prašičev na tistem stojišču ob skali?« – »Če bi vedel, bi tam postavil Lojzko,« se mu odgovoril.

Še kratka pridiga in odhod na stojišča. Ne vem, ali je bil moj način priprave na skupni lov dovolj spreten in prepričljiv. A naj povem, da mi je bilo prav vseč, kako so ubogljivo stopali proti Velikemu Kozju.

Nad Gašperjevo kočjo pod skalo izvira precej močan studenec, ki je spodnjim krajanom v veselje. Okrog po močvari pa se velikokrat namakajo divji prašiči. Tudi tokrat je bilo mnogo svežih sledi.

Sedel sem na mogočni skali Mala Sekirca. Skozi daljnogled mi je pogled obstal na temnem predmetu desno od mene, ki je bil kar dobro viden na belem pesku. Je res to predmet? Pred nekaj minutami ga ni bilo tam ... To je nekaj zavega! Srečko pa s telefonom v roki, ves zaverovan v dnevne novice. A ni nič opazil? Z mahanjem in žvižgi ga skušam opozoriti, da nekaj gre. Preveč je bil zatopljen v svoj telefon in verjetno tudi cigareto. Divji prašič se je bližal pod njim. Na hitro ocenjeno: sto metrov. Kar primeren samec, merjasec, po moji oceni. Izginil je v grmovju. Ni minilo niti deset minut, ko se je prikazala svinjka

s štirimi mladiči med dvema drevesoma, malo niže, kot je prej šel merjasec. Ustavili so se, prisluškovali proti skali, kjer je bil telefonski operater na svoji dolžnosti. Šele po dobrih dveh minutah so se dokaj glasno spustili še niže, naravnost proti izviri in močvari. Srečko pa nič. Samo telefon je spustil na tla, dvignil puško in nemo spremljal odhajanje prašičev. Kdor pozna našega Srečka, bi zatrdil, da je to

Ko smo prišli skupaj, je bila debata na višku. Kako, kje je padel ...

Vreme se je počasi zjasnilo. Kakšna nevihta, kje pa! Lepo jesensko vreme.

Skupaj smo se spustili po strmi stezi do Gašperjeve kočje. Fotografiranje, pogovori, hvaljenje.

Tisti popoldan se ga je Srečko malo nalezal. Zgovoren, kakor je, je pripovedoval drugim lovcem, pa tudi prisotnim

Narisal: Igor Pčulin

lovce zelo velikih besed, pa vendar včasih tudi uspešen.

Kmalu se je levo od Srečka pokazal majhen pujsek. Srečko je hitro prislonil puško k licu, na tleh je zvonil telefon, strel. Vse je utihnilo, tudi telefon. Ker sem vse opazoval z daljnogledom, sem videl, da je mali pujsek obležal na mestu. Počasi sem prišel do Srečka, kjer sva si skupaj dobro ogledala prašiča. Srečko je postal gostobeseden. »Kar nekaj prašičev sem že uplenil, pa mi še nobeden ni tako padel.«

Dober strel, v hrbtenico. Pujsek ni bil tako težak, kot je bilo prvotno videti. Srečko je bil vseeno zadovoljen. Povedal sem mu še zgodbo o merjascu, ki mu je pobegnil, pa je zatrdil, da ga je ravno klicala boljša polovica in se je raje posvečal njenim besedam kot pa prašičem okoli. Moram priznati, da sem se strinjal z njim.

godzarjem, kako je tisti dan in vse prejšnje dni uspešno lovil divje prašiče. Kar nekaj nevoščljivcev je bilo med prisotnimi. Denar za pijačo pa iz njegovega žepa ni šel. Ker so prisotni opazili, da Srečko ne bo mogel sam v avto in domov, so ga spomnili, naj pokliče svojo boljšo polovico, da ga bo varno peljala domov. »Joj, telefon sem pozabil na stojišču!« Hitro je pograbil jakno in jo ucvrl skozi vrata. Pustil sem ga dobrih nekaj metrov v hrib, potem pa sem ga obvestil, da smo telefon varno prenesli v dolino. Tokrat pa je segel v žep in dal vsem za rundo.

Srečkova gospa je pozneje potrdila, kako je tudi doma pripovedoval zgodbo s skupnega lova in kako je na lovu s telefonom ...

Čeprav telefon v nujnih primerih še kako prav pride, menim, da bi ga kdaj pa kdaj morali izključiti.

Tudi sam bi moral razmisliti o tem.

Jelen

BOGDAN BONE

Modro nebo in sonce skoz veje,
medmrežje iz blatnih stečin,
utrujeno listje pod mavrične
preje
lega v hladen spomin.

Tisoč in en odtenek sivine
na hrapavih licih dreves,
nemo ozira se v čas, ki zdaj
mine,
na slutnjo škrlatnih nebes.

Naslonjen ob deblo otrl si čelo
je starec otožnih oči.
Morda bo srce nocoj upati
smelo,
da sreča se s princem noči.

Nemir se v prsi potihlo prikrade,
ko znani dah stopi mu v nos,
saj jasnim očem že zahajajo
nade,
sluh dolgo pa lačen je, bos.

Še preden luč sonca se v sanje
ovije,
ščip medlo zasije na polje,
v odmevu oddaljene avemarije
idilo klic svata razkolje.

Ovit v tančico je lune dremave
na jaso vkorakal orjak
in starcu razblinil je misli
sanjave,
prizor lovcu vsakemu drag.

Ko jelen, star znanec, bahaje se
pase,
spet misel od brega odrine
na plazu spominov v pozabljene
čase
mladosti, strasti in divjine.

Kopito brž v ramo in lice prisloni,
a puška nobene ne reče,
darilo narave hvaležen odkloni,
dovolj v pogledu je sreče.

»Nocoj še ne pojdeš, nocoj pač še
ne,
kdaj drugič te s sabo odpeljem!«
A čas je hud rabelj, to sam dobro ve,
že gleda ga z zadnjim poveljem.

Poišči me

STANISLAV GRL

Poišči me tam, kjer spomini živijo,
in ne dovoli, da enkrat zbledijo,
najdi me tam, stare liste obrni,
me beri, se spomni, nasmeh pa mi
vrni.

Poišči me, najdi tisti davni dotik,
me najdi med kupom pozabljenih
slik,
če ne želiš, pa preprosto pozabi,
a kmalu spoznal boš, da srce to rabi.

Poišči in shrani tisti košček sijaja,
se spomni lepote, ko se jutro poraja,
poišči in upaj, da se srečava še,
dokler ves spomin ne zamre.

Poišči me tam, v noči prespani,
prikliči spomine, kjer obrazi so
znani;
a vse, kar boš našel, vse je že mimo,
le želja ostaja – po čem hrepenimo?

Foto: Lojzi Avsenik

Ekскурzija in podelitev spričeval novim lovskim čuvajem ZLD Ljubljana

Na deževno spomladansko nedeljo, 14. maja 2023, se nas je že ob svitu zbralo štiriindvajset mladih lovskih čuvajev na parkirišču Dolgi most v Ljubljani. Z avtobusom smo se odpeljali proti Mašunu v snežniških gozdovih. Po kratki kavici nam je v Gozdni hiši Mašun vodja Lovišča s posebnim namenom (LPN) Jelen - Snežnik **Anton Marinčič** predstavil delo v LPN: od biomeliorativnih in biotehničnih del, spremljanja stanja divjadi (monitoringa) do raziskovalnih projektov na zvereh, ki potekajo na območju Snežnika. **Martin Frančeskin** nam je pokazal pripomočke, ki jih uporabljajo za oponašanje jelenjega ruka in predstavil vseh šest disciplin, ki potekajo na tekmovanjih oponašalcev rukanja.

Po koncu predstavitve smo z **Gregorjem Bolčino** kljub dežju obhodili gozdno učno pot, saj za nas lovce ne sme biti slabega vremena, lahko je slaba samo naša oprema. Gregor je predstavil zanimivosti iz preteklosti snežniških gozdov in o takratnem lovu, nastanku pristave Mašun, upravljanju z divjadjo in naseljevanju jelenjadi, varovanju velikih zveri ...

V nadaljevanju je kinološki sodnik in avtor knjige Krvosled-

Foto: Gregor Bolčina

Generacija lovskih čuvajev 2022 na Mašunu

Foto: Gregor Bolčina

Priložnostni govor ob podelitvi spričeval je imel podpredsednik Komisije za lovskočuvajsko službo pri LZS Miran Zupančič.

ništvo, **Leo Fabiani**, na kratko spregovoril in predstavil krvosledništvo ter pokazal nujno potrebno opremo vsakega vodnika in psa, ki sledita ranjeno divjad po krvni sledi. Sledil je še praktičen prikaz dela po krvni sledi, ki ga je predstavil poklicni lovec LPN Jelen - Snežnik **Uroš Grželj** s svojim barvarjem.

Ob 12. uri nas je v Gostilni Mašun čakalo odlično kosilo. Po okrepčilu je sledila podelitev spričeval za opravljeni izpit za lovskega čuvaja. Ob podelitvi so nas slavnostno nagovorili član Upravnega odbora Lovske zveze Slovenije (LZS) in predsednik Komisije za izobraževanje pri Zvezi lovskih družin (ZLD) Ljubljana **Alojz Albreht**, strokovni tajnik ZLD Ljubljana **Franc Kerin** ter član Upravnega

odbora LZS in podpredsednik komisije za lovskočuvaljsko službo pri LZS **Miran Zupančič**, ki je tudi vročil spričevala prisotnim tečajnikom.

Nato smo se z avtobusom odpeljali proti vzhodu skozi gozdarske kolonije Leskova dolina do gradu Snežnik. Nekdanjo lovsko rezidenco družine Schönburg - Waldenburg smo si ogledali z vodenjem nekdanjega župana Občine Loška dolina in zapriseženega polharja **Janeza Komidarja** pa tudi lovsko polharsko zbirko, urejeno v pristavi gradu.

Nekaj minut pred 18. uro nas je avtobus pripeljal nazaj na parkirišče Dolgi most v Ljubljani in

Foto: Manja Križman

Pred ostanki med drugo svetovno vojno porušene graščine na Mašunu

tako se je končalo naše druženje v okviru tečaja za lovskie čuvaje, ki je bil organiziran pod okriljem

ZLD Ljubljana. Od prvega predavanja, 11. oktobra 2022, nas je kar 70 kandidatov poslušalo pre-

davanja o dvajsetih, za lovskega čuvaja nadvse pomembnih temah, ki jih je predstavilo enajst odličnih predavateljev. Predavanja so potekala v prijetni in tehnično opremljeni predavalnici Gimnazije Šentvid v Ljubljani. ZLD Ljubljana se lahko po uspešno končanem tečaju pohvali s 67 novimi lovskimi čuvaji, ki bodo v loviščih svojih lovskih družin pripomogli k ohranjanju lovске etike in zakonitemu delovanju lovcev.

Manja Križman, predstavnica razreda lovskih čuvajev generacije 2022, in **Gregor Bolčina**, vodja tečaja za lovskie čuvaje pri LZS

Lovsko strelstvo v prvi polovici leta 2023

V prvi polovici letošnjega leta sta potekali dve tekmovanji na ravni **Lovske zveze Slovenije (LZS): Izbirno tekmovanje v veliki kombinaciji za izbor strelske ekipe**, ki bi zastopala LZS na **Evropskem prvenstvu v kombinacijskem streljanju**, in **Liga za veterane in superveterane**.

Izbirno tekmovanje v veliki kombinaciji

Izbirno tekmovanje v veliki kombinaciji je potekalo 14. in 21. maja 2023 na strelišču Gaj – Pragersko, letošnjem prizorišču 15. **Evropskega prvenstva v kombinacijskem streljanju** (30. junij – 2. julij 2023).

Na temelju vseh postavljenih meril za izbor je bilo naposled izbranih prvih šest strelcev (**Marjan**

Sadek, Nejc Hlebš, Boštjan Sadek, Maksimiljan Garmut, Miha Travner, Matjaž Hlebš) in dva mladince (**Jan Garmut in Leon Sadek**), da bi zastopali barve LZS.

Liga LZS za veterane in superveterane

V soboto, 3. junija, se je v **Lovski družini Rakitna** končala **Liga LZS za veterane in superveterane**. Liga je obsegala štiri tekme na streliščih: Sinji Vrh, Krvavec, Nova Gorica in Rakitna.

Na tekmovanjih je sodelovalo 41 strelcev, samo 22 pa jih je sodelovalo na vsaj treh tekmah, ki so štele v končni rezultat. V vseh lovskih družinah so bila tekmovanja organizirana na visoki ravni, takšni so bili tudi rezultati strelcev.

Pogled v prihodnost

Štiriletni mandat članov **Komisije LZS za lovsko strelstvo in lovsko orožje** se letos izteka,

Foto: Osebnih arhiv Matije Janca

Prvi trije najuspešnejši strelci v kategorijah veterani in superveterani z medaljami in pokali v rokah

zato upam, da bo novoizvoljena komisija nadaljevala z izbirnimi tekmovanji za **Strelsko ekipo LZS in Ligo za veterane in superveterane** tudi v prihodnje.

Zahvaljujem se vsem vodstvom

lovskih družin, ki ste prirejali tekmovanja, pa tudi vsem strelcem, ki ste se jih udeleževali.

Matija Janca, predsednik Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje

Foto: Osebnih arhiv Matije Janca

Na Izbirnem tekmovanju v veliki kombinaciji za izbor strelske ekipe LZS je bilo izbranih šest strelcev in dva mladince za nastop na 15. Evropskem prvenstvu v kombinacijskem streljanju.

Rezultati:

veterani:

kombinacija: 1. **Janez Škrli** (578 točk), 2. **Evgen Makuc** (576 točk) in 3. **Tomaž Korošec** (574 točk)

malokalibrska puška: 1. **Janez Škrli** (293 točk), 2. **Dušan Krajnik** (289 točk) in 3. **Evgen Makuc** (288 točk)

glinasti golobi: 1. **Tomaž Korošec** (292 točk), 2. **Janez Škrli** (288 točk) in 3. **Evgen Makuc** (288 točk)

Superveterani:

kombinacija: 1. **Anton Hudernik** (569 točk), 2. **Anton Weiss** (563 točk) in 3. **Stanislav Francelj** (555 točk)

malokalibrska puška: 1. **Stanislav Francelj** (294 točk), 2. **Vladimir Hace** (289 točk) in 3. **Rajko Andrijašič** (288 točk)

glinasti golobi: 1. **Anton Hudernik** (284 točk), 2. **Anton Weiss** (280 točk) in 3. **Vladimir Hace** (268 točk)

LGB Slovenj Gradec priredil lovsko razstavo

Lovskogojitveni bazen (LGB) Slovenj Gradec je bil ustanovljen že pred pol stoletja. V začetku je deloval pod okriljem območne Lovske zveze (LZ) Maribor, od ustanovitve Koroške LZ 22. novembra 2001 pa deluje pod njenim okriljem. Povezuje šest lovskih družin: Lovsko društvo (LD) Dolič, LD Podgorje, LD Slovenj Gradec, LD Gradišče, LD Golavabuka in LD Mislinja. Vse našete lovske družine trajnostno upravljajo v divjadjo v skladu z načrti Pohorskega lovskopravljavskega območja (LUO) in letnimi načrti lovišč, ki jim jih določa Zavod za gozdove Slovenije.

LGB Slovenj Gradec obsega 22.864 ha skupne površine, od tega je 21.447 ha lovne površine. V LGB Slovenj Gradec je vključenih 411 članov, kar je več kot tretjina vsega članstva Koroške LZ. Meja LGB Slovenj Gradec poteka po delu Paškega Kozjaka, večinskem delu Graške gore, sega na obronke Pohorja in del Uršlje gore. Lovske družine se povezujejo zaradi lažjega uresničevanja skupnih ciljev na območni ravni, kot so: usklajeno trajnostno upravljanje in načrtovanje odstrela divjadi, organiziranje tekmovanj v lovskem strelstvu, lovsko-kinoloških prireditev, kulturnih prireditev, prirejanje lovskih razstav in še pri mnogih drugih dejavnostih.

Lovske razstave v LGB Slovenj Gradec

V okviru LGB Slovenj Gradec enkrat na leto organizirajo lovsko razstavo oziroma pregled lovskih trofej divjadi, uplenjene v prejšnjem letu. Organizacija razstave je vedno v pristojnosti lovske družine, ki v tistem letu predseduje LGB Slovenj Gradec. Na tem dogodku predstavijo lovske trofeje (rogovja srnjakov in jelenov, gamsje roglje, muflonje rogove in čekane divjih prašičev).

Foto: Aleša Zajamšek

Lovska razstava LGB Slovenj Gradec, ki sta si jo ogledali tudi ne-lovska javnost in šolska mladina, je bila lično urejena.

Take razstave imajo večstranski namen. Zanimive so za nas lovce, ki lahko ob ogledovanju ocenjujemo in primerjamo trofejni odstrel divjadi v loviščih posameznih lovskih družin glede na posamezne vrste in v LGB Slovenj Gradec kot celoti. Še pomembnejša je predstavitev naše dejavnosti širši javnosti, saj ji lahko predstavimo pomen lova tudi kot nujnega usklajevalca številčnosti divjadi in trajnega usklajevanja s prehranskimi ter drugimi možnostmi okolja. Na vseh razstavah se trudimo ne-lovske javnosti predstaviti tudi kotichek naravnega okolja, diorama s preparati predstavnikov tistih prostoživečih vrst, ki živijo na območju LGB Slovenj Gradec. Predstavimo tudi značilnosti habitatov različnih prostoživečih vrst, kot so: strnjen gozd, gozdni rob, gozdne jase in travnate površine, kjer živijo lovne vrste sesalcev in ptic (divjad), zavarovane in nelovne prostoživeče živali. Ta del razstave pa je bolj kot nam lovcem namenjen občanom lokalne skupnosti in predvsem šolski ter predšolski mladini.

Kako je bilo letos?

Kot je bilo omenjeno, takšno razstavo vsako leto organizira druga lovska družina. Letos je

bila organizatorica LD Mislinja, ki je razstavo organizirala na visoki ravni, in sicer v dvorani Lopan v Mislinji. Za pripravo in izvedbo razstave je bilo potrebno veliko časa in organizacijskih spretnosti članov, zaradi česar smo bili člani nanjo zelo ponosni. Pri aktivnostih je sodelovalo kar nekaj članov, še posebno pa sta se potrudila **Jože Ogriz** in **Zlatko Zajamšek**, ki sta vodila vsa organizacijska dela postavitve razstavnih panojev, okrasitev prostora in ureditev »lovskega koticheka«.

Slavnostni del odprtja razstave je bil v nedeljo, 16. aprila 2023, ko je vsemu omenjenemu trudu dala svoj pečat še uradna prireditev, ki je še posebno slavnostno povezala celoten dogodek. Poleg kulturnega programa, v katerem so sodelovali rogisti **LD Zeleni Vrh** in pevci **LD Prežihovo**, smo v program prireditve uvrstili še recital s pesmimi pesnika **Stanka Grla** in predstavitev oponašanja jelenjega rukanja s **Franzom Hirmom** in **Damjanom Zdovcem**. Organizirali smo tudi strokovno lovsko-kinološko predavanje kinologa in kinološkega sodnika **Bojana Deberška** ter javno predstavili analizo odvzema divjadi Pohorskega LUO. Analizirali smo načrtovanje od-

strela v letu 2022 in ocenjevali, kako je šest lovskih družin uresničilo zahtevani načrt odstrela in opravila v svojih loviščih. Analizo odvzema divjadi za leto 2022 je predstavil **Samo Vončina**. Že iz izkušenj prejšnjih let opazimo, da so posamezne lovske družine pri lovskem upravljanju uspešnejše od nekaterih drugih. Lahko pa zatrdim, da smo v LGB Slovenj Gradec med relativno uspešnejšimi pri uresničevanju letnih upravljalovskih načrtov.

Pri strokovnem predavanju Bojana Deberška je bil poudarek na osnovnih preizkušnjah lovskih psov, ki usposablajo lovske pse za delo v loviščih, še posebno za delo po krvni sledi. Predavatelj je poudaril, da krvosledništvo ni šport, ampak resno in odgovorno delo, kjer je treba čim prej obstreljeno ali kako drugače poškodovano divjad (predvsem zaradi trkov z vozili) odrešiti muk. Če so znaki obstrelitve in divjad ni bila najdena s prvim preizkušnim psom, je priporočil, da bi uporabili in poskusili še z drugim preizkušnim psom ter da bi storili vse, da bi divjad našli.

Besedo so dobili tudi gosti. Ob tem so posamezniki pozdravili prireditev in organizatorjem izrekli pohvale. Med njimi so bili predsednik Koroške LZ **Janez Švab**, predsednik Kluba prijateljev lova Celovce **Janez Kaiser** in **Bojan Borovnik**, župan Občine Mislinja, ki je tudi starešina LD Dolič. Za njihove pohvalne besede smo jim zelo hvaležni.

Po končanem slavnostnem odprtju razstave smo vse prisotne povabili na ogled razstave in na sproščen klepet ob kozarčku. Razstava je bila odprta v nedeljo in ponedeljek. Ponedeljek je bil namenjen ogledu predvsem predšolske in šolske mladine, ker imajo to tematiko zabeleženo tudi v učnem programu.

Upam in verjamem, da se bo dolgoletna tradicija prirejanja razstav LGB Slovenj Gradec nadaljevala tudi v prihodnje.

Jure Skobir

ZLD Prlekija obeležila 35-letnico uspešnega delovanja

V lovskem domu **Jež Lovske družine** (LD) Radenci v Boračevi je potekal 35. **Letni zbor članstva Zveze lovskih družin (ZLD) Prlekija**, ki je bil nekoliko bolj slavnosten kot običajno,

saj so med drugim podelili tudi posebna priznanja štirim še živim ustanoviteljem te območne lovske zveze. Še pred tem je predsednik ZLD Prlekija **Milan Kolarič**, sicer tudi starešina LD Gornja Radgona, pozdravil vse zbrane, tako delegate zbora kot goste, nato pa v svojem poročilu o opravljenem delu v minulem letu izrazil zadovoljstvo nad vsestransko dejavnostjo v vseh lovskih

organizacijah na območju ZLD Prlekija. Podobno so soglasno potrdili tudi vsa poročila funkcionarjev in komisij ter predsednika Nadzornega odbora ZLD Prlekija.

Po uradnem delu zbora se je začela slavnostna seja, posvečena 35-letnici delovanja ZLD Prlekija, kjer je bila posebna pozornost namenjena štirim prisotnim, že nekoliko starejšim članom lovskih organizacij: **Janezu Kralju**,

Andreju Rugoletu, **Valterju Hornu** in **Slavku Lončariču**, kajti prav oni so kot ustanovitelji ZLD Prlekija najbolj zaslužni, da lahko zdaj lovci te območne lovske zveze samostojno odločajo o lovstvu v Prlekiji.

»ZLD Prlekija je nekaj posebnega, njeno bogastvo so gozdovi, pestrost pokrajine s travniki in potoki, vinogradi ter kmetijskimi površinami. Seveda je nekaj

Vse foto: Dami Manko

Od ustanoviteljev ZLD Prlekija pred 35 leti živijo samo še štirje in njim so namenili posebna priznanja. Z leve: Slavko Lončarič, Janez Kralj, Andrej Rugole in Valter Horn.

posebnega tudi gostoljubje tu živeti, z naravo povezanih ljudi, kar je tudi edinstven zgled. Nikoli naj ne bo pozabljeno, da je divjad naravni zaklad gozdov, ki ima v njem svoj dom in zaščito, mi lovci pa moramo upoštevati načela ravnovesja v naravi,« je med drugim dejal predsednik Kolarič, ki je še povedal, da je bila ZLD Prlekija kar precej dejavna v letu 2022. Bolj ali manj so vse lovske družine na začetku leta zgledno sodelovale na pregledu lovskih trofejev in kategorizaciji, ki je potekala na sedežu zveze v Boračevi. Nadalje je skupina lovcev lani skoraj tri tedne pripravljala razstavní prostor na **Sejmu Lov** v Gornji Radgoni, za kar so bili deležni tudi pohval vodstva **Lovske zveze Slovenije**. Veliko se jih je udeležilo tudi tekmovanja v kuhanju bograča, kjer so lovske družine iz Prlekije dosegle visoke uvrstitve.

Kolarič je nanizal in ocenil še nekaj drugih aktivnosti, ki so jih izvedli lani in ki jih bodo opravili tudi letos. Posebno pozornost so namenjali področju usposabljanja in izobraževanja, saj so prav lani izvajali usposabljanje za delo z lovskim informacijskim siste-

mom **Lisjak** in pripravili predavanje za mentorje pripravnikom. Veliko so storili tudi pri ponovnem oživljanju (revitalizaciji) male divjadi.

»Živimo v času, ko smo lovci in vodstva lovskih organizacij prevečkrat na udaru posameznih interesnih skupin politike, žal pa včasih tudi posameznikov iz zelene bratovščine. Z gotovostjo lahko trdim, da vsi člani upravnih odborov oziroma starešine lovskih družin zavzeto delamo, se udeležujemo sestankov in prihajamo na seje pripravljene. Vsi tisti, ki pa niso zadovoljni ali celo poskušajo rušiti vodstvene organe, naj najprej pri sebi ocenijo, koliko so bili ali so pripravljene pomagati pri delu,« je bil nekoliko oster predsednik Kolarič, ki je lovske tovariše pozval predvsem k ohranjanju lovskega tovarištva, lovske kulture in seveda divjadi. Kot stalne naloge vodstva zveze je naštel dejavnosti vseh delovnih komisij.

Slavnostni del seje

V okviru slavnostnega dela seje smo slišali, da je **Komisija za priznanja in odlikovanja pri**

Glavno besedo je imel aktualni predsednik ZLD Prlekija Milan Kolarič.

ZLD Prlekija sprejela sklep, da ustanovim članom ZLD Prlekija za njihovo minulo ustvarjalnost in trud podeli najvišje priznanje ZLD Prlekija. Ob tem so se spomnili,

Lovcem iz ZLD Prlekija so izročili priznanja za lovske zasluge.

da je bil leta 1986 referendum, s katerim so lovci jasno izrazili svojo željo in odločitev za ustanovitev samostojne ZLD Prlekija s sedežem v Radencih (Boračeva). Pravni začetek delovanja ZLD

Prlekija se je začel leta 1987, ko so na **Ustanovni skupščini ZLD Prlekija** v Radencih sprejeli vse pravne in normativne akte.

Po petintridesetih letih so v aktivnosti vpeti in so nosilci aktivnosti žal le še štirje ustanovitelji ZLD Prlekija, in sicer: Janez Kralj (LD Radgona), koordinator in nosilec vseh aktivnosti, Andrej Rugole (starešina LD Apače), Slavko Lončarič (starešina LD Negova) in Valter Horn (starešina LD Križevci pri Ljutomeru). Vsi štirje so tokrat prejeli zlato plaketo ZLD Prlekija (1987–2022).

Ob 35-letnici ZLD Prlekija so tudi drugim zaslužnim lovcem podelili priznanja za lovske zasluge. Prejeli so jih: **Anton Benko, Srečko Rakuša** (oba LD Gornja Radgona), **Mirko Gerič, Milan Rudolf** (oba LD Mala Nedelja), **Srečko Kegl, Jože Lukač** (oba LD Radenci), **Ludvik Gregorinčič, Ignac Pihler** (oba LD Ljutomer), **Dominik Holc**

(LD Videm ob Ščavnici), **Zlata Rojko, Jože Prajndl** (oba LD Negova), **Alojz Martinčič** (LD Apače), **Marjan Križan** in **Mirko Rožman** (oba LD Križevci).

Oste Bakal

Društvo Brkinsko-Kraški rogisti

Med trdno in pomenljivo tradicijo slovenskih lovskih šeg in navad zadnjih nekaj desetletij prav gotovo sodi tudi dejavnost ljubiteljskih lovskih pevcev, rogistov slikarjev, kiparjev, rezbarjev, piscev lovskih zgodb in oponasalcev jelenjega rukanja. Dejstvo je, da naša pestra in razvejana lovska kultura vedno bolj postaja nekako prožna in vzdržljiva hrbtnica slovenskega lovstva. In to prav zaradi izjemno dejavnih in neutrudnih kulturnikov. Eno od

»vretenc« omenjene »lovske kulturne hrbtnice« je že od leta 2019 tudi najmlajša delujoča slovenska lovsko-kulturna glasbena skupina **Društvo Brkinsko-Kraški rogisti**.

Predsednik Društva Brkinsko-Kraški rogisti **Sašo Rojnik** je takole razložil, kako se je vse skupaj začelo: »Ideja o ustanovitvi naše skupine rogistov se je pred štirimi leti porodila v pogovoru z **Vinkom Kljunom**, takratnim predsednikom **Lovske družine Slavnik - Materija**. Ko sem se s **Štajerske** preselil na Primorsko, se mi je vedno bolj težilo po igranju

na lovski rog, saj sem prej, na **Štajerskem**, na lovski rog igral pri **Savinjskih rogistih**. Ker v bližini ni delovala nobena skupina rogistov, mi je bilo kmalu jasno, da bomo tudi na Primorskem morali na novo ustanoviti svojo skupino rogistov. Na področju lovskega delovanja **Brkinsko-kraške zveze lovskih družin (ZLD)** je lovska kulturna dejavnost še zelo šibka, zato sva s **Kljunom** dala pobudo o ustanovitvi **Društva Brkinsko-Kraških rogistov**.« Idejo je podprl tudi **Andrej Sila**, predsednik **Brkinsko-Kraške ZLD**.

Kmalu so se okrog **Rojnika**

zbrali prvi lovski rogisti: **Klemen Benčič, Branko Novak, David Slemenšek, Branko Mahne** in **Albin Hrvatín**. »Z izjemo mene in **Slemenška** so bili vsi drugi brez kakršnega koli poznavanja instrumntov in še povsem neveščí igranja na lovski rog. Začetki so bili zaradi neizkušenosti in neznanja večine kar težki. Prve skupne vaje smo imeli enkrat tedensko v vaškem domu v **Hotični**. S pomočjo kapelnika **Brkinske godbe** na pihala **2000 Tomaža Škamperleta** smo pridobili pravega glasbenega vodjo **Jakoba Gustinčiča**. Nekaj časa je bila naša članica tudi

njegova hči **Lucija Škamperle**,« je začetno pot tamkajšnjih lovskih rogistov razkrival Rojnik.

Ustanovitev

Uradno so svoje društvo ustanovili decembra 2019. Ustanovni člani so bili: Sašo Rojnik, Branko Novak, Klemen Benčič, Jakob Gustinčič, David Slemenšek in **Bojan Renko**. Zdaj v devetčlanski skupini v lovskie rogove pihajo Rojnik, Gustinčič, Novak, Benčič, Slemenšek (tajnik društva), **Peter in Pavel Lorger**, **Branko Hreščak** (podpredsednik in blagajnik društva in član Lovske družine (LD) Raša - Štorje) ter Bojan Renko (član LD Slavnik - Materija).

»Ko so bili postavljeni vsi trdni temelji za delovanje našega društva, nam je domača območna lovška zveza pomagala pri nabavi lovskih rogov. Sledil

Foto: Arhiv Društva Brkinsko-Kraški rogisti

Člani Društva Brkinsko-Kraški rogisti (z leve): Jakob Gustinčič, Pavel Lorger, Branko Hreščak, Bojan Renko, David Slemenšek, Klemen Benčič, Sašo Rojnik in Branko Novak. Na fotografiji ni Petra Lorgerja.

je naš prvi javni nastop pri lovski maši v Hotičih. Sodelovali so tudi Savinjski rogisti pod vodstvom

Jožeta Hermana, saj sami še nismo znali tako dobro igrati. Je pa prav presenetljivo, kako hitro

so vsi začetniki osvojili lovski rog in dobili veselje do igranja. Pod strogim Gustinčičevim glasbenim vodstvom je naše igranje iz dneva v dan boljše, saj so zvoki lovskih rogov, ki na vajah odmevajo iz našega doma, vedno bolj uglašeni. Zdaj, ko smo postali že kar dobro uigrana skupina, ki s ponosom nosi tudi lovski kroj slovenskih lovcev, so tudi redni nastopi postali že naša stalnica. Nastopamo skoraj po vsej Sloveniji. Udeležujemo se raznih lovskih in drugih prireditvev. Ob tej priložnosti se vsi člani Društva Brkinsko-Kraški rogisti od srca zahvaljujemo Občini Hrpelje - Kozina, predvsem pa županji **Saši Likavec Svetelšek** in **Ester Mihelič** za gledno podporo na finančnem in promocijskem področju,« je še dodal Rojnik.

Franc Rotar

Ubrano petje pevcev Pevskega društva prekmurskih lovcev

Slovenska lovška pesem je že od nekdaj del lovskega delovanja in izraz lovške kulture slovenskih lovcev. Lovska pesem se zasliši med lovci in se ponuja ob različnih priložnostih sama od sebe, pa tudi organizirano. Slovenci smo po naravi vesel narod in izkoristimo vsako priložnost, da zapojemo. Osnovni namen **Pevskega društva prekmurskih lovcev** je, da poje na raznih lovskih prireditvah, na vsakoletnih srečanjih lovskih pevskih zborov in skupin rogistov, na žalnih slovesnostih za preminulimi lovci, na medobčinskih revijah pevskih zborov odraslih in drugih prireditvah. Njihova ključna naloga in poslanstvo sta, da širijo lovsko pevsko kulturo med lovce in druge ljubitelje narave ter privržence lovstva.

Omenjeno društvo ima status kulturnega društva, deluje javno in nepridobitno. Društvo ima na uradnem žigu lik ptice – škrljanca. Letos praznujejo okroglih 39 let neprekinjenega in ubranega lovskega petja. Pevsko društvo prekmurskih lovcev že vrsto let dobro sodeluje s **Slovenskim lovskim pevskim zborom Doberdob** iz zamejstva (Italija), s katerim jih veže listina o pobratenju. Tako pevci svoje poslanstvo poleg ohranjanja lovške tradicije negujejo in ohranjajo slovenske pesmi in besede tudi med zamejskimi Slovenci. Pevsko društvo prekmurskih lovcev je v vseh letih delovanja prejelo številne pohvale

in priznanja. Posebno so ponosni na odlikovanje reda III. stopnje za lovsko glasbeno kulturo, pa priznanje **Lovske zveze Slovenije** za kulturo – plaketo za glasbeno kulturo. Prejeli so tudi priznanje **Mestne občine Murska Sobota** in **Gallusovo značko** za aktivno delo na področju ljubiteljske glasbene dejavnosti, ki jo je podelil **Javni sklad za kulturne dejavnosti**. Leta 2005 je strokovno vodenje zbora prevzela zborovodkinja, profesorica glasbe **Suzana Škafar**.

Z leti delovanja so prišli v zbor novi pevci, večinoma nelovci, a so jih lovci - pevci z veseljem sprejeli. S pomočjo njihovih glasov je zbor še boljši v petju. Pevci so z leti delovanja postali spretnejši in urnejši, sčasoma so osvojili tudi nove pesmi. V zboru pojejo štiriglasno, poleg lovskih pojejo tudi narodne, umetne in tuje pesmi. Največkrat pa se iz njihovih grl zaslišijo pesmi z lovsko tematiko in prekmurske narodne pesmi, ki vsakemu sežejo do dna srca. Izjemen nastop so imeli v petek, 31. marca, v Kulturnem domu v Beltincih, o čemer ste lahko brali v junijski številki *Lovca*.

Vaja dela mojstra

Brez vaj ni pravih nastopov, pravijo pevci, zato se enkrat na teden srečajo na pevskih vajah v prostorih **Zveze lovskih družin (ZLD) Prekmurje** v Murski Soboti, po potrebi tudi večkrat. V Pevskem društvu prekmurskih lovcev se poleg petja prepleta tudi bogato družabno življenje. Pevska sezona se po navadi konča z ude-

Foto: Bojan Žerdin

Pevci Pevskega društva prekmurskih lovcev med nastopom

ležbo na revijah lovskih pevskih zborov in rogistov. Vsako druženje članov zbora – pa naj bo na vajah, ob rojstnem dnevu ali godu posameznikov, na letnem društvenem pikniku s soprogi in svojci, na pevskih nastopih v raznih krajih in ob različnih priložnostih – je zanimiv in sproščen družabni dogodek. Pevci Pevskega društva prekmurskih lovcev se vsako leto udeležijo mladinskega lovskega tabora v Prosenjakovcih, ki ga organizira ZLD Prekmurje skupaj z **Lovsko družino Prosenjakovci**. Pevci nastopajo tudi na Hubertovih mašah, ki jih pripravljajo posamezne lovške družine, kjer se člani zelene bratovščine, lova, najstarejši dejavnosti in obenem strasti, simbolno zahvalijo zavetniku lovcev, svetemu Hubertu, in naravi za vse radosti in veselje, ki jim jih nudi lovsko poslanstvo. Zbor sodeluje na vseh srečanjih slovenskih lov-

skih pevskih zborov in rogistov od ustanovitve leta 1985 do danes.

Pri lovskih pevskih zborih in rogistih, s katerimi sodelujejo, niso pomembne pevske vaje in kulturni nastopi na posameznih koncertih ali drugih pomembnih prireditvah, ampak veliko več: pomenijo pristne prijateljske odnose in prijetna nepogrešljiva druženja, ki so spletena med člani posameznih skupin pevcev in rogistov. V pevskem društvu si v svoje vrste želijo pritegniti mlade pevce, vendar bodo tudi zdajšnji peli in vztrajali, dokler jim bodo dopuščale življenjske moči. V Pevskem društvu prekmurskih lovcev pojejo: **Branko Pihler, Marjan Kopic, Kolman Horvat, Bojan Bohncar, Matija Rogač, Mario Čavničar, Štefan Zelko, Srečko Keglar, Marko Končan, Patrik Trstenjak in Marjan Pintarič**.

Bojan Žerdin

Skrbno upravljanje z divjadjo v Slovenskogoriškem LUO

Na Lovski zvezi (LZ) Maribor, ki združuje in povezuje 45 lovskih družin z 2100 člani, so v začetku leta opravili pregled odstrela in izgub divjadi ter »kategorizacijo« za Slovenskogoriško območno združenje upravljalcev lovišč (OZUL) za leto 2022. Slovenskogoriško lovskoupravljavsko območje (LUO) leži na severovzhodu Slovenije in meji na zahodu na Pohorsko LUO, na jugu in vzhodu na Ptujsko-Ormoško LUO, na severu deloma na Pomursko LUO, deloma pa na sosednjo Avstrijo.

Slovenskogoriško LUO ima v slovenskem merilu pomembno vlogo na področju upravljanja s srnjadjo in poljsko divjadjo, predvsem fazanom in poljskim zajcem. S prisotnostjo drugih vrst divjadi to območje ne izstopa. Celotno območje obsega 72.965 ha, od tega je lovnih površin 62.781 ha. V Slovenskogoriškem OZUL upravlja na loviščih 23 upravljavk lovišč – lovskih družin (LD), in sicer: LD Kungota, LD Šentilj, LD Paloma Sladki Vrh, LD Kamnica, LD Malečnik-Košaki, LD Pesnica-Jarenina, LD Jakob, LD Velka, LD Sv. Ana, LD Sv. Jurij, LD Pernica, LD Lenart, LD Benedikt, LD Dobrava, LD Voličina, LD Duplek, LD Pobrežje-Miklavž, LD Starše, LD Rače, LD Polskava, LD Črešnjevci, LD Cigonca in LD Laporje. Tudi ukrepi v življenjskem okolju divjadi, ki jih opravljajo upravljavke lovišč, dokaj izboljšujejo naravne prehranske in bivalne razmere za prostoživeče živali. Kot ocenjujejo strokovnjaki Območne enote Zavoda za gozdove Slovenije iz Maribora, je življenjsko okolje divjadi v Slovenskogoriškem LUO še dokaj ohranjeno, a v zadnjih dveh desetletjih z jasnimi znaki slabša-

Foto: Marjan Toš

Habitati za malo divjad se iz leta v leto slabšajo.

nja. Razvoj podjetništva še vedno pogojuje gradnjo infrastrukturnih objektov, še posebno cestnega omrežja, industrijskih območij, obrtnih con in logističnih objektov. Vse navedeno zelo omejuje življenjski prostor prostoživečim živalim v LUO. Vse več kmetijskih površin je ograjenih za namene pašništva, kar še dodatno omejuje življenjski prostor divjadi in otežuje uresničevanje zahtevanih načrtov odvzema divjadi posameznih vrst.

Pregleda sta se poleg članov strokovne komisije udeležila tudi lovski inšpektor **Ian Martin Koštomaj** in predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman**. V vseh lovskih družinah so lovske trofeje (in dokazne dele uplenjene divjadi) skrbno pripravili in podatke o odstrelu oziroma

celoten odvzem (tudi izgube zaradi povozov, pogin) posameznih kategorij vnesli v statistične preglednice. V tem območju je gospodarsko najpomembnejša vrsta divjadi srnjad, v skoraj polovici lovišč pa živi tudi divji prašič. Odvzemi te divjadi, ki zlasti v kmetijskem območju povzročajo škodo, so vsako leto približno enaki. Jelenjad je samo občasna vrsta. Kot je povedal strokovni tajnik LZ Maribor in obenem tajnik Slovenskogoriškega OZUL **Božidar Kunej**, velja pri jelenjadi temeljna usmeritev, da je ta vrsta divjadi na tem območju nezaželena in zato številčnost uravnavajo s popolnim odstrelom v skladu z veljavno zakonodajo, načeli lovske pravičnega lova in lovske etike. Še posebej je poudaril, da je treba odstrel jelenov v

Skupni odvzem divjadi iz lovišč na območju Slovenskogoriškega LUO je lani znašal: 2541 osebkov srnjadi, trije navadni jeleni, 19 jelenov damjakov, 122 divjih prašičev, 950 lisic, 45 jazbecev, 551 fazanov, 83 poljskih zajcev, 197 mlakaric, 1429 sivih vran in šest šakalov. Največ divjih prašičev so uplenili v LD Kamnica (37), LD Kungota (26) in LD Cigonca (23).

njihovem LUO prilagajati upravljaljskim usmeritvam sosednjega Pohorskega LUO – po vsakih dveh mulastih osebkih (košuta, junica, teleta) je dovoljen tudi odstrel jelena. Povedal je še, da gre pri odvzemu oziroma odstrelu jelenov damjakov skoraj vedno za pobege iz slabo vzdrževanih zasebnih obor za rejo teh živali.

Številčnost male divjadi v loviščih upravljavk na tem območju je še vedno skromna, njena usoda pa zaradi sprememb v habitatih tudi negotova. Najbolj kritične so razmere za (poljsko) jerebico, ki je v dobršem delu lovišč (zlasti na območju Slovenskih goric v celotni Pesniški dolini) v tem LUO že povsem izginila. Večji delež odvzetih fazanov odpade na fazanje peteline, ki so jih vložili v lovišča iz umetne vzreje. Delež odvzema poljskih zajcev je majhen tudi zato, ker v večini lovskih družin lovci poljskega zajca skoraj ne lovijo več in to nekoč priljubljeno lovno vrsto male divjadi, ki sicer ni ogrožena, na tak način varujejo. Med plenilci male divjadi je številčno daleč največ lisic. Lovci opozarjajo tudi na precej šakalov, ki jih je vedno več in so postali lovna vrsta, a je lov nanje zelo zahteven. Lani je znašal skupni odvzem šest šakalov, od tega so v LD Starše lovci uplenili štiri, enega v LD Pobrežje, en šakal pa je bil na območju omenjene LD povožen.

Dr. Marjan Toš

Generacija novih lovcev 2023 v ZLD Gorenjske

Zveza lovskih družin (ZLD) Gorenjske je v petek, 5. maja 2023, organizirala slavnostno podelitev spričeval in lovnih izkaznic novim lovcem, ki so uspešno opravili lovski izpit.

S teoretičnim delom izpita smo na Gorenjskem začeli že 13. ja-

nuarja in končali z ustnim delom zaključnega izpita 22. aprila. V letošnji generaciji je bilo 25 lovskih pripravnikov, članov lovskih družin, ki so članice ZLD Gorenjske, trije lovski pripravniki so bili člani Lovišča s posebnim namenom Kozorog – Kamnik, dva lovska pripravnika pa člana lovskih družin iz druge območne lovske zveze.

Na vseh predavanjih je bila 96-odstotna prisotnost oziroma

veliki večini 100-odstotna (manjši odstotek udeležbe je v bistvu daljša službena odsotnost dveh tečajnikov). Temu primerni so bili tudi rezultati na posameznih delnih izpitih oziroma preskusih znanja, saj je bilo izredno malo ponovnih pristopov k posameznemu izpitu. Povprečna ocena vseh tečajnikov pri vseh delnih izpitih, zaključni je izvzet, je znašala 3,89. Štirje so redni del tečaja zaključili z oceno odlično, 18 z oceno prav dobro in

sedem z oceno dobro. Organizirali smo tudi strokovno ekskurzijo, letos smo obiskali prireditev **Dnevi lovstva** na Celjskem sejmu.

Slavnostna podelitev in zaključek teoretičnega dela sta bila pri lovski koči **Lovske družine (LD) Sorško polje**. Po uvodnem pozdravu **Draga Goričana**, vodje tečaja in tajnika ZLD Gorenjske, so začetek slavnostne podelitve naznanili **Rogisti LD Selca** s pesmijo **Skupaj lov-**

Generacija novih lovcev ZLD Gorenjske 2023

ci. Po slavnostni zaprisegi, ki jo je vodila **Katja Bevk**, predsednica Izpitne komisije ZLD Gorenjske in Komisije za izobraževanje, lovsko kulturo, priznanja in odlikovanja pri Upravnem odboru ZLD Gorenjske, nas je pozdravil tudi predsednik Lovske zveze Slovenije (LZS) mag. **Lado Bradač**. V svojem govoru je mladim lovcem položil na srce, da lovci nismo »morilci«, kot nam včasih očitajo nasprotniki lovcev, in da zaprisega slovenskega lovca pomeni predvsem odgovornost pri naši dejavnosti. **Peter Belhar**, predsednik ZLD Gorenjske, pa je v svojem govoru poudaril, da smo lovci v prvi vrsti naravovarstveniki. Mladim lovcem je zaželel, naj teoretično znanje uporabijo v praksi in naj ne (p)ostanejo

Foto: Vilh Rakovec

Rogisti LD Selca

le ljudje z opravljenim lovskim izpitom, temveč pravi lovci. Bevkova, kot predsednica izpit-

ne komisije, pa jih je v svojem govoru spomnila na **Pravljico o Zlatorogu** in o nauku, ki ga

nosi: narava se nam lahko hitro maščuje, če se do nje vedemo nespoštljivo in oholo.

Sledila sta slavnostna podelitev spričeval, lovskih izkaznic in podpis listine **Zaprisege slovenskega lovca**, s katero so se mladi lovci zaobljubili, da bodo spoštovali **Etični kodeks slovenskih lovcev**. Letos so vsi novi lovci prejeli v dar tudi znak LZS, ki naj svoje mesto najde na lovskem klobuku.

Po kratkem poročilu o poteku tečaja smo štirim odličnim tečajnikom (tradicionalno) podelili tudi knjižno nagrado, ki so jo dobili **Timotej Rožič** iz LD Stara Fužina, **Aleš Rozman** iz LPN Kozorog - Kamnik, **Žiga Nabernik** iz LD Storžič in **Janez Rant** iz LD Železniki. Tik pred koncem je »sošolce« nagovorila tudi njihova razredničarka, edina lovka v tej generaciji, **Lea Dežman**.

In če smo podelitev začeli s pesmijo, smo jo z njo tudi končali. Rogisti LD Selca so za zaključek slavnostnega dela zaigrali pesem **Pozdrav**. Zahvaljujemo se jim za sodelovanje in popestritev prireditve s kulturnim programom. Tovarišici lovki in tovarišem lovcem še enkrat čestitamo in jim želimo dober pogled!

Katja Bevk,
predsednica Izpitne komisije
ZLD Gorenjske in
Komisije za izobraževanje,
lovsko kulturo, priznanja in
odlikovanja pri
UO ZLD Gorenjske

Novi lovci Postojnsko-Bistriške ZLD in ZLD Notranjske 2023

V petek, 19. maja 2023, je v Pivki potekala slavnostna podelitev spričeval za opravljeni državni lovski izpit sedemindvajsetim novim lovcem in lovki iz območnih **Postojnsko-Bistriške zveze lovskih družin (ZLD)** in **Notranjske ZLD**.

Ob tem velja vsa zahvala predavateljskemu aktivu in strokovni službi Postojnsko-Bistriške ZLD za profesionalno in zelo strokovno opravljeno delo pri izobraževanju ter usposabljanju nove generacije slovenskih lovcev.

Na tem dogodku so vsi novi lovci podpisali **Zaprisego slovenskega lovca**. Na slavnostnem sklepnem dogodku sta nastopila tudi **Lovski oktet Javorniki** in rogist Postojnsko-Bistriške ZLD **Andrej Uhelj**.

Mag. Aleš Klemenc

Foto: Milovan Simičič

Novi lovci Postojnsko-Bistriške ZLD in ZLD Notranjske 2023

Zapriseгла generacija zasavskih lovcev 2023

V čudovitem ambientu gradu Bogenšperk je v četrtek, 25. maja 2023, zaprisesla nova generacija lovcev in lovk **Zveze lovskih družin (ZLD) Zasavje**. Najštevilčnejši zasavski generaciji v zadnjih desetih letih je za opravljeni državni lovski izpit čestital podpredsednik Lovske zveze Slovenije mag. **Aleš Klemenc**, ki je poudaril: »Danes boste podpisali **Zaprisego slovenskega lovca** in se pridružili družini 20.000 slovenskih lovcev. Lovec mora biti častna oseba z odgovornim vedenjem in ravnanjem do narave, divjadi in družbenega okolja, do lastnikov in upravljavcev zemljišč ter do svojih lovskih tovarišev.«

Predsednik ZLD Zasavje **Tomaz Trotovšek** se je na ta poseben dan v nagovoru novim lovcem spomnil lastne podelitve spričeval. »Lovstvo mi je v vseh teh letih dalo ogromno nepozabnih trenutkov, veselja, radosti, notranjega miru, izkušenj in spoznavanja sebe, pridobil sem veliko iskrenih prijateljev, tovarišev. Velikokrat rečem, da mora vsak prispevati svoj kamenček h mozaiku, da do-

Generacija novih lovcev ZLD Zasavje 2023

bimo jasno in lepo sliko. Danes sem vesel in hkrati počaščen, da lahko prisostvujem, kajti dobili smo 31 novih kamenčkov v našem skupnem mozaiku,« je povedal Trotovšek.

Predsednik Komisije za izobraževanje ZLD Zasavje in predsednik Zasavskega območnega združenja upravljavcev lovišč (OZUL) dr. **Matija Klopčič** je poudaril, da je generacija 2023 največja generacija, odkar je vodja izobraževanja – od 34 prijavljenih na zaključni izpit jih je 31 izpit opravilo v prvem roku. Zahvalil

se je predavateljskemu aktivu za opravljeno delo in strokovnemu tajniku ZLD Zasavje **Andreju Miklavčiču** za vso podporo. »Mladi lovci, pridobili ste precejšnjo bero znanja, a pri lovcu znanja ni nikoli dovolj, v naravi imejte vedno odprte oči in vedno boste spoznali kaj novega. Vsekakor pa ne zanemarite stalnega, funkcionalnega izobraževanja, berite revijo **Lovec**, berite knjige iz **Zlatorogove in Strokovne knjižnice** ter drugo strokovno literaturo, udeležujte se stalnih izobraževanj, ki jih iz-

Zaprisego je prebral Matej Forte.

vajamo na območni zvezi in na **Lovski zvezi Slovenije**,« je dejal Klopčič. »Z lovsko izkaznico ste pridobili nekaj pravic, zavedati pa se morate tudi vseh obveznosti in dolžnosti. Starešine in tovariši lovci, novim lovcem naložite takšno breme, kot ga lahko nosijo. Ne jim takoj naložite preveč! Spodbujajte jih in jim dajajte zgled, da bodo z veseljem delali v lovstvu. Mladi lovci, vedno delajte v dobrobit narave, divjadi, lovstva in lovcev,« je še dejal Klopčič in generaciji zasavskih lovcev 2023 zaželel veliko lepih lovskih trenutkov.

Slavnostni dogodek so popestrili **Zasavski rogisti in Lovski pevski zbor ter Rogisti Zasavje - Trbovlje**.

Urša Kmetec

Prvenstvo Lenarškega LGB v lovski kombinaciji

V organizaciji **Lovske družine Lenart** v Slovenskih goricah je bilo na strelišču **Streškega društva Osek** tradicionalno strelsko prvenstvo v lovski kombinaciji za pokale **Lovskogojtvenega bazena (LGB) Lenart** za leto 2023. V **posamični** in **ekipni konkurenci** so se pomerili lovski strelci iz **Lovske družine (LD) Benedikt**, **LD Dobra** v Slovenskih goricah, **LD Lenart**,

LD Sv. Ana, **LD Sv. Jurij** in **LD Voličina**. Vse udeležence zelo dobro pripravljene strelske prireditve je nagovoril in pozdravil namestnik starešine LD Lenart **Drago Korošec** in jim zaželel mirno roko ter oster pogled.

V **ekipni konkurenci** je zmagala **LD Benedikt** (Branko Lončarič, Marjan Perko, David Trojner, Emil Walner in Samo Harl) pred ekipo **LD Dobra** v Slovenskih goricah (Vlado Steinfelser, Ivan Turčin, Dominik Slekovec, Jure Toš in Ivan Bezjak) in **LD Lenart** (Žan Ornik, Jože Perko, Drago Korošec, Matej Bračič in Vili Peserl). Četrto

Foto: Jure Toš

Najboljši strelci na prvenstvu Lenarškega LGB (z leve): Žan Ornik, prvak Vlado Steinfelser in Marjan Perko. Steinfelser je postal bazenski strelski prvak že šestnajstič.

mesto je osvojila **LD Sv. Jurij**, peto so osvojili strelci **LD Voličina** in šesto ekipa **LD Sv. Ana**.

V **posamični konkurenci** je po pričakovanju slavil večkratni prvak lenarškega LGB v lovski kombinaciji **Vlado Steinfelser** iz LD Dobra in osvojil nov naslov prvaka LGB Lenart za leto 2023. Na drugo mesto se je uvrstil mlad in obetaven strelc

Žan Ornik iz LD Lenart, na tretje pa izkušen tekmovalc **Marjan Perko** iz LD Benedikt. Četrto je bil **Matej Bračič** iz LD Lenart in peti **Milan Bauman** iz LD Sv. Jurij. Pokale najboljšim strelcem je v imenu organizatorja prvenstva vročil namestnik starešine LD Lenart **Drago Korošec** in se jim zahvalil za športno merjenje moči.

Marjan Toš

Foto: Jure Toš

LD Benedikt je slavil prvo mesto v ekipni konkurenci.

V JULIJU IN AVGUSTU PRAZNUJEJO SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ*

95 let

Franc Čamerik, LD Polhov Gradec
Anton Fabjan,
LD Tabor Dornberk - Branik
Janez Ornik,
LD Sveti Jurij - Jurovski Dol
Alojzij Škerlovnik, LD Prežihovo
Franc Šantl, LD Hoče

90 let

Nikolaj Belšak, LD Moravče
Andrej Modic, LD Rakek
Rajmund Mrak, LD Otavnik
Friderik Robič, LD Kranjska Gora
Stanislav Robida, LD Lazina
Vido Vrhovnik, LD Kamnik

85 let

Franc Benedik, LD Nomenj - Gorjuše
Ecijó Bertok, LD Koper
Štefan Cipot, LD Mlajtinci
Cvetko Černigoj, LD Bled
Istvan Frančeskin, LD Gorica
Pavel Golob, LD Smrekovec Šoštanj
Venčeslav Karner, LD Trojane - Ožbolt
Rajko Knific, LD Medvode
Edvard Kocuvan, LD Dolenja vas
Miroslav Aleksander Kolenko,
LD Poljskava
Marino Kontelj, LD Raša Štorje
Milan Kranjc, LD Duplek
Tanasije Lukovič, LD Loče
Jakob Otoničar, LD Grahovo
Matevž Pavlovič, LD Rogatec
Janez Rakar, LD Grosuplje
Ludvik Slemenjak, LD Janžev Vrh
Jožef Starc, LD Krško
Janez Sušnik, LD Medvode
Rok Šolar, LD Železniki

80 let

Ladislav Feher, LD Lendava
Franc Fras, LD Hoče
Viktor Grintal, LD Komenda
Miroslav Horvat, LD Gornja Radgona
Alojz Hvala, LD Grgar
Boris Jesih, LD Škofja Loka
Mile Jurič, LD Toško Čelo
Alojz Klobučar, LD Dragatuš
Jožef Kopušar, LD Ljubno
Konrad Kostanjevec,
LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Janez Krajnc, LD Kungota
Stanislav Lipovec, LD Padež
Rajmond Mermolja, LD Hubelj
Klavdij Mlekuž, LD Dovje
Ivan Mori,
LD Strojna Ravne na Koroškem
Peter Mulec, LD Jakob
Damijan Novak, LD Trojane - Ožbolt
Alojz Ovčar, LD Janžev Vrh
Alojz Pihler, LD Destrnik
Marjan Plestenjak, LD Polhov Gradec
Ignacij Povšič, LD Čepovan
Rajko Pušavec, LD Storžič
Konrad Recek, LD Gornja Radgona
Boris Sirk, LD Dobrovo
Vili Šumer, LD Handil Dobje
Zmagoslav Tinta, LD Zreče
Karl Veršič, LD Vitomarci
Karl Veršič, LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Ivan Vidovič, LD Destrnik
Jože Vojnovič, LD Šentrupert
Ciril Zajec, LD Ivančna Gorica
Albert Želje, LD Tabor Zagorje

75 let

Alojz Andoljšek, LD Ribnica
Cvetko Babič, LD Malečnik - Košaki
Viktor Bertalanič, LD Rankovci
Ivan Brus, LD Idrija

Karel Brus, LD Logatec
Branko Čotar, LD Dolce - Komen
Janez Gaberšek, LD Izlake
Vincenc Golčar, LD Boštanj
Jože Gostenčnik, LD Duplek
Silvan Gregorič, LD Ljajak
Dušan Hafner, LD Remšnik
Franci Hočevnar, LD Gorjanci
Jadran Jaksetič, LD Kozlek
Franc Keržan, LD Storžič
Branko Klanjšek, LD Hrenovice
Mihael Kostevc, LD Pišece
Vekoslav Kotnik, LD Grahovo
Stanko Kozorog, LD Ljubinj
Ludvik Krajnik, LD Kanal
Viktor Krapež, LD Gorica
Slavko Kure, LD Kočevje
Branislav Kuzmič, LD Bojansko - Štore
Zlatko Branko Mantel, LD Polšnik
Ferdinand Marguč, LD Loče
Jernej Obad, LD Dobrna
Anton Oberstar, LD Kočevje
Drago Oder, LD Dobrovnik
Branka Palčič, LD Martin Krpan Bloke
Stanko Pangos, LD Jezero Komen
Franc Pečnik, LD Vurmat
Jože Perko, LD Logatec
Jože Petelinc, LD Dobova
Ciril Petrič, LD Dole nad Idrijo
Nataša Pogačar Možina,
LD Velike Lašče
Viktor Pojbič, LD Lendava
Peter Ravnik, LD Bohinjska Bistrica
Alojzij Retelj, LD Trdinov vrh
Ivan Rezar,
LD Strojna Ravne na Koroškem
Vlado Rojko, LD Negova
Nikita Rožej, LD Muta
Miodrag Spasović, LD Slavnik - Materija
Marjan Stojnšek, LD Rogaška Slatina
Mirko Strosar, LD Kanal
Jožef Šild, LD Slovenske Konjice
Mirko Školnik, LD Podčetrtek
Tomaž Šolar, LD Bohinjska Bistrica
Alojz Šoln, LD Loški Potok
Božidar Štiglic, LD Rečica ob Savinji
Branko Tavčar, LD Sorško polje
Anton Terčič, LD Grgar
Janko Večernik, LD Gaj nad Mariborom
Ervin Vedenik, LD Ljubinj
Marjan Vrečko, LD Laško
Slavka Završnik, LD Šentjošt
Anton Zelič, LD Trbovlje
Avguštín Zver, LD Prem
Ludvik Zvonar, LD Jelovica - Ribno
Marjan Žagar, LD Ig
Miran Žagar, LD Draga - Trava
Josip Žugelj, LD Tabor Sežana
Rudolf Žvegljič, LD Senovo

70 let

Konrad Arbajter, LD Oplotnica
Janez Arko, LD Sodražica
Edo Babič, LD Istra Gračišče
Rajko Bajc, LD Črna jama
Janez Baloh, LD Tunjnj
Franc Bernetič, LD Videž - Kozina
Jožef Bertalanič, LD Dobrovnik
Karl Blažinčič, LD Bizeljsko
Elvio Brankovič, LD Koper
Franc Bratuša, LD Poljčane
Zdravomir Butkovič,
LD Banja Loka - Kostel
Olga Cerovšek, LD Šentjur
Miran Černuta, LD Dobrova
Drago Čuk, LD Nanos
Mirko Danko, LD Vitomarci
Bojan Debevec, LD Borovnica
Franc Dervarič, LD Radovci
Anica Dobelšek, LD Trbovlje
Stjepan Golovrški, LD Smuk - Semič
Anton Gržina, LD Tabor
Janez Hartman, LD Remšnik
Danijel Heric,
LD Križevci pri Ljutomeru
Severin Hovelja, LD Kras Dutovlje

Zdenko Hriberšek, LD Velunja Šoštanj
Peter Hronek, LD Podlehnik
Jože Intihar, LD Ig
Jože Ivanovič, LD Vinica
Janez Jelerčič, LD Čepovan
Anton Joras, LD Ribnica
Janez Knap, LD Radeče
Avgust Kocet, LD Kobilje
Vinko Kocuvan,
LD Dobrava v Slovenskih goricah
Marjan Kos, LD Šmartno na Pohorju
Filip Košir, LD Novo mesto
Stanislav Kovač, LD Ponikva
Zdravko Kovačič, LD Ljubinj
Franc Kraner,
LD Sveti Jurij - Jurovski Dol
Janez Adolf Kristan, LD Vodice
Marjan Kunšič, LD Dovje
Avgust Lavrinc, LD Dobrna
Dušan Leskovec, LD Slovenj Gradec
Anton Leskovšek, LD Zagorje
Stelijo Markežič, LD Istra Gračišče
Franc Martinčič, LD Kozlek
Srečko Medved, LD Ponikva
Karl Meier,
LD Šentilj v Slovenskih goricah
Jožica Metelko Kraševc, LD Ponikva
Karl Mihelič, LD Velka
Janez Mlakar, LD Podlehnik
Oton Morej, LD Gradišče Košana
Ivan Navotnik, LD Prežihovo
Franc Oblak, LD Gorenja vas
Jože Oven, LD Ribnica
Drago Ml. Pelko, LD Šentjanž
Ivan Pešl, LD Paloma - Sladki Vrh
Zvonko Petelin, LD Dolce - Komen
Milan Petrovič, LD Vojnik
Adam Plahuta,
LD Tabor Dornberk - Branik

Vekoslav Pocajt, LD Škale
Peter Podbevšek, LD Rečica pri Laškem
Anton Podgoršek, LD Krško
Janez Podgoršek, LD Kamnik
Avgust Potočnik, LD Gabrovka
Venceslav Primožič, LD Porezen
Bojan Rajkovič, LD Polhov Gradec
Silvo Ražman, LD Istra Gračišče
Anton Rek, LD Janžev Vrh
Andrej Rugole, LD Apače
Marjan Rupnik, LD Krekovaše
Stanislav Skok, LD Polzela
Viljan Sluga, LD Videž - Kozina
Avgust Sušec, LD Jamnica
Marjan Šiker, LD Puščava
Anton Škrobar, LD Mala Nedelja
Koloman Špilak, LD Prosenjakovci
Stojan Terčon, LD Dolce - Komen
Branko Trkmič, LD Dobovec
Ignac Trunkelj, LD Veliki Gaber
Milan Urbanček, LD Bojansko - Štore
Roman Verdenik, LD Ptuj
Vinko Vrankar, LD Sela pri Kamniku
Jadran Vrh, LD Zemon
Jože Zagorc, LD Orehovica
Zlato Zajšek, LD Dobropole
Miroslav Zamuda,
LD Sveta Marjeta niže Ptuja
Franc Zemljič, LD Ivanjkovci
Slavko Zorko, LD Bohinjska Bistrica
Ivan Žerak, LD Žetale
Ljubko Žižmond, LD Gorica
Jože Žlogar, LD Suhor
Žarko Žniderčič, LD Gorica
Branko Žunič, LD Draga - Trava

Vsem jubilentom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz lovskega informacijskega sistema *Lisjak*.

Devetdeset let življenja je 11. aprila 2023 praznoval **Martin Hribernik**, član Lovske družine (LD) Hrastnik. Malo ljudi ima srečo, da dočaka-jo častljiv jubilej in da so še tako vitalni in zdravi.

Ko sva predsednik nadzornega odbora Adolf Laznik in predsednik lovske družine Slavko Zakšek na dan praznovanja obiskala slavljence in mu zazelela vse najlepše in dober pogled, sva pri njem opazila solze sreče v očeh. Kako malo je treba dati svoje pozornosti nekemu, da je srečen. Martin je ob prihodu urejal okolico svojega doma, kajti vse življenje je bil navajen delati in takole je pojasnil svojo odločitev za delo na rojstni dan: »Tudi na ta dan ne morem kar sedeti.«

Martin se je rodil mami Mariji in očetu Martinu v Kristandolu, Dol pri Hrastniku, kjer je na manjši kmetiji v neokrnjeni naravi preživel otroška leta. Ker je bil najstarejši otrok, je moral velikokrat popaziti na mlajše tri sestre in dva brata. Na Dolu pri Hrastniku je obiskoval osnovno šolo in šolanje nadaljeval na rudarski šoli v Hrastniku. V rudniku se je tudi zaposlil in leta 1983 dočkal zaslužen upokojevec. V domačem kraju si je ustvaril družino in topel dom.

Kot najstnik je začel stopati po lovskih stezah skupaj z očetom, ki je bil tudi lovec, in z lovskimi prijatelji. Tako je kmalu spoznal lovišče in dela v njem. V lovske vrste se je kot pripravnik vključil leta 1974 in po uspešno opravljenem lovskem izpitu postal vzoren lovski tovariš.

Martinu so lovske vrednote in spoštljiv odnos do divjadi vedno v ospredju. V lovišču, predvsem pa v njegovem revirju ni bilo dela, pri katerem Martin ne bi

sodeloval. Pri obnovi lovskega doma po požaru je bil še posebno dejaven. Vsa leta je deloval tudi v organih lovske družine. Bil je član upravnega odbora (1986–1994 in 1998–2002) in disciplinske komisije (1994–1998). V obdobju 1996–2014 je deloval v komisiji za ocenjevanje škode po divjadi, pri čemer je črpal svoje bogate izkušnje iz kmetovanja, bil vedno stvaren in imel je lepe odnose s posestniki. Bil je tudi kinološki referent (1986–1990) in praporščak (1990–1994). V vseh letih aktivnega delovanja v lovski družini je vedno rad prenašal svoje bogato lovsko znanje na mlajše člane, gojil lepe medsebojne tovariške odnose in imel spoštljiv odnos do drugih uporabnikov prostora.

V zahvalo za poštovno delo je prejel več družinskih priznanj. Ob praznovanju 60-letnice delovanja lovske družine leta 2006 je prejel plaketo LD Hrastnik. Lovska zveza Slovenije (LZS) mu je izročila znak za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje, za 40 let članstva v lovski organizaciji pa leta 2015 jubilejni znak LZS.

Jesen svojega življenja preživlja v čudovitem okolju, ko lahko vsako jutro iz svojega doma pogleda po travnikih, če je divjad na njih. V bližini doma je tudi krmišče, ki ga redno obiskuje, skrbi zanj in nadzoruje. Martin je tudi letos z odliko opravil pristrel puške risanje. Še vedno rad prihaja na skupne jesenske love, med lovske prijatelje in pove, da mu je nedeljski lov nekakšna obveznost. Spoštuje lovsko družino in članstvo, zato se vedno rad udeležuje lovskih posvetov in srečanj.

Martin, ob visokem jubileju se ti lovski tovariši, prijatelji, člani LD Hrastnik zahvaljujemo za tvoj neizmern trud pri delovanju naše lovske družine. Naša skupna želja je, da bi ostal zdrav in da bi še naprej tako rad prihajal med nas.

Martin, želimo ti tudi dober pogled.

LD Hrastnik – S. Z.

Lovca na obisku v OŠ Tabor v Gorenjem Logatcu

Da se o lovcih dober glas sliši v sosednjo in deveto vas (slab pa še dlje), dokazuje resnično prijazno povabilo **Darje Sever** iz Osnovne šole (OŠ) Tabor v Gorenjem Logatcu. Omeniti velja tudi misel *Vivere tota vita descendum est* (Človek se uči do smrti), predvsem pa *Verba docent, exempla trahunt* (Besede učijo, zgledi vlečejo).

Tokrat sva z lovskim tovarišem **Janezom Slabetom**, prav tako članom Lovske družine Logatec, obiskala učence od 1. do 4. razreda. Kako bo širša javnost naklonjena lovstvu, ki je nedvomno družbenega, gospodarskega, naravovarstvenega in ekološkega pomena, je odvisno predvsem od nas lovcev. Začne se doma, nadaljuje v vrtcih in nato ves čas izobraževanja, ki na neki način traja vse življenje.

V šoli so bili z najinim obiskom zadovoljni. Takole so zapisali:

»Na pobudo učiteljice Darje sta nas v podaljšanem bivanju obiskala dva čisto prava lovca. Povedala sta veliko zanimivih stvari. Najbolj nam je bil všeč kožuh podlasice. Občudovali smo rogovje gamsa in jelenov. Z zanimanjem smo poslušali prigode lovca, ko se je srečal z medvedom. Na koncu smo ju marsikaj vprašali in čisto na vsako vprašanje sta nam odgovorila. Žal je čas prehitro minil, vprašanj je ostalo kar še nekaj. Vseeno pa smo izvedeli veliko novega. Hvaležni smo, da ste

Otrokom je bil najbolj všeč kožuh velike podlasice.

Vse foto: Mateja Podgornik

nam omogočili to izkušnjo.« Pod zapis so se podpisali učenci podaljšanega bivanja z učiteljicami **Darjo Sever, Ano Mulec Prudič, Matejo Podgornik, Živo Jereb in Laro Krašovec Dečman.**

Učenci so bili veseli daril – gradiva **Lovske zveze Slovenije**: revij **Lovec**, plakatov prostoživečih živali, knjižic: **Lovske šege in običaji, Maja in Marko z lovcom na lovu, Stopinje in sledovi živali v naravi**, kart **Črni Peter** in igre **Spomin.**

Čedomir Vučič

Z leve: **Lovca Janez Slabe in Čedomir Vučič** na obisku v OŠ Tabor v Gorenjem Logatcu

Mladi poslušalci so imeli veliko vprašanj.

Narisal: Vital Šuligoj

GAMS

Ko se poleti odpravimo na potepanje na naše gore in planine, vstopamo v gamsovo kraljestvo. Čudovite divje koze so namreč doma v skalovitem in težko prehodnem visokogorju, z nekaj sreče pa jih srečamo tudi v nižje ležečem predgorju Slovenije. Tam se zadržujejo predvsem na skalnatih in kamnitih terenih.

Gamsje koze in mladiči živijo v tropih, samci pa so večino leta samotarji in se jim pridružijo le v času parjenja (prska) novembra in decembra. Gamson nikoli ne odpadejo rogovi, zato lahko starost živali ocenimo glede na njihov videz. Vsako leto namreč priraste kot nekakšen obroček na roglju. Rogove imata samec in samica.

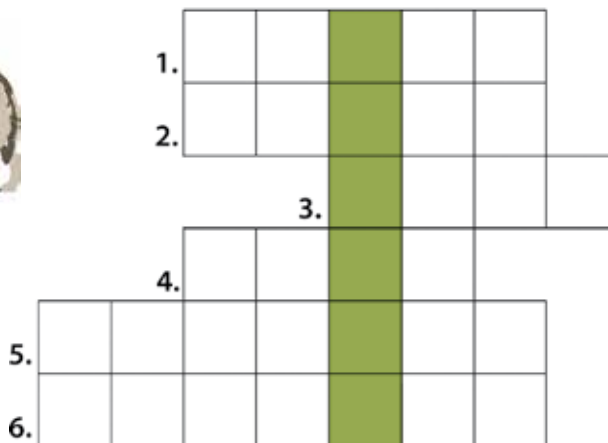
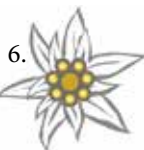
Gamsi so občutljivi za različne bolezni, najpogosteje pa zbolijo zaradi gamsjih garij. Nanje zelo slabo vplivata tudi hrup in vedno večji obisk visokogorja, ki jih predvsem pozimi po nepotrebnem vznemirja. Gamsi so radovedne živali in če boste po njihovem kraljestvu hodili tiho in mirno, vas bodo z varne razdalje opazovali z velikim zanimanjem.

3.

5.

	Opis
1.	Pogosta zajedavska bolezen gamsov
2.	Lepljiv rumenkasto rjav izcedek iz nekaterih dreves, zlasti iglavcev

REŠITEV: Kako poimenujemo gamsove rogove? _____

Poišči besede v spodnji preglednici.

D	G	K	M	P
Z	A	J	E	C
B	M	P	D	A
O	S	O	V	A
B	R	L	E	S
E	N	H	D	O
R	A	C	A	H

Foto: Franc Krivec

Lovske učne delavnice so se udeležili učenci 4. in 5. razreda, skupaj 42 učencev.

Lovska učna delavnica za osnovnošolce

V začetku letošnjega leta sta starešina Lovske družine Sv. Jurij **Ivan Bračič** in **Franc Krivec**, v lovski družini zadolžen za delo z mladimi, obiskala vrtec, ki deluje pod okriljem **Osnovne šole (OŠ) Jožeta Hudalesa Jurovski Dol**. Po obisku vrtca in sprehodu do bližnjega gozda, kjer so otroci založili krmišče za malo divjad in kjer sta otrokom na kratko predstavila našo divjad, obnašanje v naravi in skrb lovcev za divjad, sta se pogovorila še z ravnateljico osnovne šole **Vesno Breznik** glede nadaljnjih aktivnosti, povezanih z delom z mladimi.

Koordinacijo nadaljnjih aktivnosti je prevzela profesorica razrednega pouka **Lavra Kreft** iz OŠ Jožeta Hudalesa. Odgovorni v osnovni šoli in lovski družini so sestavili program dela za delavnico, ki je bila v sredo, 26. aprila 2023, od 9. do 12. ure v lovskem domu **Lovske družine Sv. Jurij Jurovski Dol**. Udeležili so se je učenci 4. in 5. razreda, skupaj 42 učencev. Učenci so skupaj z učiteljicami jutraj prišli v lovski dom, kjer jih je pozdravil vodja delavnice Bračič. Razdelili smo jih v dve skupini po 21 učencev.

Ena skupina je šla v lovski dom, kjer jim je **Božidar Kunej**, stro-

kovni tajnik Lovske zveze (LZ) Maribor, predstavil delo lovcev, njihov pomen in skrb za naravno bogastvo. Predstavitve je bila prilagojena otrokom, da bi jim čim več ostalo v spominu. Poleg poslanstva lovcev so otroci lahko slišali tudi kratke opise pri nas živeče divjadi, ki so bili obogateni z videoposnetki. Lovci so v lovskem domu naredili tudi manjšo razstavo z dermoplastičnimi preparati pri nas živeče divjadi.

Med tem je bila druga skupina za lovskim domom v pokritem prostoru, kjer jim je v začetku **Marjan Gselman**, predsednik LZ Maribor, predstavil varno ravnanje z orožjem. Predstavil jim je vrste lovskega orožja, njihovo uporabo, predvsem pa opozoril na nevarnosti ob nepravilnem ravnanju z njim. V nadaljevanju jim je predstavil osnove kinologije z opisom pomena lovskih psov in prikazal delo lovskega psa v lovišču s svojo psičko.

Na koncu je **Franc Krivec** opisal »lovčev dan« s pogledom z lovske preže ter povedal nekaj dejstev o opazovanju in pomenu ocenjevanja divjadi v naravi. Otroci so se z veseljem povzpeli na lovsko prežo pri lovskem domu.

Ob koncu delavnice se je pridružila še ravnateljica OŠ Jožeta Hudalesa in dogovorili smo se o nadaljnjem sodelovanju med osnovno šolo in lovsko družino.

Franc Krivec

Narisiel: Vivald Šuligoj

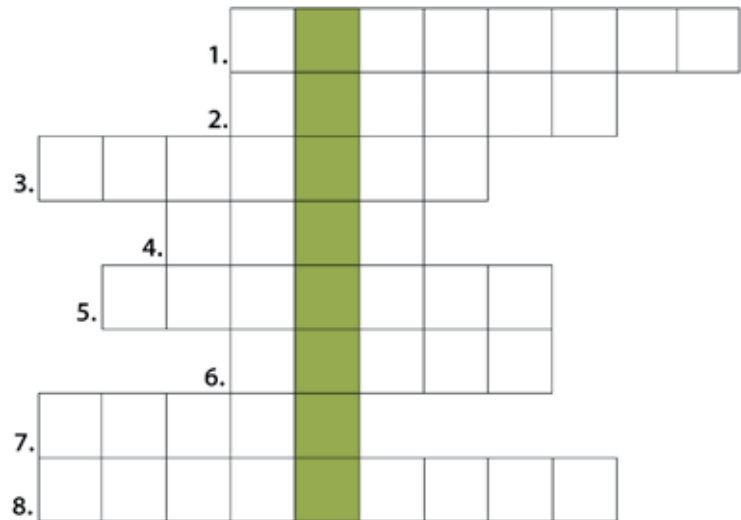
DIVJI PETELIN in RUŠEVEC

Divji petelin in ruševca sta v slovenskih gozdovih vse redkejši vrsti gozdnih kur, zato sta zavarovani. Divji petelin je večji od ruševca in živi predvsem v visokogorskih smrekovih gozdovih, ki so bogati s pritalnim rastlinjem (plodonosni grmi, borovnice, brusnice), ruševca pa se zadržuje še nekoliko višje – na zgornji gozdni meji.

Divji petelin je aktiven podnevi in se zadržuje na svojem teritoriju. Njegovo obdobje razmnoževanja traja od marca do maja in tedaj lahko poslušamo nadvse zanimivo petje divjega petelina. Malo pozneje – v aprilu in maju – tudi ruševci s svojim petjem zapeljujejo svoje kokoške.

Po parjenju samice obeh vrst znesejo jajca v gnezda na gozdnih tleh. Ko iz jajčnih lupin pokukajo mladički, zanje skrbi le mama. Pozimi se samci in samice združujejo po spolu v ločene skupine, ki jih imenujemo kite.

Pri divjem petelinu in tudi pri ruševcu lahko pri posameznih živalih nastane pojav norih petelinov. V času razmnoževanja se zato lahko zgodi, da divji petelini povsem izgubijo strah pred ljudmi in celo napadejo neprevidne obiskovalce gozda.

	Opis
4.	Poimenovanje za skupino gozdnih kur v zimskem obdobju

REŠITEV: Kako imenujemo obdobje razmnoževanja pri ruševcu in divjem petelinu? _____

Za najmlajše:

Izpolni dopolnjevanke!

DIVJI P _____ V SMREKOVEM GOZDU TIČI,

Z GOZDNIMI _____ SI LAKOTO TEŠI.

V _____ PO GOZDU URNO HITIJO,

DA SI ZIMSKO ZALOGO _____ IN _____ NAREDIJO.

LOVSKA KRIŽANKA

				SESTAVIL:	GLAS	ROMUNSKI	BALNARSKI	GRŠKI BOG	ZDRAVLJNA	NOSILNI	LATINSKI	IGLASTO	HRVAŠKI	PRAVILO,	
				MARIJAN	KLOPOTCA,	VELJAC	KLUB	VETROV IN	RASTLINA	TRAM V	TRAM V	VEZNIK	DREVO	NOGOMETAŠ	VOĐILO
				SOTLAR	KLOPOTANJE	(PETRU)		VHARJEV		GRADBIENI	KONSTRUKCII			(GORAN)	
				STROKOVNIAK											
				ZA											
				KIBERNETIKO											
VOZILO ZA VLEKO VAGONOV PO TIRNICAH															
SREDIŠČE VRTENJA						IZRASTEK NA GLAVI DEL OBRAZA NAD OČMI				SPANJE, JADRANSKI OTOK					
DRŽAVNI LJUBI ZNAMENJE, SIMBOL							NIHAJOČE TELO RADU								
								OZNAKA ZA LATVIJO OVČJI SAMEC OVEN		JAVNO NAROČANJE KOS POSTELNINE					
NARISAL:	GABONSKI	NEČIST	PASTIR IZ FIL.		IGRALEC							PREDIAMSKI	JAPONSKI		
IGOR	GAD	OBARVAN	GOSPOGAR		NA LAJNO							VITEZ	POLITIK		
PIČURIN		OPAL	PRIŠTANOV		VISOK								(KAKUEI)		
			NASPROTJE OD SVETEL		KODAREC										
SIDRO S ŠTIRIMI KAVLJI					JAPONSKA PROST. MERA BORILNA VEŠČINA			NIZOZEMSKA LETAL DRUŽBA OBOJKARSKI KLUB							
UDAREC PRI BOKSU							RIMSKO BAL. PODZEMLJE NIKELJ				PRIPRAVA ZA MERJ. ČASA PAMETNOST, RAZUMNOST				
SLOVANSKI KNEZ, KRALJ SLOVANOV					KAMP PRI ŽBIL ČISTILEC SVETIH PODOB					LUŠESNI OBESEK VRSTA KAZALA					
MELITSKI BAZILIANCI, IME SO DOBILI PO ALEPU								ENCIRAJKI POSPEŠUJE ALKOHOLNO VRENJE							
NANAŠAJOČ SE NA VINO												EDVARD KOČBEK GNILOBA			
ARABSKI ŽREBEC			ČRNA PTICA PEVKA POKRAJINA V J. AMERIKI							TEMELJNI, NESPREMEN. VERSKI NAUK					
	DRUŽABNA PRIREDITEV S PLESOM	BRINOVO ŽGANJE IZRAŽA UKAZ, SPODBUDO			NUKLEARNA ELEKTRARNA					ŠTUDENTSKA MREŽA ERASMUS		RELIGIJA, KI JO JE USTANOVLJ ZARATUSTR	PRIROJENA MOČNA NERAZVITOST SRCA		
SREDOZEMSKA MORSKA RIBA, TRUJA										MESTO NA Z. OBLALI CIPRA JANJKO KOS					
BRAZILSKA LATINO PEVKA (COSTA)					SL. ALPINISTKA (TANJA) SLOVENSKI PEVEC (ADI)						LOČ. EMAJL MAGISTER ARTUM				
PREKAJEN KORZIŠKI SVINJSKI FILE					LIUDSKO IME ZA KORLUZO OBREŽJE, OBMORJE					NAJNOVEŠA NOŠA AMERIŠKA ZNAMKA UR					
	SLOVENSKI SMUČARSKI TRENER (KALAN)	FRANC. KIPAR (MICHEL) ROPARSKA MORSKA RIBA								IGRALEC NA BAS NIZOZ. MESTO, ZNANO PO SIRU					
ANGLŠKO MOŠKO IME					GREJNIK ZA TISOČINE POMLADNI MESEC						TURISTIČNO INFORMATIV. DRUŠTVO DOMENJE				
NASLOV NIŽIH TURŠKIH PLEMČEV				AFRIŠKA DRŽAVA TRDI DISK				BREZOV GÖBAN AVT. OZNAKA ZA ČAČAK				ZDENKO ISERA ENAKA SOGLASNIKA			
POLJSKA SMUČARSKA TEKAČICA (MALGORZATA)															
IZDELOVALEC ORODIA								ČAROVNIK							
								DODATNI PREDLOG K ZAKONU							

UGANKARSKI SLOVARČEK

CIMAZA – encim, ki pospešuje alkoholno vrenje, ESN – študentska mreža Erasmus, KTIMA – mesto na zahodni obali Cipra, LONZU – prekajen korziški svinjski file, KASAVA – gabonski gad, IOSUB – romunski veslač (Petru), BRERA – ameriška znamka ur, IVELJ – hrvaški nogometaš (Goran), RUCHALA – poljska smučarska tekačica (Malgorzata)

Rešitev križanke
poiščite na strani 388.

				SESTAVIL: MARJAN SOTLAR	MOČVIRSKA PTICA IZ DRUŽINE SLOK	ODEBELJENI DEL DEBLA NAD PANJEM	JUŽNO-AMERIŠKI GLODAVEČ	ORIENT PRESS	OKROŽJE V IOWI	MESTO V UKRAJINI	PORTUGALSKI POLITIK (ANTONIO RAMALHO)	NAJET KMETUSKI DELAVEC	FILOZOF EJETIKE	IRSKI ZGODOVINAR (SEATHRUN)			
				PES, KI SLEDI OBSTRELENO DIVJAD PO KRVNI SLEDI													
				ZAZNAVANJE S TIPOM													
				ZVEZNI IZVRŠNI SVET							IT. KANTAVT. (MARCO) DNEVNI GOR. METULI						
				INKOVSKI VLADAR								PRIPADNIK VENETOV MILJ. MESTO V NIGERIJ					
TROPSKA OVJAL YAGE KITAJSKA UTEŽNA MERA									INDUSKO SEŽIGANJE VDOV ŽENSKO IME								
NARISAL: NDOR PČOUJIN	SLOVENSKA PEVKA (SARA)	NIGERJSKI POLITIK, PREDSEDNİK (SANI)	LIUDSTVO V INDOZEZIJ AFRIŠKA ANTILOPA			PERNICA, ŽIMNICA SLAP PRI BOVCU					JAPONSKI DROBIŽ URADNI SPIS						
MOŽGANSKI DEL LOBANJE						IRSKI EPSKA PESEM DRUGO IME ZA PSICO						KAREL NOVAK LADIAR ONASSIS					
MESTO V AVSTRIJI							JAPONSKO MESTO NA OTOKU HONŠU ANA NIKOLČ						POSREDNICA	RAZPOSAJEN, OBJESTEN FANT			
REČKA PRI POBRDU						SVETINOV BOBANI RUSKI NOGOMETAS (I. RIVANOVIČ)					STRELSKA DISCIPLINA PREBIVALEC ARABIE						
PREBIVALEC OCIZLE								NATRU			SLOVENSKI PESNIK (GRUDEN) JEZERO V KAZAHSTANU						
LEO HOWARD			SOVJETSKA IGRALKA (SAVINA) SRBSKO MOŠKO IME							EGIPTOVSKI BOG SONCA			EDI BUČOVAZ SPRETN RAZPRAVLJALEC				
SLOVENSKA PEVKA ZABAVNE GLASBE (SWAGER)						AVTOMOBIL. OZNAKA ZA NIZOZEJSKO					PULSKA ZNAMENITOST						
 GLASBILO Z NAJNIZJIM GLASOM	DIGITALNO OMBEŽJE IZRAELSKO PRISTANIŠČE																
OHŠE ZAKLEPA PRI LOVSKI PUŠKI																	
BEJAKOVINA MIŠIČNIH VLAKEN						KODA ZA AKTIVIRANJE MOBILNIKA	ANTON ČEH	AMERIŠKI VOZNIK BOBA (ERIN) MOŽEV ROB					BENGALSKA KONOPLJA RADI				
ŠVEDSKA ZNAMKA AVTOMOBIL						ZANOS, VZNEŠENOST LEVI PRITOK KRKE							KONEC POLOTOKA VZHODNI DEL VOJVORINE	KOŽNA BOLEZEN, KI JO POVZROČA SRBEC PRIPADNIK ARIJAKOV			
 SVOBNA. IMOVINA	PREBIVALEC NORIŠKA MESTO V MALI AZIJ, PREJ EDESSA												LIUDSTVO V INDIJI SLOVENSKI ALPNIŠT (SILOV)				
LUTECIJ			SLOVENSKI KRALJEC (IVO) CEBELJA PAŠA				POKRAJINA NA RIVAJŠKEM KONJSKI TEK, DRNEC						RIMSKI CESAR (MARK AVRELIJ) JEZERO V TURČIJ				
NASELJE V BENEŠKI SLOVENIJI						STARA PERZIJSKA TROBENTA ARGON							RUTENU IVO ČENGIČ				
POJAV V SFERNI LEČI																	
HIMALAJSKA KOZA				GALERIJA V LJUBLJANI				MAIHEN KOT									

UGANKARSKI SLOVARČEK

CONIDI – italijanski kantavtor (Marco), CAAPI – tropska ovijalka yage, SATI – indijsko sežiganje vdov, IJA – sovjetska igralka (Savina), BARTL – nemški astronom (Erich), AKTIN – beljakovina mišičnih vlaken, PAC – ameriški voznik boba (Erin), SAN – bengalska konoplja, BAIGA – ljudstvo v Indiji, KERANA – stara perzijska trobenta, CEITINN – irski zgodovinar (Seathrun)

Rešitev križanke
poiščite na strani 388.

Anže Krevh in svetovni rekord 53:53:53

Na prvi pogled naslov članka ne pove kaj dosti in je videti nepomemben, vendar je dobro znan številnim oboževalcem diatonične harmonike – po domače »frajtonarice« – in prebivalcem Josipdola, Ribnice na Pohorju, Radelj in širom naše Slovenije.

Številke 53:53:53 pomenijo končni čas **Anžeta Krevha** v neprekinjenem igranju na harmoniko, s katero je igral neprekinjeno več časa, kot je bil dotlej v **Guinessovi knjigi rekordov** zapisan dotedanji rekord v igranju na harmoniko. Rekord, ki ga je »naskokoval«, je bil 51:43:40 in ga je postavila **Christelle De Franceschi**. Pred leti in pred navedenim rekordom je bil že dosežen rekord, ki je bil postavljen v Sloveniji. Torej je to že drugi rekord v igranju na harmoniko, ki je bil dosežen pri nas.

Anže je rekord postavil z neprekinjenim igranjem v času od 28. do 30. aprila 2023 v hotelu v Radljah ob Dravi. Začel je ob 9. uri in neprekinjeno igral do časa, ko je dosegel čas zadnjega rekorda in nato še nadalje neprekinjeno igral ter postavil rekord 53 ur, 53 minut in 53 sekund. Takšen čas ni bil naključen, ampak vnaprej dogovorjen, da ne rečem, da ga je določil Anžetov oče po Anžetovem vprašanju: »*Ata, kak dolgo naj še špilam?*« Po tem njegovem vprašanju je komentirala

njegova sestra **Sara**: »*Terc, toki, ko je, tak ne bo nehal, ustavite ga, dost mo!*« In tako je bil določen dosežen znameniti čas za nov zapis rekorda v **Guinessovi knjigi rekordov**.

Zakaj sploh pišem o Anžetu Krevhu? Ne samo zato, ker je star 22 let, ker na harmoniko igra že kakšnih 17 let in ker je dosegel že marsikaj. Anže Krevh je namreč leta 2015 postal državni prvak v igranju na harmoniko, leta 2016 evropski prvak, leta 2017 mladinski prvak, leta 2018 je zmagal na mednarodni tekmi in leta 2019 postal tudi svetovni prvak. Torej, dosegel je praktično že vse, s sedanjim igranjem pa je dodal še tisto jagodo na vrh torte. Je pa Anže tudi lovec, član **Lovske družine Podvelka**, in prav je, da mu zato še v našem glasilu **Lovec** namenimo nekaj vrstic in

izrečemo tudi javne čestitke naše lovske organizacije. Nekateri lovci so mu čestitko že izrekli prek družabnega omrežja, nekateri so z njim delili celo dogodek, veliko jih je dogodek spremljalo v živo.

Od ideje do postavljenega rekorda

Ideja o igranju harmonike za vpis v knjigo svetovnih rekordov se mu je porodila pred kakšnimi dvema letoma. Sodelovali so njegovi najožji družinski člani, nato so prišle zadolžitve še za širši krog njegovih podpornikov in tako je sestavil ekipo sedemnajstih članov. Na tekmovanju so ga podpirali vsi od blizu in daleč. Ekipa je poskrbela za vse, tudi za vsakega obiskovalca, ki je prišel na dogodek v podporo. Lahko si samo zamislimo, kaj vse je Anže doživljal. V enem izmed intervju-

jev je dejal, da je prišel celo do trenutka, ko harmonike ni več slišal. Tega nismo niti nismo opazili. Ves čas igranja je bil zelo zbran, saj je budno spremljal dogajanje v dvorani, vzdrževal stik s podporniki, se pogovarjal z obiskovalci, ki so prisledli k njemu, spremljal je objave na družabnem omrežju, vzdrževal obvezen stik s pričami in bil ves čas v kadru dveh kamer, kar je bil tudi pogoj med igranjem.

Naj navedem samo nekaj pogojev, ki jih je moral izpolnjevati med igranjem: igranje na javnem kraju, premor med dvema skladbama je bil lahko največ 30 sekund, nobena skladba ni smela biti krajša od dveh minut, skladba se ni smela ponoviti v roku štirih ur, ves čas je moral biti v kadru dveh kamer, ki sta hkrati prikazovali prikazovalnik ure s časovnico igranja in realni čas, delo prič, ki so spremljale štoparico in skladbe, ni smelo trajati več kot štiri ure, na vsako odigrano polno uro si je lahko privoščil pet minut odmora, ki jih je lahko uporabil ali pa prenesel naprej, med igranjem je lahko jedel in pil, počitek, spanje, obisk stranišča so bili mogoči le ob odmerjenem odmoru ...

Anže je imel v programu več kot 250 skladb, kar so spremljale in tudi vestno beležile prič. Za dokazovanje rekorda, kot sem že omenil, je treba dostaviti dokaze, kamor sodijo vsi posnetki, dnevniki prič in drugo. Upoštevati je bilo treba stroko, vsa pravila, delo ekipe in vodnik po dokazih. Vso dokumentacijo in dokaze ob koncu preveri ustrezna komisija

Anže ob svojem dosežku

Vse foto: Srečko Felix Kroppe

Mama Alenka je poskrbela za kosilo.

pri Guinnessovi knjigi rekordov in potem izda potrdilo za vpis v knjigo rekordov.

Uspelo je!

Med igranjem je bilo vzdušje obiskovalcev nepopisno, tudi zelo čustveno. Ljudje so se s ponosom zbirali v prostoru podnevi in ponoči. Dvorana, v kateri je Anže igral, je bila neprestano polna. Kot je povedal Anže, mu je bila med igranjem v neizmerno podporo pozitivna energija obiskovalcev. Najbolj kritičen čas je

bil ponoči med eno in peto uro zjutraj, zlasti še v nedeljo. V tem času pa so se pojavili obiskovalci s transparenti podpore, prišli so še pevci, ki so Anžeta s pesmijo spremljali skozi večino igranih skladb. Zato je čas zanj hitreje mineval, Anžeta je to postavljal pokonci. Prvi večji slavnostni trenutek je bil ob dosegu zadnjega rekorda, nato pa je Anže nadaljeval še do novega, navedenega rekordnega časa.

In ko je končal, je zavlada- lo neizmerno veselje, sledila je

Anže ob podpori vse družine

Anžetova zahvala občinstvu, ekipi, staršem, dekletu in vsem, ki so ga poslušali. Harmoniko je odložil zgolj za trenutek med izjavami medijem, potem pa jo je spet vzel v roke in s prijatelji glasbeniki, ki so ga obiskali z instrumenti, ponovno zaigral. Sestra Sara je pripravila tri torte, na katerih je bil na prvi prečrtan čas starega rekorda, torto z novim rekordom in torto z Anžetovo podobo. Vsi v dvorani so jih pokusili, dobili kozarec penine in nazdravili dosežku.

Vsak izmed nas bi po takem podvigu dejal, da Anže nekaj časa ne bo vzel harmonike v roke. Toda to se ni zgodilo, saj se je še isti večer s harmoniko udeležil kresovanja. »To pa je bil čas igranja za mojo dušo,« je povedal.

Spoštovani Anže, tudi v imenu slovenske lovske organizacije ti izrekamo iskrene čestitke za doseženi uspeh. Hvala tudi vsem, ki so te podpirali in predvsem tvoji ožji ekipi. Pa dober pogled!

Dr. Srečko Felix Krobe,
podpredsednik LZS

Pahorjeva katrca obiskala tudi libeliške »jagre«

Koroška družina **Marije in Jožefa Fratarja** iz Dravograda, ki je tudi lovska, saj so od petih družinskih članov kar trije zaprišeženi člani zelene bratovščine, doma in na tujem že celih 44 let ni prepoznavna samo po svojem družinskem podjetju **HYGAL, d. o. o.**, ki se ukvarja z mehansko obdelavo kovin, am-

pak tudi po svoji dobrosrčnosti. »Mama in oče sta podjetje začela razvijati iz nič v domači garaži. Ker sta oba izhajala iz bolj revnih družin, sta si bila na začetku primorana izposojati denar za prve brusilke in drugo orodje, da je delo šlo naprej in da je naša družina lahko živela normalno življenje. Prav zato smo danes lahko vsi zelo veseli in ponosni na svoja starša, da jima je uspelo ustvariti tako složno, povezano in donosno podjetje, ki v glavnem posluje s tujino, saj izdelujemo

Uspešni in srčni Fratarjevi

logistično opremo za letališča in tudi za medicino. Ponosni smo, da lahko pomagamo tudi tistim, ki nimajo tako srčnih in sposobnih staršev,« so v pomladnih mesecih mnogokrat za medije poudarili bratje Fratar: 43-letna dvojčka **Aleksander** in **Zlatko** ter 40-letni **Jože**, ki imajo svoje družine.

Brata dvojčka sta si svoji družini ustvarila na Muti, najmlajši Jože pa je ostal doma v Dravogradu. Skupno imajo pet otrok, ki so stari od sedem do 19 let. Zlatko ima prav tako dvojčka, in sicer 19-letna **Žaka** in **Žana**, ki že rada gresta na lov z dedijem Jožefom.

Fratarjevi so si zagotovo ustvarili lepo življenje, a se s tem nikoli ne ponašajo. »Preveč skromni smo tudi takrat, ko je treba iti na dopust, saj se najbolje počutimo v podjetju, v katerem delamo že od rane mladosti. Oče vedno rad reče, da skromnost odlikuje vse Fratarjeve. Vsi imamo svoje hiše, oče in mama tudi vikend v Prekmurju, nimamo pa jahte na morju. Le zakaj bi jo imeli, če pa bi lahko na njej zelo kratek čas uživali le nekateri. Naša jahta je naše podjetje, na kateri pluje vseh 92 članov kolektiva,« je odločno dejal Jože.

Borut Pahor s sliko dravograjskega ljubiteljskega slikarja **Srečka Frühaufa** v družbi družine Fratar. Z leve: **Aleksander**, **Jože**, **Borut Pahor**, **Zlatko** in mama **Marija** ter oče **Jožef Fratar**.

Vse foto: Franc Rotar

Letošnjega februarja in marca je Fratarjev zgleden čut pomagati sočloveku v hudi stiski privrel na dan, ko je družina Fratar od nekdanjega predsednika **Boruta Pahorja** za 60.000 evrov složno kupila starodoben avtomobil *Renault letnik 1991*, tako imenovano *katro*, ki jo je prodal v dobrodelne namene, sredstva pa takoj namenil **Inštitutu Zlata pentljica** in **Društvu Junaki 3. nadstropja**. »Naš namen ni bil obdržati katre za svoje potrebe – čeprav je takoj postala del naše družine –, da bi se z njo vozili po Koroški in se z njo ponašali. Že prve dni marca smo sprožili našo novo dobrodelno akcijo, s katero smo hoteli zbrati še več denarja. Prav gotovo smo zagnali ta pravo odmevno in zgledno akcijo, ki je potekala pod sloganom ‚Dobrodelna katra‘,« so na sedežu podjetja v Šentjanžu pri Dravogradu, kjer stojijo mogočne in sodobno opremljene proizvodne hale, posebej za **Lovca** začeli razlagati uspešno zgodbo o zgledni in srčni akciji mama Marija, oče Jožef in sin Jože.

Koroški »mušter« za navdih

Koroški »mušter« za navdih in vzor, ki je tako lepo opevan v znani in že ponarodeli Šipkovi pesmi **Korošci smo zmeraj za »mušter« bili**, je marca zgledno zacvetel v vsej svoji mogočnosti in postal navdih za marsikoga. Roko na srce, tako tradicionalno trmast in navdihujoč koroški

Avtor prispevka Franc Rotar (levo) s prisrčnimi in uspešnimi dravogradskimi darovalci – družino Fratar – pred legendarno Pahorjevo katro

»mušter« še nikoli doslej ni bil tako složen, povezovalen kot ves čas Fratarjeve dobrodelne akcije. Pokazal je, da Koroška in tudi dobršen del Slovenije ter bližnje tujine še kako zna stopiti skupaj, ko se zbira denar za otroke, ki so zboleli za rakom, in za nakup zelo potrebne aparature za odkrivanja zgodnjega raka v slovenjegraški bolnišnici.

Marca so bratje Fratar z legendarno katro prevozili več kot tisoč kilometrov, zlasti po prelepi in dobrsrdni Koroški. Fratarjevi se bodo teh voženj s ponosom spominjali še mnogo let: »Kjerkoli smo se pojavili z njo, so nas bili veseli in ponosni, da smo se pripeljali tudi v njihov kraj –

podjetja, društva, vrtci in šole. Skratka, po dolgem in počez smo prevozili in tudi na novo spoznali kar nekaj novih krajev. Nastale so nepozabne fotografije, ki dolgo ne bodo zbledele. V dobrodelno akcijo je bilo vključenih kar nekaj dobrsrdnih prostovoljcev. Tudi naši ožji družinski člani. Ves čas je bila z nami tudi sekretarka Območnega združenja Rdečega križa Dravograd – neutrudna **Irena Gostenčnik**. Za njen trud se ji tudi s pomočjo Lovca lepo zahvaljujem,« je povedal Jože.

Katrci tudi med libeliškimi »jagri«

S katro so se pripeljali tudi na dvorišče koroške **Lovske družine** (LD) **Libeliče**, ki jo zavzeto vodi **Marko Kogelnik** in katere člana sta tudi oče Jožef in sin Jože. Na domačo lovsko družino so vsi Fratarjevi »jagri« zelo ponosni in navezani, čeprav je mama Marija lovka v **Lovišču s posebnim namenom Kompas – Peskovci**, v katerem je član tudi oče Jožef. V Prekmurju se namreč počutita lepo in sproščeno. Rada gresta tudi na lov, saj sta tudi pomočnika lovskih čuvajev. Jožef in Jože sta lovca od leta 2002, Marija pa od leta 2011. Jože je bil en mandat tudi član upravnega odbora, sedaj pa je revirni vodja. Je tudi prejemnik znaka za lovske zasluge **Lovske zveze Slovenije**.

»Libeliški »jagri« smo že od nekdaj zelo povezani in složni, četudi kdaj pride do kakšnega drugačnega mnenja. Radi se družimo pri prelepem lovskem domu, od koder je lep razgled na Dravsko dolino. Tam je bilo tudi posebno in nepozabno srečanje z dobrodelno katro. Taki dogodki se ne zgodijo vsak dan. V naša srca je stopila tudi pesem o katri, ki jo je napisal koroški lovski pesnik **Stanko Grl**, član **LD Peca – Mežica**. Vemo, da je bilo med darovalci tudi veliko slovenskih lovk in lovcev. Zelo smo ponosni nanje,« so v en glas dejali naši sogovorniki Marija, Jožef in Jože.

Franc Rotar

Veselo na tretjem Mladinskem lovskem taboru ZLD Ljubljana

Tretjega **Mladinskega lovskega tabora**, ki ga je zadnji vikend v lanskem avgustu organiziralo vodstvo **Zveze lovskih družin (ZLD) Ljubljana** v sodelovanju z **Lovsko družino (LD) Taborska jama**, se je udeležilo 28 otrok (11 deklet in 17 fantov) različnih starostnih skupin. Že ob prijavi za udeležbo na tabor so bili starši oziroma mladi taborniki seznanjeni s programom spoznavanja narave in lovskih aktivnosti ter potekom dejavnosti, kar smo tudi dosledno uresničili. Vodja tabora je bil **Alojz Albreht**, pedagoški vodja **Luka Radič**, programski vodja **Franc Kerin**, nadzorni mentor pa **Jože Sivec**.

Po jutranjem zboru tabornikov sta zbranim namenila nekaj uvodnih besed in otrokom izrekla

dobrodošlico predsednik **Lovske zveze Slovenije** in **ZLD Ljubljana** mag. **Lado Bradač** in starešina **LD Taborska jama** Jože Sivec. Zaželela sta jim tudi prijetno bivanje in počutje na lovskem taboru. Sledilo je podeljevanje enotnih zelenih majic z napisom **LZS** in lovskih čepic z napisom

3. Mladinski lovski tabor 2022, LD Taborska jama.

Otroci so nato z velikim zanimanjem prisluhnili predavanju mag. **Štefana Vesela** o mali in veliki divjadi, ki je bilo prilagojeno njihovim starosti, ter predavanju **Janija Šivca** o zgodovini in prikazu lovskega orožja. Preizkusili so

se lahko tudi v streljanju z zračno puško. Sledilo je predavanje mag. **Janija Šalamona** o lovskih šegah in običajih, za tem je bila predstavitev oponašanja jelenjega rukanja in na koncu še seznanitev z lovskim rogom ter kako se igra (trobi) nanj. Napočil je čas za večerni izhod z lovci v lovišče in opazovanje divjadi, po vrnitvi v tabor pa so si otroci z veseljem pripovedovali o doživetjih. Pred nočnim počitkom smo vsi skupaj zakurili ogenj, nad njim spekli koruzo in nadaljevali kramljanje o doživetjih.

Naslednji dan je sledilo vstajanje, pospravljanje sob, napolniti je bilo treba prazne želodčke. Nato so mladi z velikim zanimanjem prisluhnili pripovedovanju družinskega kinologa **Roka Šešlja** o lovski kinologiji, pasmah in dejavnostih lovskih psov. Ogledali so si tudi praktičen prikaz sledenja psa po umetni krvni sledi, ki ga je pripravil Rok s svojim psom. Potem je bila na vrsti predstavitev **Društva**

Udeleženci tretjega Mladinskega lovskega tabora ZLD Ljubljana s predstavniki organizatorjev in začasnih skrbnikov

Mag. Jani Šalamon je otrokom predstavil lovski krog, lovski klobuk in jim povedal nekaj zanimivosti o slovenskih lovskih običajih.

Po predavanju kinologa Roka Šešlja o pasmah lovskih psov, lovski kinologiji in po ogledu dela psa krvosledca po umetni krvni sledi so otroci prijaznega psa lahko tudi pobožali.

CER, ki združuje ljubitelje narave, konj in rekreacije. **Marjan Koščak** je povedal nekaj besed o delovanju društva ter prikazal fotografije, udeležence pa je seznanil še z novo tematsko potjo, imenovano *Pot zelene rege v Vodomčevem gaju*. V sklopu predstavitev društev so sledili še predavanja, praktičen prikaz odlova ptic ter prikaz obročkjanja

in nato njihovega spremljanja, pri katerem so sodelovali vsi taborniki.

Za konec tabora so otroci svoja doživetja strnili v proste spise in risbe. Tri najboljše je ocenila vnaprej imenovana komisija in avtorjem podelila praktične nagrade. Na slavnostni zaključek tabora so bili povabljeni tudi starši tabornikov, vsi skupaj pa so lahko

prisluhnili **Domžalskemu oktetu** in nastopu rogista.

Taborniki so prejeli priznanja za udeležbo na tretjem *Mladinskem lovskem taboru* in gradivo za mlade, s katerim jih je obdarila **Komisija Mladi in lovstvo pri LZS**. Sledile so zahvale Jožeta Sivca, starešine LD Taborska jama, ter Alojza Albrehta, vodje tabora in podpredsednika

Komisije Mladi in lovstvo pri LZS, za opravljeno prostovoljno delo. Organizatorji so se zahvalili staršem, ki so jim v varstvo zapuili svoje otroke. Vse so povabili na odlično lovski divjačinski golaž, ki so ga pripravili člani LD Taborska jama.

*Alojz Albreht,
ZLD Ljubljana*

Obisk solovcev ob stotem jubileju člana LD Krško

Prvega aprila 2023 je življenjski jubilej praznoval član Lovske družine (LD) Krško, lovski tovariš **Jože Pavkovič**, ki je najstarejši član v LD Krško. Rodil se je leta 1923 na Raki v kmečki in obrtniški družini.

Po končani osnovni šoli se je izučil za mizarja. Leta 1941 je bil izseljen v Nemčijo, po vrnitvi leta 1945 pa je bil vpoklican na odsluženje vojaškega roka. Užival je v svojem poklicu, znan pa je tudi kot strasten urar. Še nedolgo

Jubilant Jože Pavkovič (desno spredaj) v družbi solovcev iz LD Krško

pred stotim rojstnim dnevom je izdelal uro.

V svojem dolgoletnem stažu kot član LD Krško je bil tudi gospodar lovskega doma, kinolog, član nadzornega odbora in član

raznih komisij. Jože je ljubitelj narave in njegova strast sta lov na roparice in zimsko hranjenje male divjadi, užival pa je tudi na lovu s psom ptičarjem.

Je prejemnik odlikovanj in pri-

znanj: znaka za lovske zasluge, reda za lovske zasluge III. stopnje ter jubilejnih znakov za 40 in 50 let članstva v lovski organizaciji. Jože je tudi častni član LD Krško in čeprav je najstarejši član, se še vedno udeležuje pomembnih sestankov, rad pa tudi bere knjige *Zlatorogove knjižnice* in razne revije o lovu, med drugim tudi revijo *Lovec*.

Zelo uživa v družbi mladih lovcev in jim popestri druženje s svojimi bogatimi lovskimi prigradami in nasveti, ki jih ima vedno na zalogi v svoji bogati »zbirki«, ki je nastala v več kot 56-letni pripadnosti zeleni bratovščini.

Miha Gabrič

Drugi Otroški lovski biatlon

Leta 2019 je **Lovska družina (LD) Čepovan** skupaj s **Krajevno skupnostjo (KS) Lokovec** in lokovškimi ženami organizirala prvi **Otroški lovski biatlon**. Udeležba otrok je bila velika in na koncu so bili vsi zadovoljni – otroci in starši. Takrat smo sklenili, da bomo biatlon organizirali vsako leto. Pandemija covida-19 nam je to preprečila za dve leti.

18. septembra 2022 smo naš

»biatlon« ponovno organizirali na igrišču KS Lokovec pri Kovaškem muzeju. Ob zvoku prijetne glasbe so se začeli zbirati in prijavljati prvi tekmovalci. Za ogrevanje in krajšanje časa do začetka tekmovanja se je vsak lahko preizkusil v streljanju z zračno puško. Postavljene so bile tri »tarče sreče«, ki so bile pokrite, da nihče ni mogel videti, kje so srčki srečnega zadetka in za katero nagrado strelja. Nagrade so bile: veliko in malo kolo sira ter kozarec medu, kar so prispevali domačini. Na tekmovanje se je prijavilo več

kot trideset otrok, ki so tekmovali v treh kategorijah: najmlajši v kegljanju, otroci, stari od šest do deset let, so v teku z en kilogram težkim nahrbtnikom poskušali z desetimi žogicami podreti deset pločevink, zloženih v piramido. Starejši otroci, stari od deset do štirinajst let, so se pomerili v teku in streljanju z zračno puško. Tekmovalci so morali preteči trikrat po dvesto metrov, za vsako nepodrto pločevinko ali zgrešen strel pa še trideset metrov dolg kazenski krog. Skoraj neverjetno je, da so deklice in dečki toliko

pretekli z nahrbtnikom, težkim tri kilograme, in z zračno puško zadeli na razdalji deset metrov skoraj vse tarče. V tarčo, veliko deset centimetrov, so streljali sede z mize in naslonom, v tarčo, veliko trideset centimetrov, pa stoje, kot pravi biatlonci. Kar nekaj tekmovalcev je streljalo kot pravi ostrostrelci: zadeli so vse tarče. Otroci so želeli videti tudi svoje starše, babice in dedke, kako oni tečejo in streljajo, zato smo na koncu uvedli novo kategorijo »veterani«. Le-ti so tekli na skrajšani progi. Rezultati streljanja so bili

Foto: Zmago Winkler

Postavljene so bile tri »tarče sreče«. Nagrade so bile: veliko in malo kolo sira ter kozarec medu, kar so prispevali domačini.

odlični in so se lahko merili s »ta mladimi«. Najstarejši udeleženec je imel 80 let in je zadel vse tarče.

Ko smo čakali na razglasitev rezultatov, sta mlada tekmovalca krajšala čas z igranjem na harmo-

niko. Zmagovalci v kategorijah so prejeli medalje in nagrade, vsi drugi tekmovalci pa spominske medalje in manjše uporabne nagrade. Sledilo je druženje ob odličnem divjačinskem golažu, polenti,

Foto: Zmago Winkler

Tisti dan smo bili vsi zmagovalci, saj smo preživeli lep sončen jesenski dan v dobri družbi.

sladkarijah in pijači. Dogovorili smo se, da bomo naš biatlon organizirali vsako leto, in to v drugih krajevnih skupnostih na območju naše lovske družine. Tisti dan smo bili vsi zmagovalci, saj

smo preživeli lep sončen jesenski dan v dobri družbi. *Otroški lovski biatlon* bo letos v KS Čepovan predvidoma konec avgusta ali v začetku septembra.

Janez Jelerčič

Srebrna podgorska lovška maša

Člani koroške **Lovske družine (LD) Podgorje** že od samega začetka svojega delovanja zgledno negujejo medsebojne tovariške odnose, skrbijo za lovske šege in navade, kulturo, strelstvo in kinologijo. A kar je najpomembnejše: so skrbni varuhi narave ter nadvse odgovorni pri upravljanju in odstrelu divjadi. Na Koroškem in širše so znani tudi po svoji družabnosti in gostoljubnosti, kar vsako leto znova privre na plano na Čerčejevem vrhu nad idilično kmečko dolino Podgorje pred njihovim skrbno vzdrževanim lovskim domom, ko organizirajo tradicionalno lovsko mašo.

Lansko poletje je njihova lov-

ska maša dočkala že srebrni jubilej. Takrat so ob tako posebni priložnosti dom na novo prepleskali in na okna namestili številne rože ter s škodlami na novo prekrili streho nad prostorom za druženje zunaj. Domači lovci in lovke, njihovi številni lovski prijatelji iz Slovenije in tujine, kmetje in drugi podporniki zelene bratovščine radi posedijo pred lovskim domom LD Podgorje ter se v prijetni senci družijo za lično izdelanimi lesenimi mizami.

Še nekaj besed o jubilejni maši: daroval jo je spoštovani in cenjeni podgorski župnik **Leopold Korat**, za prijatelje Poldi. Leta 1996 je bil **Janko Skobir**, večletni nekdanji starešina LD Podgorje, pobudnik za organizacijo menda sploh prve lovske maše v Slovenji, zagotovo

Foto: Franc Rotar

Župnik **Leopold Korat** ni pozabil omeniti tradicionalne pozitivne vloge lovcev pri varovanju narave in zlasti divjadi, ki je poleg močnih in zdravih gozdov gotovo pokazatelj, da živimo v zdravem okolju.

pa na Koroškem. Skupaj z župnikom Koratom sta pripravila lovsko mašo, o kateri se je v tistih časih na veliko govorilo in tudi pisalo v Sloveniji in celo v tujini.

Jubilejna lovška maša je spet potekala v objemu mogočnega gozda, v naravni zeleni katedrali, kjer so lepo okrasili stalno kapelico in postavili oltar. Mašo so dobro organizirali in izpeljali. Pri njej so sodelovali tudi lovski rogisti iz **Savinjsko-Kozjanske zveze lovskih družin** in skupina cerkvenih pevcev in pevk iz Podgorja. Župnik Korat je v svojem značilnem všečnem nagovoru gotovo potrkal na vest vsem tistim, ki ne sledijo zakonom narave in človečnosti. Ob tem ni pozabil omeniti tradicionalne pozitivne vloge lovcev pri varovanju narave in zlasti divjadi, ki je poleg

močnih in zdravih gozdov gotovo pokazatelj, da živimo v zdravem okolju.

Tradicionalne slovenske lovske maše niso zgolj krščanski dogodek in srečanja, ampak so tudi lep kulturni dogodek, ki zbližuje in povezuje zlasti lovce, kmete, gozdarje in njihove sorodnike, česar se dobro zavedajo podgorski lovci in lovke. Lovskim mašam tako namenjajo posebno pozornost. Starešina LD Podgorje **Simon Skobir**, priznani slovenski puškar, se je zato v svojem pozdravnem nagovoru sprehodil skozi zgodovino podgorskih lovskih maš.

Lanska podgorska lovška maša je številnim ostala v lepem spominu, zdaj pa pogumno naprej – do zlatega jubileja.

Franc Rotar

Foto: Franc Rotar

Jubilejna lovška maša je potekala pred lepo urejenim lovskim domom LD Podgorje.

Uspešen strelec in lovec Ivan Bezjak

Ivan Bezjak, zdaj upokojeni pleskarski mojster, sicer pa nekdanji uspešen obrtnik in naravovarstvenik iz Vitomarcev v Slovenskih goricah, velja za eno največjih slovenskogoriških in štajerskih strelskih legend.

Na glinaste globe je začel streljati še kot mlad lovec v nekdanji **Lovski družini (LD) Juršinci**, od koder je konec 70-tih let minulega stoletja prišel v **LD Dobrava** v Slovenskih goricah in ji ostal zvest vse do danes. Ivan je vrhunski strelec na glinaste globe, v mlajših letih je pobiral zmagovite pokale in praktične nagrade kot za šalo; včasih na dan celo dve zmagi ali več. Zdaj je zaradi let pristal med veterani in še vedno zmaguje, sploh na meddružinskih tekmovanjih v severovzhodni Sloveniji. Velja za

Foto: Marjan Toš

Ivan Bezjak v značilnem položaju na strelišču v Dobravi

brezhibnega in varnega strelca, ki ima svojo taktiko in je tudi glede izbire nabojev zelo premišljen. Na treningih namreč preizkusi in

oceni, kateri naboj mu na izbranem strelišču najbolj ustreza.

Ivan je dolga desetletja član zelene bratovščine in velik skrb-

nik mlade poljske divjadi. Na fazana, zajca ali raco ne dvigne puške. »Bog ne daj, naj živijo in ostanejo v naravi,« vedno rad svetuje mladim lovcem. Tudi srnjadi ne lovi, zato pa ga pozimi mikajo zvitorepke. Kljub mrazu in snegu rad opreza za lisičinami in boginja **Diana** mu je večkrat zelo naklonjena.

Sicer pa Ivan uživa svoj mir v naravi tudi ob svojih ribnikih v Stanetincih, kjer mu vsake toliko časa načenna živce vidra, ki se spravlja na njegove ribe. »A to je narava, v naravi se točno ve, kako poteka življenje. Ker mala divjad izginja, bi rad pripomnil, da je vseeno preveč ujed in drugih plenilcev, med njimi zadnja leta opažam tudi šakala,« je med kratkim srečanjem še povedal Ivan, ki zase pravi, da je naravovarstvenik od glave do pete.

Marjan Toš

Redki in nepozabni prizori z robov mesta

Stanovci Obrtne ulice v Lenartu v Slovenskih goricah so kar nekaj časa opazovali neobičajno lebdenje manjše ptice ujede v zraku, ki je značilno za postovko (ime je dobila, ker rada gnezdi v cerkvenih in grajskih stolpih). Ugibali so, od kod se je vzela in kaj jo je prineslo na rob mesta, v naselje blizu stare industrijske cone.

Kmalu je bilo vseh ugibanj konec, saj je **Miro Koban** v Obrtni ulici tik ob znameniti lenarški Čreti opazil gnezdo, za katerega je menil, da je najbrž skobčevo. Radoveden kot je, se je pozanimal, katera ptice gnezdi pri njem in dobil odgovor – to je navadna postovka (*Falco tinnunculus*). Postovke so si gnezdo uredile na njegovi hiši na zunanjem delu nosilca ostrejša in gnezdo se je videlo celo z ulice. Miro je bil najprej pozoren na večje količine ptičjih izrebkov, ko pa je nekoliko bližje pogledoval proti vrhu hiše, je zagledal gnezdo zanimive ptice. Bil je obziren in ko so sredi julija iz gnezda pokukali kar trije lepo operjeni mladiči postovke, ga je prevzelo veselje. Redkega prizora je bila še bolj kot on vesela njegova soproga **Jadranka**, zavzeta in predana naravovarstvenica. Osemnajstega julija so vse tri mlade postovke poletele iz gnezda na vrh sosednje hiše, v kateri je avtomehanična delavnica. Tam so v miru počivale, poletele nekoliko naprej in se

Foto: Marjan Toš

Mlade lenarške postovke v gnezdu

spet vrnilo na gnezdo. Dogodek je navdušil stanovce in mnoge sprehajalce, ki se mimo Mirove hiše sprehajajo proti Čreti.

Postovke so majhne in vitke ujede iz reda sokolov (Falconiformes), ki se v lenarški Čreti očitno dobro počutijo in jih z zanimanjem in simpatijami opazujejo tudi stanovci Prežihove ulice in Strme poti. Njihovo lebdenje v zraku, ko opazujejo plen na njivah in travnikih, je res nekaj posebnega. V Sloveniji je postovka pogosta gnezdilka v severovzhodni, osrednji in južni Sloveniji. Je stalna vrsta, ki prezimuje predvsem v nižinskih območjih, čeprav je njena siceršnje zimske razširjenosti precej mozaično razpršena. Postovke so ptice z dolgimi prišiljenimi perutmi in dolgim repom, dolge so do 34 cm. V Evropi so se te ujede uspešno prilagodile na življenje v mestih. Za gnezdenje izbirajo različne line na visokih stavbah, če pa jih ni, jim pridejo prav tudi zapuščenega gnezda vran na visokih drevesih. Dostop do gnezdišč jim ljudje pogosto onemogočimo zaradi zapiranja in nameščanja zaščitnih mrež (proti mestnim golobom) na odprtine stavb. Postovke so si zato prisiljene izbrati tudi slabše zavarovane line, iz katerih pa negodni mladiči žal pogosto padejo tudi več deset metrov v globino. Pri Miru te bojazni ni bilo, v miru so se izvalile, odrasle in poletele v bližnjo Čreto. Od tam se bodo vračale v veselje meščanov tistega dela Lenarta.

Marjan Toš

Vedno dobrodelni člani LD Bukovje - Otiški Vrh

Lovci Lovske družine (LD) Bukovje - Otiški Vrh se dobro zavedamo, kako zelo pomembna je pomoč drug drugemu, sosednjim lovskim družinam, sokrajanom in vsem kmetom na območju našega lovišča. Redno se udeležujemo vseh javnih delovnih akcij, ki potekajo v naši občini in priskočimo na pomoč ob naravnih in drugih nesrečah.

14. marca 2023 nas je presenetila novica, da je zagorelo na kmetiji Vivodb - Jeseničnik, po domače Jeznik, ki leži v osrčju naše lovske družine pod mogočno cerkvijo sv. Petra in Pavla na Kronske gori. Takoj se je sestal upravni odbor, potrdil donacijo lovske družine in organiziral akcijo zbiranja denarja med lovci.

Foto: Tone Preksavec

Obnovitvena dela na pogorelem ostrešju Jeznikove domačije

S ponosom lahko zapišem, da smo v nekaj dneh zbrali 1300 evrov finančne pomoči. V imenu vseh lovcev LD Bukovje - Otiški vrh sta gospodarju Jeznikove domačije

Marjanu Jeseničniku denar odnesla naša starešina Grega Mlačnik in blagajnik Boštjan Vrhovnik. Družina Jeseničnik je bila izjemno prijetno presenečena in nam je zelo hvaležna

za donacijo. Izrek: »Kdor hitro da, dvakrat da,« se je v tem primeru še kako potrdil!

Matej Vrhovnik,
prosvetar LD Bukovje -
Otiški Vrh

OGLASNO SPOROČILO NAROČNIK:

Optics Trade, d. o. o.
www.optics-trade.eu

Predstavljamo: Pulsar Axion 2 XQ35 Pro in Axion 2 XQ35 Pro LRF

Letos smo na Shot Showu v Las Vegasu, kasneje pa tudi na IWI v Nürnbergu tako kot že mnoga leta doslej obiskali Pulsarjevo stojnico, kjer vedno znova navdušujejo s svojimi novostmi. Za leto 2023 je Pulsar pripravil obilo presenečenj, ki ljubitelja termovizijske optike nikakor ne pustijo ravnodušnega. Tokrat bomo opisali novi napravi v seriji Axion 2, in sicer modela XQ35 Pro in XQ35 Pro LRF.

Naprave Axion so lovcem, ki so vsaj malce seznanjeni s termovizijsko optiko, že dodobra znane. Videz je od leta 2019, ko je bila predstavljena prva naprava v sklopu te serije, ostal skoraj nespremenjen, kar lahko pripisemo lastnostim, kot so kompaktnost, majhna masa, privlačna oblika in magnezijevo ohišje. Vsem napravam v seriji lahko v nekaj sekundah zamenjamo baterijo, ki jo je mogoče kupiti po ugodni ceni. Baterija APS5, ki napaja napravi Axion 2 XQ35 Pro in Axion 2 XQ35 Pro LRF, stane 45 evrov, lahko pa deluje do enajst ur.

Verjetno se večini poraja vprašanje – kakšna je razlika med modeloma Axion 2 XQ35 in Axion 2 XQ35 Pro? Oznaka »Pro« pri

Pulsarjevih napravah nakazuje na izboljšano toplotno občutljivost oziroma NETD. Tudi v tem primeru ni nič drugače; senzor modela Pro lahko zaznava manjše temperaturne razlike (NETD < 25 mK) od standardnega modela (NETD < 40 mK), kar je še posebno izrazito v dežju in megli. Ločljivost

nomski gumbi, ki jih je preprosto uporabljati ne glede, ali ste desničar ali levičar. Osnovna povečava je dvakratna. Naprava omogoča zajemanje slik in snemanje videov. Lahko jo povežemo z aplikacijo Stream Vision 2, kar daje dostop do še nekaterih drugih možnosti, na primer pregledovanja datotek

lov tudi v nekoliko slabših vremenskih razmerah, kot sta deževje in megla – v takih razmerah je razlika v občutljivosti senzorja še posebno očitna. Axion 2 XQ35 Pro je na voljo za 1790 evrov, model z laserskim daljinomerom pa za 2100 evrov.

Ob nakupu prejmete triletno

Foto: Optics Trade, d. o. o.

Pulsar Axion 2 XQ35 Pro

senzorja ostaja nespremenjena – 384 x 288 pikselov. Razlika med novima napravama je v tem, da je model z oznako »LRF« opremljen z laserskim daljinomerom.

Vse druge lastnosti ostajajo nespremenjene. Domet zaznavanja toplote je do 1300 m. Na vrhu ohišja so razporejeni štirje ergo-

na napravi prek telefona, projiciranja slike na zaslon telefona in podobno.

Z Axioni 2 XQ35 Pro in Axioni 2 XQ35 Pro LRF je Pulsar zapolnil vrzel med cenejšimi, standardnimi Axioni 2 XQ in nekoliko dražjimi Axioni 2 XG. Priporočamo jih predvsem tistim, ki zahajajo na

jamstvo. Naprava je izdelana v Evropski uniji, kjer izvajajo tudi servisne storitve. Nakup naprave Axion je resnično dolgoročen; Pulsar je eden redkih proizvajalcev termovizijske optike, ki vam lahko uredi popravilo še dolgo po poteku jamstvene dobe.

IZ ZAPRAŠENIH ARHIVOV ZA SPOMINJANJE IN POMNENJE

JANKO ŽEL

Povsem po naključju sem dobil v roke obsežen arhivski fond o doslej malo znanem Maistrovem borcu **Janku Želu** (1891–1985), ki je bil doma v Šentilju v Slovenskih goricah. Bil je učitelj in šolski upravitelj (nadučitelj) v Apačah pri Gornji Radgoni in v Braslovčah v Savinjski dolini. Arhivsko gradivo je izjemno bogato in posredno potrjuje v lovski javnosti premalo znano zgodovinsko dejstvo, da so bili Maistrovi borci v prevratnih letih 1918/1919 tudi lovci. Obsežen arhiv o Janku Želu hrani njegov vnuk **Aleš Berger** iz Solkana, ki je povedal, da mu dedova lovstva dejavnost ni znana, se pa spominja, da je imel vedno ob sebi lovskega psa. Ohranjeni sta dve njegovi fotografiji: ena skupinska z lovsko družbo in ena njegova z lovskim psom v Apačah. Žal na skupinski fotografiji ni nobenih podatkov, kdaj in kje je bila posneta, kar bi nam bilo v pomoč za poizvedovanje o Želovi lovski dejavnosti. Nesporen je podatek, da je bil lovec, saj je imel veljaven orožni list do leta 1941 za lovsko puško dvocevko, ki jo je moral že aprila 1941 oddati okupacijskim oblastem. Tokratni zapis v rubriki je zaradi vsega omenjenega hkrati prošnja vsem, ki morebiti kaj vedo o tem zanimivem možu, ki je kot Maistrov borec v usodnem času prislunil klicu domovine in šel v boje za severno slovensko mejo, da mi to sporočijo.

V tistem času so bila številna junaštva v bojih za ta košček slovenskega ozemlja, žal pa so za mnoge ostala anonimna. Menim, da je med njimi tudi skoraj povsem pozabljena vloga nadporočnika Janka Žela,¹ ki je sodeloval v takratnih bojih in bodril svoje borce – prostovoljce. Mnogi so za vedno ostali na mrtvi straži slovenstva. 1. decembra 1918, torej na dan ustanovitve jugoslovanske države Srbov, Hrvatov in Slovencev (SHS), je nadporočnik Žel od generala Maistra osebno dobil ukaz, naj s svojo enoto zasede Cmurek. Zato se je tistega dne odpravil iz Maribora z vlakom in potoval prek Špilja skupaj s šestimi stotniki nadporočnika **Benjamina Zeilhoferja**, ki je dobil ukaz zasesti Radgono. Janko Žel se v svojem pismu Zeilhoferju z dne 29. oktobra 1968 spominja, kako so v večernih urah prispeli v Cmurek, kjer bi Žel moral opraviti svojo nalogo. Vendar si je premislil in skupaj z Zeilhoferjevo enoto nadaljeval pot proti Radgoni, kjer je bila močnejša nemška posadka. Šele čez dva dni je nadporočnik **Žel odšel s svojo enoto ob desnem bregu reke Mure** skozi Apaško dolino proti Cmureku, kjer so slovenski vojaki zavarovali železniško postajo in most. Janko Žel in Benjamin Zeilhofer sta bila za uspešno osvojitvev Radgone in Cmureka deležna pohvale v dnevnem povelju generala Maistra z dne 11. december 1918.

Po prevratu se je Žel posvetil učiteljevanju in vodenju šol, najprej na Sv. Ani v Slovenskih goricah in nato v Apačah. Tam je bil do leta 1939, ko je bila dražba lovišč v Gornji Radgoni. Lokalni kronist mag. **Dušan Ščap** je ob tem zapisal, da je občinsko lovišče Apače – vzhodni del za 1050 dinarjev odkupila uprava graščine in veleposestva Herman Julio Meinel v Črncih. Občinsko lovišče Apače – zahodni del pa je za 1150 dinarjev odkupila lovstva družba iz Konjščca po pooblaščenju **Feliksiju Vizjaku**. Žal drugih podatkov za tisti čas (še) nismo našli in tudi v kroniki **Lovske družine Apače** po navedbah mag. Ščapa ni podatkov o Janku Želu. Kljub temu menim, da je pošteno, da lovstva javnost spozna moža, ki je sledil klicu domovine in da je bil Maistrov borec za severno slovensko mejo, pa tega ni nikoli obešal na veliki zvon.

Pripravil: **dr. Marjan Toš**

¹ Janko Žel se je kot poročnik avstro-ogrske vojske boril na soški fronti in bil tam tudi odlikovan. Ko so Italijani aprila 1941 okupirali Ljubljano, je njegova soproga to odlikovanje vrgla v peč. Žel je bil očitno dober poveljnik, saj je leta 1975 za svoje vojaško udeleževanje v času bojev za severno mejo dobil posebno priznanje iz rok Lojzeta Udeta. Spominja se ga tudi Makso Šnuderl v *Osvobojenih mejah* (pismo Aleša Bergerja iz Solkana z dne 5. 2. in 6. 2. 2023). Aleš Berger, ki hrani večji del njegove zapuščine, ima v njej tudi ohranjeno dnevno povelje generala Maistra, s katerim je general pohvalil Žela v bojih za Cmurek. Hrani tudi dve njegovi lovski fotografiji.

Foto: Osebnih arhiv Aleša Bergerja

Maistrov borec in lovec Janko Žel s svojim štirinožnim prijateljem

OKUSI NARAVE

Pečeno meso nutrije z zelenjavo

Za šest oseb potrebujemo:

- meso mlade nutrije (4–5 kg)
- 2 žlici sončničnega olja
- žličko zdrobljenega rožmarina
- 5 žlic dijonske gorčice
- 2 žlici olivnega olja
- 500 g ohrovt, 200 g stebel zelene, 200 g korenja, 200 g čebule, 2 žlici timijana

- šopek peteršilja in peteršiljevo korenino, glavico česna
- žličko soli in žličko zdrobljenega popra
- deciliter vina

Za prilogo:

- široki rezanci

Za omako:

- deciliter juhe iz jušne kocke
- deciliter smetane za kuhanje
- 2 žlici gorčice

Izkoženo in očiščeno nutrijo dobro osušimo s papirnato brisačo, jo natremo z mešanico sončničnega olja, dijonske gorčice in rožmarina. Mariniramo jo lahko že zvečer.

Naslednji dan vso zelenjavo zrežemo na koščke. V pekač s pokrovom vlijemo dve žlici olivnega olja in dodamo polovico zrezane in s soljo ter poprom začinjene zelenjave (ohrovt, zeleno, korenje, čebulo, timijan, peteršilj s korenino in česen). Nanjo predenemo marinirano meso, ki ga obložimo še s preostalo zelenjavo. Pekač pokrijemo in ga potisnemo v pečico, ki jo naravnamo na 220 stopinj Celzija. Po eni uri pečenja meso obrnemo, polijemo z vinom in olivnim oljem. Pečemo še pol ure oziroma do mehkega.

Medtem po proizvajalčevih navodilih skuhamo široke rezance in pripravimo omako.

V kozici zmešamo smetano, gorčico in deciliter juhe iz jušne kocke. Na srednji temperaturi jo kuhljamo nekaj minut.

Pečeno meso odluščimo od kosti. Na krožnik zložimo pečeno oziroma dušeno zelenjavo iz pekača in koščke mesa, dodamo rezance in prelujemo s smetanovo omako.

Lovci smo iznajdljivi in prav gotovo tako pripravljeno nutrijo okusno spečemo tudi pred lovsko kočjo v podpekli. ☺

O ohrovту: Je priljubljena vrtnina iz družine kapusnic, ki jo največkrat uživamo kot prilogo k drugim jedem. Ohrovt je zelo bogat z vitamini in antioksidanti. Učinkovine delujejo protivnetno in spodbujajo delovanje imunskega sistema ter pomagajo pri razstrupljanju jeter. Ima malo kalorij in veliko vlaknin. Je tudi priljubljena sestavina jutranjega smutija.

Ponudimo z veliko žlico ljubezni in spoštovanja do hrane in živali!

Žan in Eva

Nariscel: Milan Samar

V devetinosemdesetem letu starosti nas je 30. aprila 2023 zapustil **Darij Zapušek**, dolgoletni član naše Lovske družine Iga vas. V nedeljo, 7. maja 2023, smo se v velikem številu poslovili od njega na pokopališču v Podcerkvi z vsemi lovskimi častmi.

Darij se je rodil 7. novembra 1934 v Litiji, kjer je preživel svojo mladost. Izšolal se je za gozdarja in se zaposlil v Ljubljani. Nato je bil premeščen v Leskovo dolino v Loški dolini, kjer je spoznal svojo življenjsko sopotnico Štefko, s katero sta si ustvarila družino na njeni domačiji v Markovcu. Poklicna usmerjenost in ljubezen do narave sta ga zaznamovala za vse življenje.

V lovsko bratovščino je vstopil že v domači Litiji leta 1953. V maju istega leta je opravil lovski izpit in se pridružil lovcem LD Šmartno pri Litiji, dokler se ni ustalil v Markovcu in se včlanil v LD Iga vas, kjer je ostal vse do svoje smrti. Že na začetku se je izkazal za dobrega tovariša in preudarnega gospodarja. Ko smo začeli gradnjo lovskih koč, nam je pod zelo ugodnimi pogoji prodal zemljišče za

kočo Urško, za kar smo mu bili zelo hvaležni. Pri gradnji je tudi aktivno sodeloval. Pri gradnji lovskega doma na Gobovcu pa si je prizadeval in tudi uspešno izpeljal odkup zemljišča od številnih lastnikov. Pomagal je tudi pri pridobitvi donacij za gradnjo lovskega doma v Šmartnem pri Litiji. Na njegovo pobudo smo z LD Šmartno tudi pobrateni. Ta vez traja še vedno zelo uspešno in upamo, da bo tako tudi v prihodnje, čeprav Darija ni več med nami.

Kot resen in odgovoren član lovske družine je bil imenovan za razne funkcije v družini: bil je tajnik, gospodar, starešina in večkratni član upravnega odbora. Dejaven je bil tudi v območni lovski zvezi, kjer je bil nekaj časa celo njen predsednik. Leta 1976 je opravil izpit za lovskega mojstra in se na tak način tudi strokovno izpopolnjeval. Za svoje uspešno, predano in ustvarjalno delo na področju lovstva in varovanja narave je prejel številna priznanja in odlikovanja.

Lovska zveza Slovenije ga je odlikovala z naslednjimi odlikovanji: z znakom za lovske zasluge ter redi za lovske zasluge III., II. in I. stopnje. Prejel je še tri priznanja območne lovske zveze ter jubilejna znaka za 60 in 70 let članstva v lovski organizaciji.

Leta 2017 ga je LD Iga vas imenovala za častnega člana. Vsi smo

radi prisluhnili njegovim idejam in nasvetom, ker je svoje bogate izkušnje prenašal na vse, predvsem pa na mlajše člane. Bil je pozitivna, nekonfliktna in umirjena oseba in takega smo spoštovali ter imeli radi.

Darij, hvala za vse, kar si v svojem

življenju žrtvoval in prispeval za našo LD Iga vas ter Zvezo lovskih družin Notranjske. Tvoje lovske steze se bodo zarasle, mi pa te bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

Lovci LD Iga vas

Iz lovskih vrst so za vedno odšli:

Edvard Tolar, LD Železniki, * 20. 9. 1967, † 11. 2. 2023.	Ciril Grmšek, LD Veliki Kamen, * 27. 2. 1944, † 16. 3. 2023.
Alojzij Žumer, LD Železniki, * 28. 4. 1932, † 2. 8. 2022.	Viktor Šuligoj, LD Desternik, * 24. 5. 1928, † 26. 5. 2023.
Stanislav Lagoj, LD Gradišče Košana, * 17. 5. 1936, † 23. 9. 2022.	Albert Stepančič, LD Dole nad Idrijo, * 12. 4. 1940, † 18. 5. 2023.
Jožef Srebot, LD Gradišče Košana, * 10. 9. 1936, † 13. 12. 2022.	Benjamin Jurca, LD Cerknica, * 19. 7. 1959, † 27. 5. 2023.
Ciril Šonc, LD Kras Dutovlje, * 8. 9. 1943, † 7. 5. 2023.	Ivan Lozej, LD Jezero Komen, * 29. 6. 1953, † 14. 5. 2023.
Martin Hočevar, LD Gorjanci, * 20. 8. 1958, † 7. 5. 2023.	Roman Černigoj, LD Hubelj Ajdovščina, * 23. 8. 1953, † 19. 5. 2023.
Milan Čučko, LD Sveta Ana, * 21. 8. 1943, † 7. 2. 2023.	Franc Žabkar, LD Šentjernej, * 30. 3. 1952, † 27. 1. 2023.
Bruno Pisak, LD Marezige, * 29. 9. 1949, † 3. 12. 2022.	Emil Vehovar, LD Raka, * 27. 10. 1950, † 4. 5. 2023.
Boris Pahor, LD Marezige, * 31. 8. 1943, † 7. 2. 2023.	Milan Cankar, LD Škofja Loka, * 10. 12. 1949, † 12. 1. 2023.
Marino Plahuta, LD Marezige, * 21. 6. 1954, † 29. 4. 2023.	Valentin Ogris, LD Škofja Loka, * 9. 6. 1937, † 28. 4. 2023.
Jožef Habjan, LD Višnja Gora, * 21. 3. 1946, † 19. 5. 2023.	

Umrlim časten spomin!

Državna tekma v delu po strelu za nemške lovske terierje

Bilo je lani, ko nas je jutranje jesensko sonce pozdravljalo nad meglicami Ljubljanskega barja med vožnjo na Planinco proti lovskemu domu **Lovske družine**

Tomišelj, ki je pod vrhom Krima, najvišjega vrha v bližnji okolici Ljubljane.

Na zbornem mestu je prišlo vseh osem prijavljenih vodnikov s svojimi psi, ki so sodelovali na tekmi. Kmalu po prijateljskih pozdravih je zadonela državna himna in delegat Kinološke zveze Slovenije (KZS) **Ivan Traven** je pozdravil vse navzoče ter uradno odprl

Nemška lovska terierka Russi vodnika Marka Sojerja (1. mesto)

Nemški lovski terier Jack od Vlašiča vodnika Dejana Poljanška (2. mesto)

Zbor vodnikov z nemškimi lovskimi terierji pred razglasitvijo rezultatov Državne tekme v delu po strelu za nemške lovske terierje

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLt):

Oče: 5/l, mati: 5/l, 10. 7. 2023.
Stojan Pignar,
Cesta talcev 73, 2327 Rače.
Tel.: 041/366-400.

Oče: 5/l, mati: 4/l, 16. 6. 2023.
Slavko Vidmar,
Idrijska cesta 20,
5270 Ajdovščina.
Tel.: 041/730-633.

Kratkodlaki jazbečar (SLRJk):

Oče: tuj plemenjak,
mati: 5/l, 14. 7. 2023.
Srečko Novak,
Dolnje Vreme 26, 6217 Vremski Britof.
Tel.: 041/852-992.

Oče: 5/l, mati: 5/l, 22. 6. 2023.
Boštjan Golob,
Samostanska ulica 13,
2360 Radlje od Dravi.
Tel.: 040/124-577.

Resasti jazbečar (SLRJr):

Oče: 5/l, mati: 5/II, 25. 6. 2023.
Primož Žunter,
Okonina 18, 3333 Ljubno ob Savinji.
Tel.: 051/652-682.

Nemški žimavec (SLRNŽ):

Oče: tuj plemenjak,
mati: 5/JZP, 20. 6. 2023.
Darjo Spačal,
Kostanjevica na Krasu 95,
5296 Kostanjevica na Krasu.
Tel.: 031/649-938.

Oče: 5/l, mati: 4/l, 1. 7. 2023.
Tomaž Bohinc,
Mavčiče 51 a, 4211 Mavčiče.
Tel.: 051/232-084.

Oče: 5/JZP,
mati: 5/JZP, 9. 6. 2023.
Božidarka Budja,
Ul. Hermana Potočnika 34,
1000 Ljubljana.
Tel.: 069/697-377.

Kratkodlaki istrski gonič (SLRGik):

Oče: 4/l, mati: 5/l, 20. 6. 2023.
Matej Hafner,
Knezdol 22 c, 1420 Trbovlje.
Tel.: 040/413-120.

Labradorec (SLRLR):

Oče: 5/PNZ,
mati: 5/PNZ, 24. 1. 2023.
Benjamin Šinigoj.
Tel.: 041/415-863.

Slovaški gonič (SLRSK):

Oče: 5/l, mati: 5/II, 28. 6. 2023.
Slavko Vidmar,
Idrijska cesta 20, 5270 Ajdovščina.
Tel.: 041/730-633.

Oče: 5/PNZ,
mati: 5/PNZ, 18. 6. 2023.
Ljudmila Jakončič,
Vipavska cesta 6,
5000 Nova Gorica.
Tel.: 070/250-725.

Brak-jazbečar (SLRBj):

Oče: 5/l, mati: 5/l, 20. 5. 2023.
Jože Vester,
Zvirče 84, 4290 Tržič.
Tel.: 041/423-268.

Kinološka zveza Slovenije

tekmo. Vodja sodniškega zbora je povedal, kako bo tekmovanje potekalo in predstavil **Pravilnik o delu po strelu**. Omenjeni pravilnik za nemške lovske terierje obsega devet disciplin: *vodljivost na povodcu, zalaz, odložljivost s preizkusom strelomirnosti, krvna sled, prinašanje zajca, prinašanje pernate divjadi, prosto iskanje*

ločju v globoki vodi in izvlačenje lisice iz rova.

Po žrebu vrstnih številko so vodniki najprej odšli na preskus odložljivosti psov in izdelovanje umetne krvne sledi, ki je bila postavljena že dan prej v okolici lovskega doma. Sledilo je izdelovanje krvnih sledi, kjer so, presemetljivo, vsi tekmujoči psi dosegli dobre rezultate in tudi uspešno opravili to zahtevno disciplino.

Naslednje discipline so psi opravljeni na obrobju Barja, v okolici Strahomerja, kjer je tudi primeren ribnik za preskušanje vodnega dela psov. Tam so tekmovalni pari opravljeni discipline vlečk z dlakasto in pernato divjadjo ter vodno delo s šarjenjem. Vlečke so bile predpisano dolge; z domačim kuncem ali zajcem 200 m in s pernato divjadjo 150 m. Zadnja disciplina je bila izvlačenje mrtve lisice iz rova, ki je bila spet pri lovskem domu na Planinci.

Nato so sodniki odšli v lovski dom zaključit svoje delo in izpolnjevati ocenjevalne liste ter

Rezultati:

1. Mark Sojer s psičko **Russi**, 134 točk, I. nagradni razred.

2. Dejan Poljanšek s psom **Jackom od Vlašiča**, 132 točk, I. nagradni razred.

3. Dušan Štucin s Citro od Jušiča, 106 točk, II. nagradni razred.

4. Goran Pištoljevič z Risom Martinovim, 104 točke, II. nagradni razred.

5. Nazil Ponikvar z Messi, 102 točki, II. nagradni razred.

zapise v rodovnike tekmujočih psov. Po opravljenem delu sodnikov je prišla na vrsto težko pričakovana razglasitev rezultatov. Zbrati je bilo mogoče največ 136 točk.

Vsem vodnikom se zahvaljujemo, da so se udeležili tekmovanja in da zdaj s svojimi psi lahko že dokazujejo, da je nemški lovski terier vsestransko uporaben lovski pes za delo v lovišču. Seveda je treba prej vložiti v šolanje kar nekaj časa in dela, da pes takšen tudi postane.

Na rezultate ocenjevanja ni bilo pripomb in delegat KZS je lahko po razglasitvi rezultatov zaključil tekmo. Zahvaljujem se vodstvu LD Tomišelj in njihovim prizadevnim članom za zgledno sodelovanje ter odstop lovišča za to tekmovanje. Upamo, da bomo z njimi lahko dobro sodelovali tudi v prihodnje. Vsem vodnikom, ki so opravili državno tekmo za nemške lovske terierje, čestitam in jim želim, da bi s svojimi psi lovili čim uspešneje.

Dejan Poljanšek

MALI OGLASI

Orožje in lovska optika

Prodajam repetirno risanico Mannlicher Schönauer M-72, kal. 7 x 64, s strelnima daljnogledoma Leupold VX-R 3-9 x 50 in Meopta Artemis 1-4 x 22 za 1500 €. Tel.: 031/331-253.

Prodajam popolne montažne dele zasučne montaže za daljnogled na repetirno risanico; **vložno cev, kal. 7 x 57 R**, za šibreno cev, kal. 12; **pištolo** Bernardelli, kal. 7,65 mm, z ramenskim tokom (za levičarja); **dve stari puški - petelinki**, primerni za zbiralce, in **sto tulcev, kal. 6,5 mm BR**. Tel.: 040/ 740-685.

Prodajam repetirno risanico Mauser, kal. 7 x 64, gravirano, z rezljanim kopitom in cevjo Böhler Rasant; **boroveljsko šibrenico - petelinko**, kal. 12-12, gravirano, z intarzijami v zlatu in rezljanim kopitom ter s Kruppovimi cevmi (puška je unikatna); ekspres risanico **Baikal express**, kal. .30-06/30-06 (kot nova); **polavtomatsko šibrenico** Verney Carron, kal. 12 (nova). Tel.: 031/790-480.

Kupim dvogled Kahles Helia 10 x 42 RF z daljinomerom. Tel.: 070/298-475.

Prodajam dobro ohranjeno rusko bok **šibrenico**, kal. 12/12, z ejektorji in dvema sprožilcema. Cena 300 €. Tel.: 041/589-458.

Prodajam Suhlovo **tricevko**, kal. 12-12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom Jena 4 x 32; **češko bokarico** Brno, kal. 7 x 57 R/16, brez optike; **tricevko - petelinko**, kal. 16-16/9,3 x 72 R, brez optike; pištolo Walther P99, kal. 9 x 19 mm. Tel.: 041/779-125.

Lovski psi

Za paritev je na voljo istrski kratkodlaki gonič z odličnimi ocenami, odličen na lovu. Rodovnik: SLRGK-006921. Tel.: 041/ 619-680 (Tone).

Nemški kratkodlaki ptičar, star deset mesecev, **išče nov dom**. Opravljeno ima PZP s 53 točkami. Tel.: 041/753-877.

V začetku julija **pričakujem leglo resastih jazbečarjev** odličnih delovnih staršev. Tel.: 051/232-084.

Sprejemamo rezervacije za mladičke **resaste jazbečarje**, skotene v drugi polovici junija. Tel.: 051/652-682.

Za oddajo sta na voljo dva samčka in ena samska pasme **bavarski barvar**. Leglo: 27. 4. 2023. Tel: 040/228-110 (Ivan).

Prodajam mladiče pasme slovaški kopov. Poleženi so bili 26. 4. 2023. Več informacij po tel.: 031/754-397.

Prodajam mlade posavske goniče, vrhunske linije v delu in lepoti. Starši z vzrejno oceno 5/l. Psarna iz Gorenje vasi. Tel.: 031/614-822.

Drugo

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tistega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam lovsko trofejo - **jelenje rogovje**, pritrjeno na podložno desko. Tel.: 040/740-685.

Prodajam kakovostno **navadno jelenjad iz obore** za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

JULIJ						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. So	19:22	2:49	5:14	20:57	3:45	22:27
2. Ne	20:37	3:31	5:15	20:56	3:45	22:26
3. Po	21:39	4:30	5:16	20:56	3:46	22:26
4. To	22:28	5:43	5:16	20:56	3:47	22:25
5. Sr	23:03	7:07	5:17	20:56	3:48	22:25
6. Če	23:31	8:34	5:18	20:55	3:49	22:24
7. Pe	23:53	9:58	5:18	20:55	3:50	22:23
8. So	—	11:18	5:19	20:54	3:51	22:22
9. Ne	0:13	12:36	5:20	20:54	3:52	22:22
10. Po	0:32	13:51	5:21	20:53	3:53	22:21
11. To	0:51	15:05	5:21	20:53	3:54	22:20
12. Sr	1:12	16:19	5:22	20:52	3:56	22:19
13. Če	1:37	17:31	5:23	20:52	3:57	22:18
14. Pe	2:08	18:40	5:24	20:51	3:58	22:17
15. So	2:47	19:41	5:25	20:50	4:00	22:16
16. Ne	3:34	20:33	5:26	20:49	4:01	22:14
17. Po	4:32	21:14	5:27	20:49	4:02	22:13
18. To	5:34	21:46	5:28	20:48	4:04	22:12
19. Sr	6:41	22:12	5:29	20:47	4:05	22:11
20. Če	7:47	22:33	5:30	20:46	4:07	22:09
21. Pe	8:53	22:50	5:31	20:45	4:08	22:08
22. So	9:58	23:06	5:32	20:44	4:09	22:06
23. Ne	11:02	23:21	5:33	20:43	4:11	22:05
24. Po	12:08	23:37	5:34	20:42	4:13	22:03
25. To	13:15	23:55	5:35	20:41	4:14	22:02
26. Sr	14:26	—	5:37	20:40	4:16	22:00
27. Če	15:40	0:16	5:38	20:39	4:17	21:59
28. Pe	16:58	0:43	5:39	20:37	4:19	21:57
29. So	18:14	1:19	5:40	20:36	4:20	21:56
30. Ne	19:21	2:10	5:41	20:35	4:22	21:54
31. Po	20:17	3:15	5:42	20:34	4:23	21:52

AVGUST						
Datum	Luna	Sonce		zora/mrak (navt.)		
		vzide	zaide	vzide	zaide	začet. konec
1. To	20:58	4:36	5:44	20:32	4:25	21:50
2. Sr	21:30	6:03	5:45	20:31	4:27	21:49
3. Če	21:55	7:31	5:46	20:30	4:28	21:47
4. Pe	22:16	8:56	5:47	20:28	4:30	21:45
5. So	22:36	10:18	5:48	20:27	4:32	21:43
6. Ne	22:55	11:36	5:50	20:25	4:33	21:41
7. Po	23:15	12:53	5:51	20:24	4:35	21:40
8. To	23:39	14:09	5:52	20:23	4:36	21:38
9. Sr	—	15:23	5:53	20:21	4:38	21:36
10. Če	0:09	16:33	5:55	20:19	4:40	21:34
11. Pe	0:45	17:36	5:56	20:18	4:41	21:32
12. So	1:30	18:31	5:57	20:16	4:43	21:30
13. Ne	2:25	19:15	5:58	20:15	4:44	21:28
14. Po	3:26	19:49	6:00	20:13	4:46	21:26
15. To	4:32	20:16	6:01	20:11	4:48	21:24
16. Sr	5:38	20:38	6:02	20:10	4:49	21:22
17. Če	6:45	20:56	6:03	20:08	4:51	21:20
18. Pe	7:50	21:12	6:05	20:06	4:52	21:18
19. So	8:55	21:28	6:06	20:05	4:54	21:16
20. Ne	9:59	21:43	6:07	20:03	4:55	21:14
21. Po	11:05	22:00	6:08	20:01	4:57	21:12
22. To	12:14	22:19	6:10	19:59	4:58	21:10
23. Sr	13:25	22:43	6:11	19:58	5:00	21:08
24. Če	14:40	23:14	6:12	19:56	5:02	21:06
25. Pe	15:54	23:56	6:13	19:54	5:03	21:04
26. So	17:04	—	6:15	19:52	5:05	21:02
27. Ne	18:04	0:53	6:16	19:50	5:06	21:00
28. Po	18:51	2:05	6:17	19:48	5:07	20:58
29. To	19:26	3:29	6:18	19:47	5:09	20:56
30. Sr	19:54	4:57	6:20	19:45	5:10	20:54
31. Če	20:17	6:24	6:21	19:43	5:12	20:52

Mali oglasi

Male oglase (besedilo in dokazilo o vplačilu) sprejemamo na elektronski naslov: lovec@lovska-zveza.si ali na naslov uredništva revije.

Cene malih oglasov: do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed 5 €, od 25 do 30 besed 6 €, za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.

Male oglase je treba plačati vnaprej. Položnic ne pošiljamo. Prečeste besede in ustrezno vsoto nakažite na TRR Lovske zveze Slovenije: Nova Ljubljanska banka, d. d., št.: SI56 02010-0015687097; SWIFT oz. BIC koda: LJBAS12X.

Sklic naj se glasi: SI 00 in zraven datum plačila. Primer za nakazilo 18. 9. 2015: SI 00 18092015.

Pod namen plačila morate obvezno napisati: MALI OGLAS.

CRISPI MONACO GTX

☎ 04 519 20 20

✉ info@jerman-si

VIORTEX GORE-TEX

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Šmoleva ulica 13,
1031 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootpika@siol.net
www.tehnootpika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijrska cena: **199,00 €**

NIKON Monarch5 8x42
Akcijrska cena: **319,00 €**

Nikon

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
 Dobra vidljivost v mraku **SANJU 8x42 WPR**
 Polnjen z nitrogenom
 Gumirano ohišje
 10-letna garancija
 Ugodna cena: 210,00 €

INFORMACIJE IN NAROČILA
 BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

- 1 Piščalka za privabljanje predatorjev
NORDIK PREDATOR 33,20 €
- 2 Piščalka za privabljanje srnjaka
NORDIK ROE 33,30 €
- 3 Piščalka za privabljanje predatorjev
NORDIK PLAIN PAIN 16,50 €

Švedske piščalke za srnjaka in predatorje

AVANTURA

www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Ljubljanska c. 44, 6230 Postojna
 05 726 40 70 | info@avantura.info

Rukalo za klic jelena Hubertus, dvodelno
Cena: 95,80 €

Rukalo za klic jelena Hubertus, trodelno
Cena: 97,50 €

Rukalo za klic jelena Weisskirchen
Cena: 99,95 €

VUTE
 PUŠKARSTVO

Puškarnstvo Vute | Kremplova ulica 2, 2000 Maribor | lovskaprema.si | info@lovskaprema.si | Tel: 059 108 495

meopta

MeoPro Optika6 3-18x50 RD SFP 4C
 CENA: 725,90 €

MeoStar R2 2-12x50 RD 4C
 CENA: 1.415,20 €

Lebanova ulica 3
 8000 Novo mesto
 tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
 e-mail: info@ancelj.si
 Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

ANCELJ d.o.o.

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics
 - Česka zbrojovka - Colt - Meopta
 - Sellier & Bellot - Alfa Proj
 - KMR Precision Arms - MAK
 - Huglu - Norica - Niggeloh

Poiščite nas na

 HIKMICRO

Odlično razmerje med kakovostjo in ceno

OPTICS TRADE

Poskenirajte kodo za več informacij

CHEETAH

Digitalni nočni nastavki

- **Kompakten in lahek** (500 g)
- Napajanje z **izmenljivo baterijo**
- Izjemno **zmogljiv senzor** (2560 x 1440 pikslov)
- Domet zaznavanja do **400 m**
- Možnost zajema **slik in videov**
- **Vgrajen iluminator** (850 ali 940 nm)
- Možnost **laserskega daljinomera**

Izbirate lahko med 8 različnimi modeli

Nakup je možen na spletni strani www.optics-trade.eu ali v vseh boljše založenih lovskih trgovinah. Za več informacij nas pokličite na **031 770 520** (Optics Trade).

Vaše okolje naj bolje
ZIVEX

Vse za zunanjo ureditev

PAŠNI APARAT
LOVE GARDEN,
KOMBINIRANI:
220V ALI 12V

2J

4J

6J

za ograjo
dolžine

CENA

2 J	15 km	114,68 €
4 J	30 km	124,44 €
6 J	45 km	134,20 €

SOLARNI KOMPLET
LOVE GARDEN 20 W
sončne celice
+ baterija 12 Ah

126,48 €

SOLARNI KOMPLET
LOVE GARDEN 10 W
sončne celice
+ baterija 9 Ah

102,48 €

**MREŽA FARMER
BUILDER FENCE**

Pletena iz jeklenih žic, podinkana, primerna za ograditev pašnikov, zaščito vrtov in sadovnjakov pred divjadjo. V zvitku je 50 m mreže.

ŽE OD

58,49 € ROLA

kupon za

10% POPUST

Kupon velja za nakup pašnega programa. Popust ne velja na Živkove ograjene cene. Popusti se ne seštevajo. Kupon je unovčljiv do konca Avgusta 2023.

TRGOVINE **ZIVEX**

LJUBLJANA gsm: 051 642 477, VOLČJA DRAGA gsm: 041 704 364,
AJDOVŠČINA gsm: 064 269 320, DOMŽALE gsm: 051 316 717, ŠENTJUR gsm: 041 642 129,
NOVO MESTO gsm: 051 624 805, KOPER gsm: 031 77 86 27, PTUJ gsm: 051 320 878,
KRŠKO gsm: 041 393 443, M. SOBOTA gsm: 051 619 293, MIKLAVŽ NA D.P. gsm: 041 643 316,
LENART gsm: 064 269 323, ŠOŠTANJ gsm: 064 269 324, PRESTRANEK gsm: 064 269 325

CZ 600 LUX
.223 Rem, 8x57 IS, .308 Win.

CZ

CZ 600 TRAIL
.223 Rem, 7,62x39

CZ 600 ALPHA
.223 Rem, .30-06, .308 Win., 8x57 IS
6,5 Creedmoor, 7,62x39

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
e-mail: info@ancelj.si
Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00
www.ancelj.si

Poiščite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Kite Optics
- Česka zbrojovka - Colt - Meopta
- Sellier & Bellot - Alfa Proj
- KMR Precision Arms - MAK
- Huğlu - Norica - Niggeloh

V juliju in avgustu dodatni popusti na puške in dušilce na zalogi!

Čas je za
gamsa!

AU

ASE ULTRA

Dušilec zvoka ASE ULTRA RADIEN

HAENEL

JAEGER NXT

Haenel Jaeger 10 Lady Timber

MERKEL K5 Extreme

MERKEL

MERKEL HELIX Black

Prodaja vrhunskih izdelkov

Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, ...

Puške: Blaser, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...

Strelivo: RWS, Geco, Blaser, Rottweil, Sax, LFB, ...

Oblacila: Chevalier, Sitka, Blaser, Merkel Gear, ...

Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

email: puskarstvo@siol.net info@guns-spendal.si

www.guns-spendal.si

SLOVARMs

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67,

URNIK:

Tel.: 05 620 22 08 Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

E-mail: info@slovarms.si

SAUER 100

- nemška kvaliteta
- preciznost Sauer
- intuitivna uporaba
- velik izbor modelov
- pester izbor kalibrov
- ugodna cena

**POSEBNI POPUSTI
za puške iz zaloge!**

NIELSEN SONIC

DUŠILCI DANSKE KVALITETE

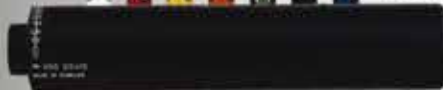

- ROBUSTNA KONSTRUKCIJA
- MODULARNA ZASNOVA
- VISOK NIVO DUŠENJA POKA
- PRIMERNO ZA VELIKO ZAPOREDNIH STRELOV
- IDEALNO ZA VSE VRSTE LOVA

LINIJA SONIC GHOST

- IZREDNO LAHKA KONSTRUKCIJA
- EN DUŠILEC ZA VEČ KALIBROV

**VRHUNSKI DUŠILCI
ŽE OD 229€ DALJE**

freyr & devik

Izredno lahki in učinkoviti dušilci z jedrom iz titana. Teža že od 149g.

RCC

RÖWA
Röbler | AUSTRIA
**SIGNATURE
TITAN⁶**

J.P. SAUER & SOHN

ESTABLISHED 1751

Verney-Carron

LIEMKE

STRASSER

TIKKA

SWAROVSKI OPTIK

Blaser

STEEL ACTION

HAWKE

Seeland

HÄRKILÄ

Aimpoint

Vixen

DD Optics
Präzisions Optik

Niggeloh

ShooterKing

PARD

GunCoating

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE, HITRO IN ENOSTAVNO